

Møte fredag den 14. desember 2007 kl. 11.03

President: Sigvald Oppbøen Hansen

Dagsorden (nr. 12):

1. Innstilling fra finanskomiteen om lov om toll og vareførsel (tolloven) (Innst. O. nr. 22 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 58 (2006-2007))
2. Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i lov 21. desember 2005 nr. 123 om Statens pensjonsfond (Innst. O. nr. 21 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 79 (2006-2007))
3. Innstilling fra næringskomiteen om lov om endring i lov 16. juli 1999 nr. 69 om offentlige anskaffelser (Innst. O. nr. 24 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 7 (2007-2008))
4. Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i lov om serveringsvirksomhet (serveringsloven) (Innst. O. nr. 12 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 69 (2006-2007))
5. Referat

Sak nr. 1

Innstilling fra finanskomiteen om lov om toll og vareførsel (tolloven) (Innst. O. nr. 22 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 58 (2006-2007))

Peter Skovholt Gitmark (H) [11:02:57] (ordfører for saken): Loven vi nå behandler, er først og fremst en forenkling og modernisering av tollretten. Det vil gjøre lovverket både bedre tilgjengelig for publikum, for toll- og avgiftsetaten selv og for andre offentlige organer. Det er en samlet komite glad for.

Det er to momenter som omtales av et mindretall i komiteen. Det første er at Fremskrittspartiet og Høyre mener at toll tilhører fortiden, og at arbeidet for en global frihandelsavtale må intensiveres. Fram til det målet er nådd må Norge langt mer aktivt enn i dag intensivere sitt arbeid for å inngå bilaterale frihandelsavtaler. Det er også synd at det ikke er lagt inn provenymerknader verken i denne saken eller i budsjettet knyttet til økt bruk av tollfrihet.

I den andre saken er det et mindretall, bestående av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, som ber om at tollvesenet får nødvendig myndighet til å holde igjen mistenkte, stoppe kontrollobjekter og få adgang til å bruke blålys og til å fravike veitrafikkloven.

Vegdirektoratet har tidligere anbefalt Toll- og avgiftsdirektoratet å registrere kjøretøy som utrykningskjøretøy. De vil da få de nødvendige fullmakter uten at dette gjør det nødvendig å igangsette tidkrevende arbeid med endringer i lov og forskrift. Registreringen som utrykningskjøretøy vil dessuten gi adgang til å benytte blålys for å signalisere at kontrollobjektet skal stanse. Det brukes bl.a. i Sverige, Finland, Tyskland og Sveits med utelukkende gode erfaringer. Det er derfor dette mindretallet ber Re-

gjeringen om å vurdere nødvendige lov- og forskriftsendringer, slik at tollvesenet kan benytte blålys under utrykning for å stoppe kontrollobjekter.

Jeg tar hermed opp det forslaget som Høyre er medforslagsstiller til, og som det er referert til.

Presidenten: Representanten Peter Skovholt Gitmark har teke opp det forslaget han sjølv refererte til.

Alf E. Jakobsen (A) [11:05:44]: Saksordfører har på en ryddig og grei måte redegjort for finanskomiteens innstilling, der en enstemmig komite slutter seg til Regjeringens forslag til lov om toll og vareførsel. Jeg skal senere komme litt tilbake til noen av fellesmerkene og et forslag som en konstellasjon utgått fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti har, og videre en merknad fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Finanskomiteen var for kort tid siden på besøk i toll- og avgiftsetaten, og jeg må si at det var veldig nyttig for å få klarhet i de mangfoldige oppgavene som etaten har ansvaret for. Ikke minst var det nyttig å få høre den strategiske tenkningen de har i forhold til de komplekse oppgavene og utfordringene de står overfor framover.

Etter min mening er de endringer som nå foretas, en gladsak i forhold til dagens tolllov fra 1966 når det gjelder å rydde opp i en foreldet lovstruktur. En langt klokere mann en meg sa at dette er med på å gjøre Norge enklere. Ja, det er nettopp det dette er.

De endringer som gjøres, er også en forbrukersak, da den nye loven blir lettere tilgjengelig for publikum. Folkerettslige forpliktelser gjennomføres formelt, og ikke minst gjør denne loven et vanskelig regelverk tilgjengelig. Det blir ganske enkelt enklere å finne fram i det.

Forvaltningspraksis formaliseres, og loven gir en god oversikt over rettigheter og plikter.

Den nye tolloven gjør det lettere ikke minst for næringslivet. Loven er en kraftig forenkling og ikke minst en kraftig modernisering, som spesielt vil komme næringslivet til gode.

De ulike bestemmelsene som i dag finnes fordelt dels i tolloven, dels i forskrifter og dels i Stortingets plenarvedtak om toll og forskrifter gitt med hjemmel i slike vedtak blir nå samlet i én ny lov. Det er også positivt at det arbeides med en felles samleforskrift, som forutsettes å tre i kraft samtidig med den nye tolloven.

Tollovgivningen styrer store pengestrømmer, spesielt gjennom statens inntekter av innførselsmerverdiavgift og særavgifter. Tollplikt og tollsatser er derfor bare deler av den større helheten som tollvgivningen utgjør.

Det er ingen tvil om at de profesjonelle brukerne av tollregelverket, både eksport- og importbedrifter, vil dra stor nytte av at regelverket blir mer systematisert, bygd opp for å gjøre loven lettere tilgjengelig.

Forenklingen vil også effektivisere offentlige myndigheters arbeid med å håndheve lovgivningen og ikke minst sikre korrekt fastsettelse av toll og andre avgifter som påløper ved inn- og utførsel.

Jeg er noe forundret over at Fremskrittspartiet og Høyre – jeg vil ikke si at de sier at toll er tull, det er å gå

for langt – på en måte sier at toll er avleggs, gjennom den merknaden de har om at toll hører fortiden til.

Jeg ser at Fremskrittspartiet i sine merknader og forslag sammen med Høyre og Kristelig Folkeparti er bekymret for at tollvesenet ikke har tilstrekkelig myndighet til å holde igjen mistenkte, stoppe kontrollobjekter, bruke blålys og å fravike vegtrafikkloven. De har også et eget forslag om dette, som saksordfører var inne på.

Fra regjeringspartienes side vil vi peke på at vi i dag ikke har tilstrekkelig grunnlag for å si at det er behov for utvidede fullmakter bl.a. til utrykningsstatus. Det vurderes av departementet som nødvendig med et bedre statistisk grunnlagsmateriale. Videre kan det være nødvendig med en dialog og prosess overfor Politidirektoratet i dette spørsmålet. Erfaringer med andre tiltak bør etter vår mening bli vurdert før det eventuelt jobbes videre med spørsmål om utrykningsstatus.

Ellers får jeg det ikke helt til å rime når det gjelder Fremskrittspartiets iver etter å bedre tiltakssiden. Fremskrittspartiet har i budsjettet for neste år gått inn for å kutte i toll- og avgiftsetatens budsjett med hele 220 mill. kr, som vi har vært inne på i Stortinget i dag. Det kan ikke bety annet enn en sterk nedbygging av grensekontrollen, med eksempelvis mer narkotika, våpen og farlig mat inn i landet. Det nytter ikke på den ene siden å være bekymret over at vi ikke har en troverdig grensekontroll når en samtidig tar fra etaten pengene som skal til.

Effektiv grensekontroll krever personalressurser. I alle fall 65 pst. av etatens utgifter er nettopp lønn til personalressurser. Samfunnet rundt oss er i rask endring, og oppgavene for tollvesenet øker både i volum og ikke minst i kompleksitet.

Avslutningsvis vil jeg anbefale komiteens innstilling.

Ulf Leirstein (FrP) [11:11:37]: Det er slik at når Fremskrittspartiet har fremmet sine endringsforslag i budsjettet, har Fremskrittspartiet gjennomgående sett på muligheter for effektivisering i en rekke statlige etater og i det statlige byråkratiet, på akkurat samme måte som alle norske bedrifter hvert eneste år faktisk også må gå gjennom og se om man bruker ressurser riktig, om man bruker ressurser fornuftig.

Det Fremskrittspartiet er opptatt av, er at de ressursene som tildeles f.eks. toll- og avgiftsetaten, i mye større grad brukes nettopp til å bekjempe kriminalitet på grensen når det gjelder smugling osv., framfor at man bruker masse ressurser på papirarbeid, på byråkratiske øvelser. Vår politikk henger også sammen.

Det er faktisk slik at når vi foreslår å fjerne toll, når vi foreslår å gjøre ting enklere, betyr det også at det er færre mennesker som kan sitte og drive med den type papirarbeid som er knyttet til den typen oppgaver. De kan heller bruke tiden sin på det som tolletaten bør være best på, nemlig å være med og bekjempe kriminalitet langs grensene våre. Det er bakgrunnen for våre budsjettprioriteringer når det gjelder toll- og avgiftsetaten, og ikke noe annet, uansett hva Arbeiderpartiet – gjennom flere innlegg både i Stortinget og i Odelstinget i dag – har påstått.

Så et spørsmål til representanten Jakobsen fra Arbeiderpartiet, som han selvfølgelig ikke må svare på hvis han ikke vil, for jeg har ikke tatt replikk. Jeg tolket det slik, ut fra det han sa, at når det gjaldt vårt forslag om å se på en del nye myndighetsmuligheter for tolletaten, var Arbeiderpartiet og regjeringsfraksjonen positive til det, men de ønsket bl.a. en vurdering fra politiet osv., før de gikk inn i en dialog. Jeg håper at det er slik å oppfatte at selv om forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti blir stemt ned i dag, vil man se konstruktivt på dette. Dette er noe tolletaten selv har sagt at de ønsker, å få den typen myndighet. Dette vil uten tvil også være ressursbesparende. Tolletaten kan på en rekke områder unngå en del av de byråkratiske reglene som gjelder. Jeg håper at det signalet fra Alf E. Jakobsen var på vegne av regjeringsfraksjonen, og at man faktisk går inn og ser nøye på denne problemstillingen, slik at vi kan sette tolletaten enda bedre i stand til å gjøre jobben sin med å bekjempe grensekriminalitet.

Lars Sponheim (V) [11:14:25]: Først til det saken i hovedsak dreier seg om, nemlig en forenkling og en modernisering av et lovverk, som komiteen slutter seg enstemmig til, som er grunnleggende bra, og som vi på mange flere områder i vår omfattende lovregulering av dette samfunnet har et behov for å gjøre. Jeg vil gi min tilslutning til det saksordfører sier om det på vegne av hele komiteen.

Så vil jeg gjerne knytte kommentarer til de to forhold som er reist til debatt under denne saken. Det ene er det forslaget som reises fra et mindretall, fra opposisjonen, og Venstre er ikke med i opposisjonens mindretallsforslag her. Det vil jeg gjerne begrunne, siden det ikke er gjort i innstillingen. Den prinsipielle tilnærming jeg vil gi uttrykk for, er en veldig generell skepsis til en utvikling der politimyndighet gis til andre etater, fra andre deler av samfunnet. For meg er det et helt bærende prinsipp i en rettsstat at de som skal få lov å bryte loven for å ta lovbrøtere, og som skal få lov til å bruke makt, om nødvendig fysisk makt, overfor borgere, skal være statlig politi i et land som står under demokratisk innsyn og kontroll. Jeg er grunnleggende skeptisk til at man ut fra en pragmatisk tilnærming vil la andre få lov å gjøre ting, kanskje på grunn av ressursmangel i politiet.

Nå tror ikke jeg at våre flotte tjenestemenn i tolletaten verken vil være de som vil misbruke eller gjøre overgrep i så måte. Allikevel går det en prinsipiell grense. Vi var jo her fra Stortinget nesten vitne til et grusomt overgrep rett ute i gata her i går, grunnet nettopp de samme prinsipielle tingene. Vi så elementer av en vektorstat som skremmer meg. Så det er altså min begrunnelse for å være meget forsiktig med å begynne å dele ut politimyndighet til andre utenfor politiet. Da vil jeg heller være med på krafttak for å sørge for at politiet vil bli i stand til å gjøre den viktige jobben de skal gjøre.

Så reiser jo den problemstillingen denne debatten: Når vi forenkler og moderniserer og gjør selve lovverket om toll lettere tilgjengelig, har vi også en oppgave foran oss med å gjøre noe med tollene, dvs. å forenkle et omfattende

fenomen i vårt samfunn. Det mener jeg også er viktig. Den forrige regjering avvirket en god del tollsatser som var temmelig meningsløse. Det blir nesten et liten revy-nummer hvis man begynner å lese opp alle tollsatser vi har på mange områder i Norge. Et eksempel kan være reservedeler til paraplyer, som er underlagt noen øre i toll, og som skaper en del arbeid. Det er helt klart at det er litt Hurra-Norge over mange av de norske tollsatsene. Grunnen til at man kanskje ikke har foretatt en enda større snering av mye av dette, er at man vil ha dette i bakhånd i de WTO-forhandlingene som kommer nå, hvor man vil bli pålagt å fjerne prosentvise andeler av samlet toll, omfanget av toll, osv. Derfor holder man fast ved en del av disse historiske anakronismene når det gjelder tollsatser. Men fra det, som jeg tror kanskje ikke er den store kontroversen, til å skrive med bred penn som Fremskrittspartiet og Høyre gjør her, at toll hører fortiden til, vil definitivt ikke jeg slutte meg til. For på viktige områder vil toll fortsatt være et viktig instrument til å få den globale handelen til å bli mer rettferdig. Et eksempel er hvordan vi legger vekt på at preferanser på toll til de fattigste land skal være et viktig virkemiddel. Og det kan man ikke ha hvis toll hører fortiden til og ikke framtiden til. Man kan ikke la de aller fattigste land få noen fordeler på bekostning av land som er rikere. Det vil f.eks. føre til at dersom vi ikke har tollpreferanser, som vi har i dag, til de fattigste land i Afrika, vil ikke de fattigste landene i Afrika ha noen mulighet til å selge sine matvarer til Norge. Da ville land som Uruguay, Brasil og Argentina bare konkurrere dem fullstendig vekk. Så igjen, før vi er kommet dit at konkurransevne og velstand er mer jevnt fordel mellom landene i verden, vil nok toll fortsatt høre framtiden til, men den kan sannsynligvis målrettes og forenkles i betydelig grad.

Alf E. Jakobsen (A) [11:19:23]: Til det spørsmålet som representanten Ulf Leirstein tok opp, har jeg innledningsvis lyst til å presisere at dette er en teknisk revisjon av tollavgivningen. I forbindelse med det arbeidet har spørsmålet om utrykningsstatus ikke vært oppe.

Så er det riktig at det har vært en dialog mellom Toll- og avgiftsdirektoratet og Finansdepartementet når det gjelder bruk av ulike virkemiddel, der departementet, så vidt jeg kjenner til, har pekt på at det vil være nødvendig med en grundig utgreiing om behovet for et slikt virkemiddel. Det betyr at det ikke er tatt stilling til det. Det er også ønske om å gå igjennom noe grunnlagsmateriale og å ha en dialog med Politidirektoratet for å få deres syn på et slikt spørsmål. I tillegg har Finansdepartementet presisert at de vil se på erfaringene med andre tiltak før man vurderer det videre.

Ellers var det jo et prinsipielt spørsmål som Venstres representant Lars Sponheim tok opp. I utgangspunktet skal man være var med å vanne ut de oppgavene som politiet har. Det tror jeg er et bærende prinsipp.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 1.

(Votering, sjå side 175)

S a k n r . 2

Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i lov 21. desember 2005 nr. 123 om Statens pensjonsfond (Innst. O. nr. 21 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 79 (2006-2007))

Svein Flåtten (H) [11:21:43] (ordfører for saken): Komiteen legger nå frem sin innstilling til lov om endring i lov om Statens pensjonsfond. Flertallet i komiteen tilslutter seg det forslaget som kommer fra Regjeringen om å endre definisjonen av de såkalte netto finanstransaksjoner i lovens § 3, slik at definisjonen utvides til også å omfatte kjøp av aksjer i det sammenslåtte selskapet Statoil-Hydro AS.

Dette forslaget følger av sammenslåingen mellom selskapene Statoil og Norsk Hydro og av Regjeringens intensjon om å kjøpe seg opp i det fusjonerte selskapet. Som sagt, flertallet i komiteen tilslutter seg dette. Jeg regner med at de i den utstrekning de ikke synes at jeg argumenterer tilstrekkelig for deres syn, vil utfylle det. Jeg vil konsentrere meg om synspunktene til Høyre og mindretallet, som går imot.

I 2001 behandlet Stortinget eierskapet i det som den gang het Statoil. I flertallsinnstillingen, Innst. S. nr. 198 for 2000-2001 heter det fra et stort flertall, hvori opptatt dagens regjeringsparti, Arbeiderpartiet, at man bl.a. mener at målet om å bygge opp petroleumskompetansen i Norge var nådd. Man mente videre at statlig eierskap ikke var nødvendig for å videreutvikle fagkompetansen, og at de økonomiske og styringsmessige begrunnelsene for helstatlig eierskap ikke lenger var relevante. Så kom selve gullkornene, og da siterer jeg:

«Dels fordi et for omfattende statlig eierskap kan redusere incentivene til økt verdiskaping på sokkelen, og dels fordi styring av virksomheten bedre kan sikres gjennom andre virkemidler enn helstatlig eierskap i selskaper. Staten kan dessuten sikre sine inntekter på andre måter enn ved eierandeler i oljeselskaper. Med mindre omfang av direkte eierskap kan staten utføre sin oppgave som kontrollør og regulator på en mer effektiv måte.»

Dette er utmerkede formuleringer, forutseende og kloke.

Jeg mener at de grunnleggende forhold i norsk olje- og gasspolitikk er lite endret siden den gang. Argumentene i denne innstillingen er mer enn gyldige også i dag. Delprivatiseringen av Statoil har vært nyttig for landet. Senest under behandlingen av sammenslåingen av Statoil og Hydro gav næringsministeren i et brev til energi- og miljøkomiteen uttrykk for at delprivatiseringen har vært positiv for selskapet. Det å kjøpe seg ytterligere opp til 67 pst. i det fusjonerte selskapet virker derfor unødvendig, både av kommersielle, finanspolitiske og næringspolitiske hensyn.

Ved å gå imot lovendringen, slik som mindretallet gjør, vil de midlene som nå må brukes til oppkjøp – betydelige midler – kunne vært tilført Statens pensjonsfond – Utland.

Flertallet i saken gjentar i en merknad det som departementet skriver i proposisjonen, nemlig at motstykket til å investere i pensjonsfondet, er avkastning i form av utbyttebetalinger i fremtiden. Det er for så vidt en interessant merknad fra partier som man ikke vanligvis forbinder med å hylle utbyttebetalinger så veldig sterkt. Når et selskap som Statoil opererer på helt forretningsmessige vilkår, i et meget liberalt marked, i et knallhardt internasjonalt miljø, vil det selvsagt være usikkerhetsfaktorer i forhold til utbytte. Markedsverdier kan forandre seg. Det har vel ikke gått en uke ennå siden vi så Statoils verdier rase med flere titalls milliarder kr, basert på de fremtidige utsiktene. Det er enda kortere tid siden en betydelig oljelekkasje spredde usikkerhet rundt denne bransjen. Jeg tror at det neppe er grunnlag for å bruke ren matematikk på at pengene skal renne inn i statskassen senere. Jeg tror også at jeg nå har støtte for dette synet inn i noen av regjeringspartiene. Under en debatt i næringskomiteen for noen dager siden formulerte representanten Lundteigen fra Senterpartiet det slik i forbindelse med hva man skal satse på av næring i fremtiden:

«Vår olje- og gassdrevne økonomi vil eksistere en kort periode i norsk historie. Allerede nå faller oljeproduksjonen mer enn budsjettet, til tross for stor leiteaktivitet. Det er et klart varsku.»

Dette er neppe en uttalelse som vil gi analytikerne vann på mølla i forhold til altfor høye utbytter fremover. Jeg skal ikke være så pessimistisk som Senterpartiet. Det synes jeg ikke det er grunnlag for. Jeg tror ikke olje- og gassindustrien er noen solnedgangsindustri, men i hvert fall at vi har grunnlag for å gjøre som mindretallet gjør, nemlig å gå imot denne endringen i loven og på den måten kunne beholde pengene i Pensjonsfondet.

Alf E. Jakobsen (A) [11:28:33]: Lovforslaget som saksordføreren har redegjort for, er helt konkret en oppfølging av sammenslåingen av Statoil og petroleumsvirksomheten til Hydro, og av Regjeringens og flertallets klare intensjon om å kjøpe opp aksjer i det sammenslåtte selskapet.

Bakgrunnen for lovendringsforslaget er at Stortinget allerede – og jeg understreker *allerede* – har vedtatt at statens eierandel i det sammenslåtte selskapet over tid skal økes fra 62,5 pst. til 67 pst. Med dette har Stortinget fulgt opp intensjonene i forbindelse med børsnoteringen av Statoil i 2001 om minst 67 pst. eierandel i Statoil.

Når det gjelder denne saken, er det viktig å understreke at i dag er inntektene til Statens pensjonsfond definert i pensjonsfondsloven. I inntektene til Statens pensjonsfond – Utland inngår salg av aksjer i Statoil, fratrukket eventuelle statlige kapitalinnskudd i selskapet.

Det lovforslaget som Regjeringen har fremmet gjennom denne proposisjonen, sikrer en symmetrisk behandling av kjøp og salg av aksjer. Lovens definisjon av netto finanstransaksjoner utvides til også å omfatte statens kjøp av aksjer i den sammenslåtte StatoilHydro.

Regnskapsteknisk vil kjøp av aksjer i det sammenslåtte selskapet defineres som finanstransaksjoner og dermed være en formuessplassering som ikke påvirker overskud-

det for Statens pensjonsfond – Utland, slik det framkommer i regnskapet. Etter vår mening er det viktig og riktig at staten over tid øker sin andel i StatoilHydro til 67 pst.

Jeg viser til at kjøp av aksjer i StatoilHydro i henhold til lovforslaget finansieres av midler som ellers hadde vært overført til Statens pensjonsfond – Utland. Motstykket til denne investeringen er en avkastning i form av utbytteutbetalinger i framtiden. Dette er etter loven en del av kontantstrømmen som overføres til Statens pensjonsfond – Utland.

Opposisjonen bruker bred plass i sine merknader på å fokusere på at forslaget og vedtaket om å kjøpe seg opp til 67 pst. i det fusjonerte selskapet er unødvendig, både av kommersielle, finanspolitiske og oljepolitiske hensyn. Dette er ikke tema i det framlagte lovforslaget, da dette, som opposisjonen kjenner veldig godt til, allerede er grundig drøftet og ikke minst debattert og vedtatt av Stortinget. Det framstilles nesten slik at vi nå skal behandle spørsmålet om å kjøpe seg opp. Dette vedtaket er fattet, enten opposisjonen liker det eller ikke.

Fremskrittspartiet peker bl.a. på at et så høylytt kommunisert kjøp av aksjer vil presse aksjekursen ytterligere opp, slik at de reelle kostnadene vil kunne bli høyere. Det hevdes videre at inntil 25 milliarder kr vil kunne bli sprøytet inn i norsk økonomi på relativt kort tid. De gjør et stort nummer av at det ifølge Regjeringens egen retorikk i andre sammenhenger vil skape inflasjon, høyere rente, press på kronekursen og på sikt føre til utflugging av norske arbeidsplasser. Til dette vil jeg bemerke at Regjeringens intensjon som kjent er at kjøp av aksjer i StatoilHydro skal skje i markedet over tid. Videre vil virkningene for økonomien av at staten kjøper aksjer i det sammenslåtte selskapet, etter alt å dømme være små. Aksjonærlisten viser at det foruten staten i hovedsak er utenlandske investorer som eier aksjer i StatoilHydro. Om staten kjøper aksjer fra disse investorene, vil virkningen være at de vil justere sammensetningen av sin formue ved å redusere sine investeringer i StatoilHydro. Samtidig vil kjøp av aksjer i selskapet innebære omplassering av en svært liten del av statens formue. Ser vi disse to forholdene i sammenheng, vil de samlede virkningene på norsk økonomi trolig bli veldig, veldig små.

Jeg har også lyst til å fokusere på et oppslag i Dagsavisen på forsommeren i år. Fremskrittspartiets næringspolitiske talsmann Øyvind Korsberg uttalte seg da til Dagsavisen om et annet oppkjøp. Representanten Korsberg uttalte at Fremskrittspartiet ville gi Hydro 10 pst. av Statens pensjonsfond – Utland til et mulig oppkjøp av den kanadiske energigiganten Alcan. Dette kunne dreie seg om den nette sum av 180 milliarder kr. Så redegjør representanten Korsberg for at Fremskrittspartiet i utgangspunktet ønsker å redusere statens andel i Hydro til 34 pst. Så langt er det i god FrP-ånd.

Så kommer det interessante, og det er følgende uttalelse:

«(...) og Regjeringen vil beholde 44 pst., vil vi støtte også det.»

Beløpet som vil medgå til dette, er ifølge Korsberg ikke så veldig interessant – det skal ikke stå på penger.

Så er jeg ikke dummere enn at jeg ser at det også er et annet syn i Fremskrittspartiet, bl.a. uttrykt gjennom representanten Christian Tybring-Gjedde. Her tales det i tunger, iallfall med to tunger.

Avslutningsvis vil jeg anbefale finanskomiteens innstilling.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [11:35:04]: Beklager å måtte si det, men representanten Sandal viste ikke særlig mye økonomisk innsikt i sitt innlegg.

Jeg skal stille konkrete spørsmål. Når man øker statens andel fra 62,5 til 67 pst., vil det innebære 143 millioner aksjer. Det er ut fra en kurs på 180 kr 25 milliarder kr. Det sier representanten Sandal ikke får noen konsekvenser for norsk økonomi. I sitt innlegg i dag sier han at han har sjekket aksjonærlisten. Han fant heldigvis ut at en del av disse aksjene er på utenlandske hender. Det er korrekt. Men hvordan kan representanten mene at inntil 25 milliarder – la oss si det er 15 milliarder kr – ikke skal få noen konsekvenser for norsk innenlandsøkonomi, når man driver og debatterer 100 millioner og 10 millioner i salen som en absolutt grense når det gjelder statsbudsjettet?

Alf E. Jakobsen (A) [11:36:07]: Først vil jeg si at representanten Sandal står ikke på talerstolen her. Han står en annen plass i salen. Det som representanten *Jakobsen* sa, er at hvis vi ser flere forhold i sammenheng, kan – jeg holdt på å si – virkningen bli svært liten. Og det er ikke bare en del investorer som er utenlandske. Den listen er egentlig veldig lang. Jeg bare gjentar det jeg har sagt tidligere: Fremskrittspartiet snakker med to tunger i denne saken.

Det er også andre oppkjøp, som ble diskutert her om dagen, der Fremskrittspartiet hadde et litt annet syn på statens eierskap. Så det er nok et stykke mellom liv og lære også i Fremskrittspartiet når det gjelder oppkjøp.

Presidenten: Svein Flåtten til replikk – og replikken går til representanten Alf E. Jakobsen!

Svein Flåtten (H) [11:37:30]: Representanten Jakobsen hadde synspunkter på hvordan vi skriver våre merknader for å begrunne vårt syn i denne saken. Det kommer vi til å fortsette med å gjøre slik det er nødvendig for å begrunne vårt syn, og jeg håper at maktøverne kan finne seg i det også fremover.

Det var interessant å høre Jakobsens vurderinger av hvordan aksjemarkedet kommer til å ta imot oppkjøpet. Det var meget interessant å høre at det ikke kommer til å influere særlig i det hele tatt. Men selve spørsmålet mitt er følgende: Hvorfor mener representanten Jakobsen at han kan være sikker på at utbyttet i selskapet kommer til å motsvare investeringen, når han ser hvilke problemer som rammer selskapet i øyeblikket, og hvilket vanskelig marked en arbeider i?

Alf E. Jakobsen (A) [11:38:38]: La meg nå først si at jeg har ingen intensjon om å påvirke representantene fra Høyre når det gjelder hvordan de skal skrive sine merknader. Men det jeg sier, er at denne saken er debattert og vedtatt, og nå er det et annet spørsmål vi konsentrerer oss om, nemlig lovforslaget.

Når det sies at investeringen kommer til å samsvare med utbyttet, var det ikke det jeg sa. Jeg sa at motposten var aksjeutbytte. Jeg sa ikke at det kom til å tilsvare det som ville kunne bli situasjonen. Det går opp og ned. Men når vi ser på den norske oljeformuen og hva vi nå har i Statens pensjonsfond – Utland, tror jeg de fleste vet at det er en sikker og trygg investering, selv om det i denne sammenhengen er sånn at det er ting som påvirker situasjonen, eksempelvis det som har skjedd med Snøhvit.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [11:39:56]: Jeg er så heldig å få stille replikk både til Sandal og til Jakobsen i samme runde!

Representanten Jakobsen nevnte at dersom aksjonærlisten hadde vært utelukkende norsk – det er iallfall konsekvensen av det han sier – ville Regjeringens innstilling vært annerledes. Er det da slik at dersom aksjonærlisten i StatoilHydro ikke tilfeldigvis hadde hatt mange utenlandske aksjonærer, ville Regjeringen utgiftsført kjøpet av 143 mill. aksjer over statsbudsjettet?

Alf E. Jakobsen (A) [11:40:39]: Det er ikke slik. Men det er en argumentasjon for å motvirke det som dere faktisk har sagt om hvordan realiteten er når det gjelder aksjonærlisten. Saken om oppkjøp hadde dagens regjering kommet med uansett, uten å ta det over statsbudsjettet.

Svein Flåtten (H) [11:41:17]: Jeg ber om ordet til nok en replikk for å få utdypet det som Jakobsen svarte på den forrige, om utbyttet i forhold til investeringen. Jeg oppfattet det forrige svaret slik at han ikke var så sikker på dette allikevel, og sier at dette har jeg egentlig ikke sagt. Det står i merknaden fra flertallet:

«Motstykket til denne investeringen er avkastning i form av utbyttebetalinger i framtiden»,
altså at dette skal gå opp i opp. Da blir spørsmålet mitt følgende: Forstår jeg representanten slik at han nå er usikker på om det blir slik?

Alf E. Jakobsen (A) [11:42:01]: Representanten er ikke usikker på om det blir slik over tid. Hvis du har lest meg på en annen måte, er ikke det korrekt. Men det er klart at det svinger i dette markedet, og det har også representanten fra Høyre sagt. Men jeg er ganske trygg på at dette kommer til å bli en god investering, som også vil tilbakeføre penger til Statens pensjonsfond – Utland.

Presidenten: Presidenten vil minne om at all tale skal gå via presidenten.

Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [11:43:00]: Innstillingen vi nå behandler, er en av de mest kuriøse sakene Regjeringen har lagt frem denne sesjonen – ikke fordi det er overraskende at Regjeringen ønsker å øke det statlige eierskapet i norsk industri, men fordi den later som om transaksjonen ikke får noen konsekvenser for noen av de involverte partene. Da er det viktig å informere samtlige aktører om hva denne saken faktisk dreier seg om.

Regjeringen planlegger å bruke 25 milliarder kr – 25 milliarder kr – på å kjøpe ytterligere 143 mill. aksjer i StatoilHydro for å øke eierandelen fra 62,5 pst. til 67 pst. Disse aksjene vil Regjeringen kjøpe fra store eksisterende aksjonærer i selskapet. Da StatoilHydro også har utenlandske aksjonærer, som representanten Jakobsen var inne på, vil en del aksjer kjøpes av utenlandske eiere – men en del aksjer vil bli kjøpt av norske aksjonærer, og på det tidspunktet man velger å kjøpe, hvis man skal kjøpe over tid, vil kanskje enda flere være norske aksjonærer. Det har man ingen forsikring om. De store norske aksjonærene er folk som finansministeren i alle andre sammenhenger karakteriserer som «de som har mest fra før».

At bruken av disse 25 milliarder kr står i grell kontrast til Regjeringens retorikk om bekjempelse av fattigdommen, er en ting, men at bruken av disse pengene ikke får noen innvirkning på norsk innenlandsøkonomi, er direkte galt. Dersom man skal tro på retorikken Regjeringen presenterer i enhver annen sammenheng, vil det ikke være mulig å sprøyte inntil 25 milliarder kr inn i markedet uten at disse får ringvirkninger for det generelle aktivitetsnivået i norsk økonomi.

For hva vil skje i det øyeblikket en stor norsk forvalter velger å selge sin eierpost i StatoilHydro? Ifølge Regjeringen skjer overhodet ingenting. Men det er med respekt å melde beviselig galt. Denne forvalteren ville informert eierne av aksjene, og noen eiere ville valgt ikke å reinvestere pengene i aksjemarkedet, men tvert imot å ta pengene ut og benytte disse til forbruk. Hvor stor andel av de 25 milliarder kr dette gjelder, kan man ikke vite, men at beløpet er betydelig, er sannsynlig. Representanten Jakobsen sa jo at uansett hvem som eier disse aksjene, ville Regjeringen gjort nøyaktig det samme. Det er jo interessant å merke seg.

Regjeringen forsøker også på en svært naiv måte å fremstille det som om bruk av penger fra Statens pensjonsfond til kjøp av aksjer i StatoilHydro er bytting av formue. Ja, i regjeringspartienes merknad hevdes det sågar at Regjeringen ikke bruker pengene, fordi den angivelig vil få økte utbyttebetalinger senere som da vil bli plassert i Statens pensjonsfond.

La oss akseptere Regjeringens fremstilling, at det er et bytteforhold med hensyn til formue. Da er det jo bemerkelsesverdig at et slikt bytteforhold ikke eksisterer når Fremskrittspartiet ønsker å bytte noe av finansformuen vi har i Statens pensjonsfond, til infrastruktur for fremtidig verdiskaping i Norge. Nei, da hevder Regjeringen at Fremskrittspartiet bruker opp pensjonspengene til barnebarna våre, samtidig som vi får inflasjon, høyere rente, høyere kronekurs og utflagging av arbeidsplasser.

Sannheten er dessverre at Regjeringen i denne saken utviser en forbløffende inkonsekvent holdning til økonomiske sammenhenger. I denne saken sier Regjeringen rett ut at det er mulig å bruke langt mer penger i norsk økonomi enn det Regjeringen selv foreslår over statsbudsjettet – for det er det en del av disse pengene vil bli brukt på – fordi Regjeringen velger å late som om penger som brukes i aksjemarkedet, forsvinner i løse luften, selv om sannheten er at deler av disse pengene indirekte vil gå til personlig forbruk innenlands.

Dette er interessant. Regjeringen vil bruke mer penger bare formålet er viktig nok – representanten Jakobsen sa jo det, formålet er viktig nok. Og det å øke det statlige eierskapet i StatoilHydro til 67 pst. er åpenbart et tiltak som Regjeringen prioriterer høyere enn f.eks. utbygging av veinettet, utstyr til våre forskningslaboratorier, materiell til Forsvaret eller PC-er til våre skoleelever. Det er en legitim politisk prioritering, men da får man være åpen og ærlig og si det rett ut.

Så mens Regjeringen velger å tilgodese aksjeeiere med 25 milliarder kr, avspises de «som har minst fra før», som Regjeringen sier, med den tilfredsstillende det er å vite at de gjennom staten er blitt enda større deleiere i StatoilHydro. Det setter de sikkert veldig stor pris på.

Jeg har nå fått større forståelse for hva statsminister Stoltenberg mente da han hevdet at denne regjeringen bruker de store pengene på de store oppgavene. For kjøp av aksjer i StatoilHydro koster flekk.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Alf E. Jakobsen (A) [11:47:50]: Jeg tillot meg i innlegget mitt å stille noen spørsmål med hensyn til Fremskrittspartiet og det delte synet som kommer til uttrykk mellom representanten Øyvind Korsberg og representanten Christian Tybring-Gjedde. Hva er Fremskrittspartiets syn når det gjelder det mulige oppkjøpet, og at det var penger nok etter Fremskrittspartiets syn til å kjøpe seg opp til 44 pst.? Det er jo ikke småpenger, det heller. Og hva er f.eks. Fremskrittspartiets syn når det gjelder det oppkjøpet som nå skjedd i forhold til Aker Kværner? Tyder ikke det på at det er et litt delt syn også innenfor Fremskrittspartiet når det gjelder statlige oppkjøp av viktige bedrifter?

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [11:48:46]: Jeg legger ikke skjul på at vi har debatter innen Fremskrittspartiet når det gjelder statlig eierskap. Men Fremskrittspartiet står samlet bak at vi bør ha et visst eierskap i strategisk viktige næringer for Norge, og StatoilHydro representerer en av dem. Vi har argumentert for å selge oss ut av selskaper som overhodet ikke er å anse som strategisk viktige, men som faktisk opererer i konkurranse med andre selskaper ute. Man har f.eks. SAS og en rekke andre selskaper, hvor vi ikke trenger å eie selskapene, men de konkurrerer faktisk med andre bedrifter. Vi har foreslått i forbindelse med eierskapsmeldingen hvilke selskaper vi vil selge oss ut av. Så vi vil holde oss på et lavt nivå når det gjelder statlig eierskap. Vi skal ikke opp på 67 pst. for å få

vedtakskompetanse – det har vi ikke noe behov for. Når man har negativt eierskap i et selskap på 33 pst., har man tilstrekkelig med makt i selskapet til at ikke beslutninger blir fattet som er i strid med det man ønsker å prioritere som eier.

Rolf Terje Klungland (A) [11:49:51]: Fremskrittspartiet fører en retorikk som er å bygge opp sin egen ideologi, og som ikke henger sammen med virkeligheten i det hele tatt. Når Tybring-Gjedde snakker om innsikt i økonomi, ble jeg veldig overrasket over at han viste så liten innsikt som han har vist i denne debatten. Vi har jo f.eks. Pensjonsfondet og Folketrygdfondet. Fremskrittspartiet foreslår selv å lage fond på mange hundre milliarder kroner i forhold til samferdselsfond, petroleumsfond, og det er jo ikke slik at de fondene som går inn, og de som har ansvar for de fondene, inntektsfører om de bytter fond, eller om de selger/kjøper aksjer. Hver dag foregår det altså en milliardhandel på Oslo Børs som ikke blir lagt inn i budsjettet. Det er jo avkastningen fra fondet som kommer som inntekt i forhold til staten. Derfor er dette en formuessplassering og har ingenting med den retorikken som Tybring-Gjedde brukte, å gjøre.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [11:51:02]: Fremskrittspartiet ønsker et infrastrukturfond på 300 milliarder kr som bygges opp over fem år. Grunnen til at vi ønsker det, er at Regjeringen sultefører samferdselssektoren i Norge. Vi ønsker en garantert avkastning og bruker den 4 pst.-regelen som ligger i Statens pensjonsfond, for avkastning til infrastruktur. Da får vi brukt tilstrekkelig med penger til å få bygd ut veinettet i Norge, få rustet opp jernbanen, og vi får bredbånd over hele landet. I stedet for den somlethastigheten til Regjeringen velger Fremskrittspartiet å garantere at avkastningen til dette går til det. Da flytter man penger fra Statens pensjonsfond til et annet fond, eller man kan bruke visse deler av Statens pensjonsfond, la det stå der det er i dag, men bruke 4 pst. på det. Det er fornuftig. Det samme gjør vi på petroleumsforskning. Det er også fornuftig. Vi garanterer slik at vi bruker penger på forskning der det er viktig. Det er fordi Regjeringen ikke er villig til å bevilge det som trengs for å ruste opp infrastrukturen i Norge. Da er vi nødt til å foreslå drastiske tiltak, og vi ser andre partier kommer etter og også ønsker å etablere fond. Det er vi glad for.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:52:05]: Det er en interessant debatt. Fremskrittspartiet har jo mer penger enn alle andre til sine formål. Vi har jo i diskusjonen nå fått avklart at Fremskrittspartiet aksepterer at olje- og gassektoren er et område som en definerer som viktig for et strategisk eierskap, og videre at en ønsker å ha en betydelig eierpost og mener at 33 pst. er dekkende.

Samtidig hører vi gjentatte ganger at det også er kommersielle hensyn som ligger bak Fremskrittspartiets politikk. Da er spørsmålet: Når det gjelder det nedsalget som skjedde i Statoil i sin tid, kunne vi få høre Fremskrittspartiets talsperson med klare ord gi uttrykk for om det har vært fordelaktig økonomisk for det norske folk å selge seg

ned i Statoil – fra det tidspunktet det skjedde, og fram til i dag?

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [11:53:02]: Lundteigen er sikkert ute etter at jeg skal si at det ikke var lønnsomt å selge seg ned. Det kan man bare regne seg frem til. Poenget er at hvis man skal ha en tilnærming til hvor mye staten skal eie, på tvers av private eiere, så ønsker vi en nøktern tilnærming til det.

Representanten Lundteigen kunne bruke akkurat samme argument, og da burde han f.eks. nevne kommuner som eier kraftselskaper i dag, som nå har tre-firedoblet seg i verdi på børs. Da burde man jo selge i dag hvis man ikke solgte for fem år siden. Det er et like meningsløst argument.

Vi har en prinsipiell tilnærming til dette. Vi ønsket eierskap, begrensede eierskap i strategiske selskaper, men vi vil ikke spekulere på børsen – om man skal selge da, om det var galt eller det var riktig. Det er en uklok tilnærming. Vi ønsker å ha en prinsipiell tilnærming til det. Vi har begrenset eierskap, og 31 pst. er begrenset eierskap. Vi ønsker ikke å dominere Oslo Børs og eierskapet på Oslo Børs.

Rolf Terje Klungland (A) [11:54:06]: Jeg skal prøve meg igjen, og jeg forventer faktisk at representanten Tybring-Gjedde svarer på mitt spørsmål.

Mener Fremskrittspartiet at når en kjøper aksjer for 300 milliarder kr, som samferdselsfondet skal gjøre, har det ikke innflytelse, men når en velger å kjøpe aksjer i Hydro, som også dette samferdselsfondet til Fremskrittspartiet kan gjøre, har det virkning på norsk politikk? Eller mener Fremskrittspartiet at det er plassering i fond, altså en formuessplassering, og at det dermed ikke har innvirkning på økonomien?

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [11:54:54]: Det er åpenbart at representanten Klungland ikke har forstått poenget med Fremskrittspartiets fondsavsetninger.

Når man setter penger i fond, hvis det er 2 500 milliarder kr på Statens pensjonsfond, kan man øremerke 300 milliarder kr av disse og få avkastning av disse til infrastruktur i Norge. Det man bruker av avkastningen fra et infrastrukturfond, vil selvfølgelig få innflytelse på innlandsøkonomien i Norge, dersom man velger å bruke det på innlandsøkonomien i Norge, hvis man bruker arbeidskraft i Norge osv. Det er helt korrekt. Da har jeg angivelig svart på spørsmålet fra representanten Klungland, at disse tingene er helt forskjellige. Hvis jeg har misforstått spørsmålet, hvis han klarer å utdype spørsmålet lite grann bedre, kan jeg godt svare en gang til, men jeg antar det var det som det ble spurt om, nemlig om vårt fond hadde konsekvenser for norsk innlandsøkonomi. Det har det kun når man tar avkastningen fra fondet, for fondet kan fortsatt være en del av Statens pensjonsfond – Utland. Men avkastningen av dette fondet, de 4 pst. på de 300 milliarder kr over fem år, vil vi bruke til å bygge infrastruktur i Norge og ruste opp veinettet i 20 år i stedet for å vente, som Regjeringen gjør, i 50 år.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Heikki Holmås (SV) [11:56:22]: Det er spennende å følge debatten, men jeg tenkte jeg skulle forholde meg til det som er sakens kjerne her, nemlig at vår regjering åpner for – som følge av den sammenslåingen som har skjedd mellom Statoil og Hydro – å kjøpe seg opp til 67 pst., og det skal gjøres fra statens side. Det mener vi er viktig for våre nasjonale og strategiske interesser.

StatoilHydro er i dag et selskap som fullstendig dominerer norsk sokkel, og vi synes det er riktig å ha det strategiske eierskapet. Staten eier jo oljen når den ligger i bakken, men ved å sikre oss to tredjedels flertall over StatoilHydro, vil vi også eie og ha en strategisk kontroll over hele løpet til oljen, fra den ligger i bakken og til den kommer på bensintanken til de forskjellige bilene i Norge eller eksporteres ut av landet.

Det er viktig for staten å ha kontroll over dette. Det er strategisk for oss å ha den kontrollen over StatoilHydro. Vi ser det i forhold til nordområdene og den utviklingen som skjer der, den politikken som føres. Det er en fordel for StatoilHydro å ha staten som eier, som en trygg og dominerende eier. Selv om det ikke kommenteres bredt, verken i norske eller internasjonale medier, legger den observante, samfunnsengasjerte borger merke til at det er Russlands president som ringer til den norske statsminister og gir beskjed om at vi får delta i utviklingen av Sjtokman på russisk sektor.

Det er en omplassering av kapital. Vi flytter penger fra andre aksjer over til StatoilHydro-aksjer. Det er en eiendel, en viktig eiendel, å ha for Norge. Med de endringene vi gjør nå, sikrer vi oss det som jo lenge har vært et SV-ønske. Vi sikrer oss igjen en sterk kontroll over StatoilHydro i årene som kommer. Vi vet at dette er populært hos det norske folk. Vi behøver ikke gå langt tilbake i tid for å huske debatten om nedsalget i Statoil, da vi i sin tid solgte oss ned. Det er kjent hva SVs holdning var den gangen, og vi vet at det norske folk er glad for at vi har et sterkt og godt eierskap i StatoilHydro.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:59:19]: Jeg vil også kommentere den økte statlige eierposten i StatoilHydro fra 62,5 pst. til 67 pst. 67 pst. – to tredjedels flertall – er en viktig grense i ethvert selskap.

Senterpartiet er glad for flertallet i dag. Ikke bare regjeringspartiene, men også Kristelig Folkeparti støtter opp om flertallsinnstillingen. Ved stortingsbehandlingen av statens eierskap i Statoil i 2001 var det, som SVs Heikki Holmås sa, et mindretall, og det mindretallet bestod den gangen av Senterpartiet og SV. De partiene er i dag i et flertall, og det er svært gledelig.

Det er riktig å jeg på vegne av Senterpartiet i forbindelse med næringskomiteens behandling sa at olje- og gasssektoren i dag er slik at vi har en olje- og gassdrevet økonomi som har en kort historisk periode. Jeg sa det fordi det er viktig å ha fokus på at oljeproduksjonen nå faller mer enn det som er budsjettet. Det gjelder også i kommende år. I den sammenhengen som det ble sagt, var

imidlertid fokuset å satse på framtida – i betydningen fornybar energi.

Det er imidlertid ikke slik å forstå at en ikke må huskere med sitt eierskap til olje og gass på den klokeste måten, for en står sjølsagt overfor mange rike år, ikke minst på gasssektoren, i det norske samfunnet. Det utvikler seg her en kultur fra opposisjonen, kanskje klarest anført av Høyre, at det å plassere overskudd av nasjonal kapital ved å kjøpe deler av utenlandsk virksomhet er mer høyverdig og mer trygt enn å kjøpe deler av norsk virksomhet – her snakker vi om olje- og gassressurser. Fra mindretallets side, Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre, blir detpekt på at dette er en mer usikker aksjeinvestering, som om en har noe mer grundige vurderinger av i hvilken grad investeringer eksempelvis i Citibank skulle være mer sikre aksjeinvesteringer i framtida. Det er sjølsagt ikke grunnlag for det.

Det som flertallet, med Kristelig Folkeparti, nå gjør, er – som det tidligere er sagt – klart i tråd med sterke folkelige strømninger, at dette er viktig nasjonalt anliggende, hvor en kombinerer både et kommersielt og et strategisk eierskap.

Det blir sagt at det statlige eierskapet ikke er klokt, ikke er framtidsrettet. Da vil jeg peke på at det som skjer internasjonalt nå, er det motsatte. Det som er moderne, det som er framtidsrettet hos en rekke statsledere rundt om, er å sikre, dersom en har økonomisk evne til det, et strategisk nasjonalt eierskap.

Det er derfor veldig gledelig at vi er kommet til det som vi nå får vedtatt, nemlig at vi retter opp en svakhet fra 2001, da en solgte seg ned. Vi i Senterpartiet er svært fornøyd med det.

M a r i t N y b a k k hadde her overtatt presidentplassen.

Rolf Terje Klungland (A) [12:03:00]: Den norske historien har vist at de politikerne som har gjort vedtak for å ta vare på olje- og gassindustrien, i all hovedsak har gjort veldig fornuftige vedtak. De har tenkt langsiktig, og de har tenkt at samfunnet skal få noe igjen for investeringene. Norge blir altså sett på som et eksempel når det gjelder hvordan vi har håndtert både selskapsstruktur, eierstruktur og skattepolitikk i oljesektoren.

Så er det slik at det har innebåret at Norge har blitt et velstående land, et av verdens rikeste land, noe som fører til at den norske økonomien ikke kan absorbere de økte inntektene som gjennom politiske vedtak har sikret norsk økonomi. Derfor har vi opprettet et fond som skal være med og betale for framtidige pensjonsutgifter. Det fondet har en andel med aksjekjøp i sin portefølje. Det har også vært en diskusjon om hvor stor den andelen skal være, men det har altså en aksjeandel i sin portefølje. Vi har Folketrygdfondet, som er det samme, som er et fond som skal være med og finansiere folketrygden, pensjon/uførepensjon, som også er viktig for velferdssamfunnet.

De fondene kan altså velge å kjøpe aksjer i Hydro. Da er det helt i orden for Fremskrittspartiet. Men når Stortinget sier at vi ønsker at StatoilHydro skal være et redskap

for nasjonen Norge, slik som det har vært fram til i dag, og at vi på sikt ønsker å styrke eierandelen der med de pengene som eventuelt hadde stått i et fond, brukes det plutselig en retorikk som at dette vil ødelegge norsk økonomi. Selvfølgelig vil det ikke det. Dersom det hadde vært slik at vi hadde sett at nasjonen Norge og norsk økonomi hadde tapt på at vi investerte i StatoilHydro, hadde vi selvfølgelig ikke gjort det. Men vi ser altså helst at vi får mest mulig ressurser og best mulig avkastning av de investeringene vi gjør, for samfunnet Norge.

Jeg tror ikke det er mange i verden som kan si at norske politikere fram til i dag har gjort det veldig feil. Fremskrittspartiet kan nok si det, men det henger vel sammen med at de har bygd seg store på, er å kritisere de mest riktige politiske vedtak i verden.

Presidenten: Det blir replikkordskifte, begrenset til tre replikker.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:07:10]: La oss akseptere – for denne replikkens skyld – at det er fornuftig å kjøpe seg opp fra 62,5 pst. til 67 pst. i Hydro, som representanten Klungland var veldig opptatt av.

Jeg vil stille det spørsmålet til Klungland som jeg stilte til Jakobsen: Hvor blir de 25 milliarder kronene av som staten kjøper aksjer for?

Rolf Terje Klungland (A) [12:07:40]: De er med og bidrar til at en kan drive selskapet StatoilHydro. Hvor de blir av, er jo avhengig av hvor selskapet får oppdrag, En grunn for det valget vi gjorde da vi delprivatiserte Statoil, var nettopp at vi skulle få inn kapital, for vi så at det var en sammenslåing i petroleumssektoren som førte til at selskapene ble større og større. Vi så da at oljeproduksjonen i Norge var nedadgående, og dersom en skulle sikre arbeidsplassene i Statoil – nå StatoilHydro – måtte en altså inn med mer kapital.

Men til slutt: Det er jo ikke sånn som representanten Flåtten sa, at det går opp i opp. Nei, vi investerer penger for å få avkastning på den kapitalen. Det blir samfunnet som får igjen de pengene, for det er sånn denne markedsøkonomien fungerer.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:08:54]: Dette er relativt oppsiktsvekkende. Det er altså ikke en emisjon som gjøres i StatoilHydro, som ville bety kapital til StatoilHydro. Det er et kjøp av aksjer som ikke eies av bedriften StatoilHydro, men som eies av privatpersoner og institusjoner rundt omkring. Derfor spør jeg representanten Klungland en gang til: Hvor blir de 25 milliarder kronene av? Hvem kjøper Regjeringen disse aksjene fra? Alttså: Hvem eier aksjene i dag, og hvor blir disse pengene av?

Rolf Terje Klungland (A) [12:09:27]: Jeg blir i det hele tatt veldig overrasket over representanten Tybring-Gjeddes argumentasjon. Jeg vet selvfølgelig ikke hvem staten kommer til kjøpe aksjene av. Det vi sier, er at vi ønsker å få en større eierandel i StatoilHydro. Hvor vi kjøper dem fra, skal vi jo ikke gjøre vedtak om nå. Vi skal

sikre en større eierandel. Jo mer jeg hører av retorikken – eller praten – til representanten Tybring-Gjedde, jo mer vil jeg oppfordre ham til å gå tilbake til sine røtter, offentlige horehus og pitbullterrier – for innenfor økonomi har han i dag strøket med glans. Det er sånn at dersom man kjøper aksjer og selger aksjer, er verdien på formuen den samme, og dermed gir det ikke utslag i forhold til den norske økonomien.

Svein Flåtten (H) [12:10:39]: Dette er en interessant formiddag når det gjelder belæring om aksjemarkedet.

Replikken min kommer fordi representanten Klungland har avlagt meg en visitt i et av sine svar til Tybring-Gjedde, hvor han sier at jeg snakker om at dette skulle gå opp i opp. Nå sier representanten Klungland at det er ikke slik, det er samfunnsmessige gevinster. Da blir mitt enkle spørsmål – som jeg har stilt en gang før i dag – om det som står i den merknaden han er med på, den korte setningen om at motstykket til denne investeringen er avkastning i form av utbyttebetaling i fremtiden: Er det slik, eller er det ikke slik? Eller er det et eller annet samfunnsøkonomisk regnskap representanten Klungland skal presentere for å vise at dette går opp i opp?

Rolf Terje Klungland (A) [12:11:41]: Selvfølgelig har vi tro på at vi skal få større økonomisk avkastning når vi har investert i de bedriftene som vi politisk har valgt å investere i. Dette er jo en ideologisk diskusjon, for Høyre har jo aldri vært noen forkjemper for at staten skal gjøre de store investeringene. Det er private som skal gjøre det. Representanten Flåtten bør ta seg en tur til Nigeria og se hvordan effekten er av det.

Vi har vist at Hydro gjennom snart 100 år – og også Statoil – har vært utrolig viktige for det norske samfunnet, både i forhold til økonomisk avkastning og i forhold til utviklingen av industri i Norge.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Vi går tilbake til den ordinære talerlisten. – Presidenten gjør oppmerksom på at det ble klubbet tre replikker. Ønsker da Lars Sponheim ordet i debatten?

Lars Sponheim (V) (fra salen): Nei.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 200)

S a k n r . 3

Innstilling fra næringskomiteen om lov om endring i lov 16. juli 1999 nr. 69 om offentlige anskaffelser (Innst. O. nr. 24 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 7 (2007-2008))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker etter innlegg fra statsråden innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Kåre Fostervold (FrP) [12:14:16] (ordfører for saken): Lov om endring av lov om offentlige anskaffelser har bakgrunn i Regjeringens handlingsplan mot sosial dumping. Forslaget fra Regjeringen går ut på å pålegge offentlige oppdragsgivere å bruke kontraktsklausuler som skal sikre lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter som ikke er dårligere enn det som følger av gjeldende tariffavtale, regulativ eller det som er normalt for vedkommende sted og yrke.

Komiteen har avholdt høring i saken, og med bakgrunn i bl.a. de innspillene som fremkom der, fant ingen av partiene i komiteen at man kunne støtte lovendringsforslaget slik det ble fremmet av Regjeringen.

Flertallet i komiteen, representert ved Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, har fremmet et nytt forslag til lovtekst, som i hovedsak går ut på at man skal legge til grunn landsomfattende tariffavtaler som sammenligningsgrunnlag for lønnsvurdering. Saksordføreren regner med at representanter fra de rød-grønne informerer nærmere om grunnlaget for dette forslaget. De øvrige partiene i komiteen finner ikke å kunne støtte det opprinnelige lovforslaget, eller det nye flertallsforslaget slik det nå foreligger i innstillingen til Odelstinget.

Lovforslaget slik det nå foreligger, er et forslag om en fullmaktlov, der nærmere plikter skal fastsettes i forskrifter. Dette er forslag som Fremskrittspartiet i stor grad er svært skeptiske til, da vi mener at de fleste plikter som Stortinget pålegger andre, i størst mulig grad bør lovfestes. Dette er allikevel ikke den største innvendingen vi har mot det lovforslaget som nå foreligger. Først og fremst kan det stilles spørsmål ved om lovforslaget er nødvendig.

Kommuner og fylkeskommuner har i dag muligheten til å gjennomføre ILO-konvensjon nr. 94, som i stor grad vil ivareta de formål som lovforslaget legger opp til. Samtidig er det innenfor det fagfeltet der såkalt sosial dumping oftest forekommer, nemlig i byggebransjen, en gjeldende allmenngjøringslov. Det kan derfor for Fremskrittspartiets del se ut som om man her prøver å skyte spurv med kanoner.

Det er også å bemerke at lovforslaget medfører en del praktiske utfordringer som fremkommer i de høringsinnspillene komiteen har fått, samt høringssvar som departementet fikk da forslaget var ute på høring. Dette gjelder tolkninger av akseptabelt lønnsnivå, hva i tariffavtaler som skal gjelde når man henviser til arbeidsvilkår, hvem som bør ha etterlevelseskontroll av regelverket, samt en del andre ting som er uklare. Samtidig er det også stilt spørsmål ved hvilken forskrift som skal gjelde hvis forskriftene som er utarbeidet som følge av lovforslaget, koliderer med forskrifter basert på andre lover.

Fremskrittspartiet kan ikke se at Regjeringen gir klare svar på disse utfordringene, og kan på denne bakgrunn alene ikke støtte forslaget. Samtidig er det et stort ankepunkt at man kan være i tvil om dette lovforslaget er i strid med våre forpliktelser i henhold til EØS-avtalen.

Det er å påpeke at Justisdepartementet i sitt hørings-svar også er i tvil om hvorvidt lovforslaget er i strid med EØS-avtalen, noe som burde veie tungt for å utrede dette nærmere.

På spørsmål fra saksordføreren om lovforslaget er forelagt ESA for vurdering, svarer statsråden benektende, at dette ikke har vært aktuelt. På det nåværende tidspunkt er det derfor uklart for Fremskrittspartiet hvorvidt forslaget er gjennomførbart eller ikke. En pekepinn på om lovforslaget er i strid med EØS-avtalen kan vi få i løpet av relativt kort tid, da det nå er en lignende sak i EF-domstolen, som vil bli avgjort i løpet av kort tid. Denne saken er det henvist til i odelstingsproposisjonen, og norske myndigheter har sågar holdt innlegg i saken. Hvorfor Regjeringen ikke vil avvente dommen i denne saken, som i stor grad vil være førende for muligheten til å gjennomføre lovforslaget, kan sikkert statsråden forklare nærmere i sitt innlegg.

Til slutt vil jeg også bemerke at på direkte spørsmål fra saksordfører til representanter fra KS på høringen, svarte KS at de mente lovforslaget var unødvendig for å oppnå intensjonen i forslaget.

Jeg fremmer herved mindretallets forslag i saken.

Presidenten: Representanten Kåre Fostervold har tatt opp det forslaget han refererte til.

Arne L. Haugen (A) [12:19:07]: Ifølge Statistisk sentralbyrå utgjorde offentlige innkjøp i 2006 ca. 315 milliarder kr. Av dette står kommunal og fylkeskommunal forvaltning og forretningsdrift for 106,6 milliarder kr. Det sier seg selv at offentlig sektor med et slikt volum er med på å påvirke utviklingen i privat sektor. Brukt på rett måte kan offentlig anskaffelses- og innkjøpspolitikk bidra til at leverandørene blir mer sosialt ansvarlige, mer miljøvennlige og mer konkurransedyktige. Dette er en utvikling vi alle er tjent med, både som kunder, leverandører og innbyggere.

Lovendringen vi i dag behandler, tar sikte på å sikre at offentlige oppdragsgivere ikke medvirker til utnyttning av arbeidstakere.

Etter at landene i Øst-Europa ble med i EU, og dermed ble en del av EØS, har vi hatt en stor tilstrømming av arbeidstakere fra disse landene til Norge. Anslag viser at det har kommet mellom 80 000 og 100 000 arbeidstakere fra de nye EØS-landene. De arbeider for norske arbeidsgivere, er innleid eller er på midlertidige oppdrag for utenlandsk virksomhet i Norge. De fleste er bygningsarbeidere, men også i andre yrker og bransjer ser vi økt tilstrømming av utenlandsk arbeidskraft. Uten disse ville vi hatt en merkbar redusert kapasitet i norsk økonomi. Arbeiderpartiet er positivt til arbeidsinnvandring, men vi forutsetter at disse arbeidstakernes arbeidsgivere holder seg til

norsk lønnsnivå og norsk lov hva angår arbeidsvilkår og skatteforhold.

Fra arbeidstilsyn, media og fagbevegelse blir vi stadig minnet på at mange arbeidsgivere driver rovdrift på sine ansatte. Vi hører om grov underbetaling, uverdige boforhold og uakseptable ansettelsesvilkår.

I Regjeringens handlingsplan mot sosial dumping blir det tatt tak i dette, og virkemidler blir satt inn på mange områder. Ett slikt virkemiddel er å pålegge alle offentlige oppdragsgivere å benytte kontraktsklausuler som skal sikre at lønns- og arbeidsvilkår ikke er dårligere enn tariffavtaler. Staten har slike klausuler i dag. Nå utvides dette til også å gjelde Kommune-Norge. Med det blir også et av punktene i Soria Moria-erklæringen gjennomført, og vi hindrer at offentlige oppdragsgivere medvirker til utnytting av arbeidstakere.

Under komiteens åpne høring ble det fremsatt forslag om presisering av lovteksten. Komiteens flertall støtter dette og foreslår derfor at lovteksten henviser til landsomfattende tariffavtaler. Jeg viser til flertallets innstilling og forslag til lovtekst på det punktet.

Opposisjonens holdning til den foreliggende sak er, for å si det mildt, underlig. I arbeids- og sosialkomiteens budsjettinnstilling, som ble behandlet for åtte dager siden, var det en samlet komite som viste til lovendringen som foreslås i Ot.prp. nr. 7 for 2007-2008, og som understreket at dette er viktige virkemidler for å hindre sosial dumping. Nå har, som saksordføreren redegjorde for, opposisjonspartiene tverrvendt – og blitt motstandere av disse virkemidlene.

Hva er det som har skjedd på disse åtte dagene? Er vi vitne til en dyp splittelse mellom opposisjonens arbeids- og sosialpolitikere på den ene siden og næringspolitikkerne på den andre? I så fall blir det spennende å høre nærmere om det i dag – hva som kommer fram under debatten og votingen. Eller er det slik at en samlet opposisjon fortsatt mener at forslagene vi behandler, er viktige virkemidler for å hindre sosial dumping, men at man ikke lenger vil hindre sosial dumping? I så fall blir det spennende å høre begrunnelsen for en slik kuvending.

I Dagens Næringsliv tirsdag 11. desember uttaler Torbjørn Hansen fra Høyre:

«En samlet opposisjon går (...) imot forslaget.»

Han sier videre at de ikke engang har tatt seg «bryet med å foreslå endringer».

Man kan spørre seg om de har tatt seg bryet med å drøfte saken med sine partifeller i arbeids- og sosialkomiteen.

La oss for debattens skyld håpe at de iallfall tar seg bryet med å forklare tverrvendingen i synet på sosial dumping. FNs internasjonale arbeidslivsorganisasjon så behovet for slike krav allerede i 1949. Når kan vi regne med at opposisjonen ser det?

Torbjørn Hansen (H) [12:24:20]: Som det framgår av innstillingen og også av forrige innlegg, vil Høyre stemme imot dette forslaget. Men jeg vil understreke, og da særlig overfor representanten Arne Haugen, at det ikke er et signal om at Høyre er varme tilhengere av sosial

dumping – verken Høyres medlemmer i næringskomiteen eller Høyres medlemmer i arbeids- og sosialkomiteen. Arbeidet mot sosial dumping må ha høy prioritet i arbeidslivet – og kanskje særlig innenfor den offentlige delen av arbeidslivet. Dette er et arbeid som foregår på flere områder.

Det forslaget som vi behandler i dag, er dessverre ikke et effektivt tiltak i kampen mot sosial dumping. Det er derfor lett å oppfatte det som markeringspolitikk på et område hvor Regjeringen kanskje mangler gode nok verktøy.

Det som derimot – dessverre – er en åpenbar konsekvens av forslaget, er en ytterligere svekkelse av konkurransen om offentlige innkjøp. Å legge inn et nytt regelverk som pålegger offentlige oppdragsgivere å sikre at lønns- og arbeidsvilkår i kontrakter ikke er dårligere enn gjeldende tariffavtale, vil medføre en kraftig økning av kompleksiteten i regelverket for offentlige anskaffelser. Vi vet fra før at offentlig sektor har store problemer med å følge anskaffelsesregelverket. Regjeringen har ikke på noen måte fått til grep som motvirker det enorme omfanget av regelbrudd som skjer på dette feltet.

Anbudsregelverket brytes over en lav sko – både av kommunesektoren, av fylkeskommunene og av staten. Det forteller dessverre mye om politikken på området at man på toppen av dette kommer med regulatoriske forverringer, som et forsøk på å markere politisk mot sosial dumping.

Høringen i næringskomiteen viser at saken er dårlig forberedt av Fornyings- og administrasjonsdepartementet. For det første er dette en ren fullmaktslov. Det foreligger ikke et ferdig lovverk som skaper klarhet i hvordan dette skal settes ut i livet i den virkelige verden. Forslaget åpner for en bred tolkning av hva eventuelle forskrifter vil innebære – og skaper dermed usikkerhet knyttet til flere spørsmål. Det er også usikkert om dette holder mål med hensyn til Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. I tillegg er det sannsynlig at tjenstedirektivet vil medføre ytterligere innstramming i reguleringsadgangen når det gjelder midlertidig tjenesteyting. Dette bekreftes også av Justisdepartementet, som slår fast at kravet om gjengs lønn kan være i strid med EØS-avtalen, fordi man går lenger enn det som anses som nødvendig for å hindre sosial dumping.

Regjeringen har, som nevnt, store utfordringer med å få offentlig sektor til å følge det anskaffelsesregelverket som Stortinget har vedtatt. Det er ganske alvorlig, fordi det å ikke følge regelverket øker de offentlige utgifter, det skaper økt grobunn for kameraderi og korrupsjon, og, ikke minst, det gjør hverdagen for små og mellomstore bedrifter i dette landet mye vanskeligere.

Regjeringen uttaler fra tid til annen at man tar dette på alvor. Denne saken forteller oss det motsatte. Når kontrollansvaret for dette kompliserte regelverket på toppen av det hele blir lagt over på kommuner og fylkeskommuner, sier det seg selv at denne lovendringen vil føre til at antallet brudd på anskaffelsesregelverket øker.

Vi får altså et lovverk som er mer komplisert å følge opp, og Regjeringen er selv så usikker på dette at man

ikke engang etablerer skikkelige kontrollsystemer. Dette lovforslaget er derfor – kort og godt – dømt til å bli en papirtiger.

Måten Regjeringen håndterer innkjøpsområdet på, er ganske besynderlig. Vi hører stadig vekk at Regjeringen, i likhet med Riksrevisjonen, mener at det enorme omfanget av brudd på innkjøpsregelverket er et problem som må løses. Dessverre ser vi at Regjeringen i handling gjør det motsatte. Det første statsråden gjorde etter tiltredelsen, var å legge bort forslaget om forenklet kunngjøringsplikt for innkjøp under anbudsterskelen på 500 000 kr. Dermed ble bedriftenes mulighet til å konkurrere i dette ganske store markedssegmentet satt kraftig tilbake igjen.

Anbudsterskelen var tidligere satt til 200 000 kr, slik at kunngjøringsplikten skulle komme som en erstatning for fullt anbud. Regjeringen gjorde dette om til en protokollplikt, et tiltak som ikke er relevant for bedrifter som er på jakt etter oppdrag for offentlig sektor.

I Soria Moria-erklæringen har Regjeringen lovet å svekke anbuksregelverket ytterligere gjennom å heve anbudsterskelen opp mot EUs absolutte minstekrav på 1,8 mill. kr. Statsråden antydte i budsjettdebatten at dette i så fall kanskje skulle kompenseres av en kunngjøringsplikt, men resultatet vil jo være en ny svekkelse av konkurransen om offentlige innkjøp.

Dette er et språk som kommunene, fylkeskommunene og staten forstår. De ser at vi har en regjering som riktig nok beklager seg over lovbrudd, men som i handling svekker regelverket og gjør det mer komplisert, og som innfører kontrollregimer som ikke har troverdighet. Det er derfor liten tvil om at dagens lovforslag vil føre til – som Dagens Næringsliv skriver 10. desember – mer «innkjøpskaos».

Inge Ryan (SV) [12:29:32]: SV og jeg er glad for at Regjeringa og statsråden går i front i arbeidet med å bekjempe sosial dumping. Jeg må si at jeg er overrasket over at opposisjonen graver seg ned i detaljer. De prøver på en måte å problematisere dette langt mer enn det fortjener – man ser ikke skogen for bare trær. Jeg synes det er synd at man ikke ser hvor viktig det er at Regjeringa går i front og bekjemper dette.

Det er minst tre grunner til at det er viktig. For det første er det viktig at de bedriftene som faktisk prøver å drive seriøst, og som følger lover og regler, ikke opplever at det er noen som ikke følger reglene og dermed får konkurransemessige fortrinn, fordi de rett og slett gjør ting som ikke er i samsvar med det vi ønsker.

For det andre er det viktig i forhold til arbeidstakerne. I Norge er det en kvalitet at arbeidstakerne har hatt tariffar og lover og regler å holde seg til som har gjort at vi har hatt spilleregler i arbeidslivet som vi har vært stolt over. Det vi ser nå, er at mange gir blanke i disse tariffene og spillereglene, og dermed er det arbeidstakerne som får svi for det ved at de blir kraftig underbetalt. Dermed blir det et stort problem hvordan de skal klare seg, og hvordan de skal ta vare på seg sjøl og sin familie.

Men det aller viktigste er at hvis ikke vi gjør noe med sosial dumping i Norge og det offentlige går i spiss, vil vi

etter hvert få en annen type samfunn i Norge som jeg ikke tror vi er tjent med. Det som skjer, er at vi vil bygge opp en ny underklasse. Den underklassen består ikke først og fremst av nordmenn, men av importert arbeidskraft. Det betyr at hvis vi ikke får bukt med dette problemet, kommer det inn folk fra Øst-Europa, fra Asia og fra Afrika som jobber her i Norge for latterlig lave lønninger, og som faktisk er nødt til å leve på en annen måte for å fungere i samfunnet, for kostnadene ved å bo i Norge er relativt like for alle – vi må ha hus, vi må ha transport, klær, mat, vi må ha forsikringer, vi må ha tannlege osv.

Det er klart at hvis vi får aksept for at enkelte får 30, 40 eller 50 kr timen for å jobbe i en restaurant eller på en byggeplass, og hvis dette får utarte, får vi en ny type underklasse som vil få helt andre sosiale vilkår å leve under. Derfor er det så viktig at vi er tydelige – også fra Regjeringas side – på at dette er uakseptabelt. Vi ønsker ikke å ha sosial dumping. Derfor er vi nødt til å ta et oppgjør med det. Staten og det offentlige må gå i spiss. Vi må også forvente at de private følger etter. Dette er en svært viktig sak, som jeg er glad for at statsråden og Regjeringa er såpass tydelige på.

Ingebrigt S. Sørffonn (KrF) [12:33:04]: I den siste tida har det kome signal om at problemet med sosial dumping er aukande. Dette er ei utvikling som Kristeleg Folkeparti er sterkt uroa over.

Det er ei alvorleg utfordring at utanlandske arbeidstakarar vert tilbydd dårlegare løns- og arbeidsvilkår enn sine norske kollegaer. Dette er ikkje berre uheldig for dei utanlandske arbeidstakarane, det kan òg gje ei utvikling i retning av generelt svekte arbeidstakarrettar og større ulikskap i samfunnet. Dette ville stri mot sentrale norske ideal som solidaritet og likskap – ideal som Kristeleg Folkeparti set høgt.

Kampen mot sosial dumping er òg viktig for å sikra like konkurransevilkår mellom bedrifter, slik at det ikkje skal løna seg å driva på lovstridig vis. Det er difor positivt at Regjeringa prioriterer arbeidet mot sosial dumping, òg i offentlig sektor. Det offentlege som oppdragsgjevar har eit spesielt ansvar for å opptre seriøst og motverka sosial dumping.

Det føreliggjande forslaget gjev Regjeringa anledning til å påleggja offentlege oppdragsgjevarar å nytta kontraktsklausular. Desse klausulane skal sikra løns- og arbeidsvilkår i offentlege kontraktar som ikkje er dårlegare enn dei som følgjer av gjeldande tariffavtale, regulativ eller det som elles er normalt for vedkomande stad og yrke. Framlegget er ei oppfølging av ILO-konvensjon nr. 94, som Kristeleg Folkeparti stemde for å ratifisera.

Mot ein slik bakvegg er det trist å konstatere at det konkrete forslaget frå Regjeringa har fleire uheldige sider. Eg vil spesielt trekkja fram følgjande:

For det første er lovendringsforslaget ein overordna fullmaktslov, der pålegg om tiltak ikkje er nærare spesifisert i lovverket, men vert fastsett i forskrifter. Kristeleg Folkeparti er skeptisk til dette, fordi det opnar for ei brei tolking av kva lovforslaget inneber. Det er etter vårt syn

heller ikkje gjort tilstrekkelege klårgjeringar i høyringsframlegget til forskriftene som skal følgja loven.

For det andre kan Regjeringa sitt forslag vera i strid med artikkel 36 i EØS-avtala om at det ikkje skal vera «noen restriksjoner på adgangen til å yte tjenester innen avtalepartenes territorium for statsborgere i en av EFs medlemsstater eller en EFTA-stat som har etablert seg i en annen av EFs medlemsstater eller EFTA-stat enn tjenesteytelsens mottager».

Stort enklare kan det vel ikkje seiast. Tenestedirektivet vil medføra ei ytterlegare innskrenking i det offentlege si reguleringsmoglegheit når det gjeld mellombels tenesteyting, samanlikna med EØS-avtala. Kristeleg Folkeparti meiner difor at det er ukløkt å behandla denne saka før Stortinget har fått EU sitt tenestedirektiv til behandling.

For det tredje har Justisdepartementet peika på at Regjeringa sitt forslag til endring kan vera i strid med EØS-avtala, fordi eit krav om «gjengs lønn» går lenger enn det som er nødvendig for å hindra sosial dumping. Kristeleg Folkeparti meiner at endringa av lovteksten frå «gjengs lønn» til «tariff- eller normallønn» ikkje endrar Justisdepartementet sine innvendingar til lovforslaget.

Eg vil visa til Kristeleg Folkeparti sine merknader i komiteinnstillinga, der ein strekar under at arbeidet mot sosial dumping må ha høg prioritet i alle delar av arbeidslivet, ikkje minst i offentleg sektor. Det er avgjerande at me har eit funksjonelt og godt lovverk i denne kampen. Eksisterande lovar og reglar som allmenngjering, ILO-konvensjon nr. 94 og arbeidsmiljøloven er gode verkemiddel i denne samanhengen.

Det er bra at Regjeringa fokuserer på å hindra sosial dumping, m.a. når det gjeld offentlege innkjøp. Men det føreliggjande forslaget er diverre altfor uklårt på sentrale punkt. Nett fordi det er så viktig å ha effektive verkemiddel mot sosial dumping som faktisk kan verka til beste for arbeidstakarane, kan ikkje Kristeleg Folkeparti støtta forslaget. Kristeleg Folkeparti ønskjer velkomen nye og meir treffsikre framlegg til lovar og reglar frå Regjeringa i det viktige arbeidet med å hindra sosial dumping.

Statsråd Heidi Grande Røys [12:37:38]: Representanten Inge Ryan stilte spørsmålet: Kan vi som bur i eit av verdas rikaste land, sitje og sjå på at medmenneske arbeider under uverdige forhold rett framfor auga våre? Han gav svaret, og Regjeringa gav svaret: Det kan vi ikkje. Kva signal gir det til seriøse verksemdar og ærlege arbeidadar dersom skattepengar og offentlege midlar går med til å dele arbeidadar inn i eit A-lag og eit B-lag?

Det er rett at denne regjeringa allereie har sett i gang ei rekkje tiltak som skal verka imot sosial dumping, slik som reglane i allmenngjeringslova, arbeidsmiljølova og rundskrivet frå 2005, som implementerer ILO-94 i statleg sektor. Dette er gode reglar, men dei er ikkje tilstrekkelege aleine. Vi treng ulike sett med verkemiddel som kan ta fatt i problemet frå ulike kantar, for dei siste åra har forholda dessverre vorte verre. Det vert rapportert om aukande problem med useriositet og sosial dumping.

Arbeidstilsynet rapporterer om at omfanget av brot på reglane om arbeidsmiljø og løns- og arbeidsvilkår er stort.

Dette gjeld fyrst og fremst i byggjebraansjen, men òg i meldingar frå tilsyn med delar av industrien vert det peika på manglar, f.eks. når det gjeld krav om arbeidstid og innkvartering. Mange tek kontakt med Arbeidstilsynet fordi dei ikkje får utbetalt den løna dei har avtalt, eller som dei meiner dei har krav på. Arbeidstilsynet peikar dessutan på at inntrykket deira er at arbeidstakarar frå dei nye EØS-landa har dårlegare sikkerheitsforhold enn det som elles gjeld i byggjebraansjen. Òg reingjeringsbransjen, hotell- og restaurantbransjen og ikkje minst landbruket mottek eit aukande tal utanlandske arbeidstakarar. Arbeidstilsynet sine rapportar viser at det vert avdekt tilfelle av sosial dumping òg i desse bransjane. Ei slik utvikling kan vi ikkje akseptere. Arbeidet mot sosial dumping må difor framleis ha høg prioritet.

Eg er glad for at alle komiteemedlemene med unntak av Framstegspartiet sine medlemmer er einige med oss i at offentleg sektor har ei særleg rolle i dette arbeidet. Offentlege innkjøparar har eit spesielt ansvar for å opptre seriøst og motverke sosial dumping. Då må vi òg ha eit regelverk som legg til rette for at det offentlege kan å ta fatt på dette arbeidet. Det vi legg fram i dag, er, som òg representanten Haugen var inne på, ei utkvittering av eit punkt som er nemnt i Soria Moria-erklæringa. Så igjen: Regjeringa leverer der vi i Soria Moria-erklæringa har sagt vi skal gjere det.

Eg registrerer at Stortinget er delt i synet på korleis offentlege innkjøparar skal gripe fatt i dette ansvaret, og kva skags regelverk som er høveleg. Mens Framstegspartiets, Høgres og Venstres komiteemedlemmer ønskjer det dei kallar fleksible løysingar og ein fri og dynamisk arbeidsmarknad, er eg i alle fall glad for at Kristeleg Folkeparti sin medlem støttar regjeringspartia si prioritering av arbeid mot sosial dumping, svart arbeid og andre uregelmessigheiter i arbeidsmarknaden.

Regjeringa sitt forslag til kontraktsklausul har ein viktig signaleffekt. Alle offentlege myndigheiter må no fokusere på at arbeidstakarane har krav på verdige løns- og arbeidsvilkår. Det er i seg sjølv viktig. Det offentlege må ha eit bevisst forhold til kva slags kontraktar dei inngår, og medverke til ei likeverdig behandling av menneske frå andre land.

Men sjølv sagt er ikkje signal og fokus tilstrekkeleg. Det er òg nødvendig at oppdragsgivarar fører tilsyn med at klausulane vert overhaldne, og set i verk tiltak overfor leverandørane ved manglande etterleving av klausulane.

Eg registrerer at kritikarane meiner at det vil vere umogleg for dei fleste kommunane å følgje opp desse krava. No har sentrale statlege styresmakter i to år allereie vore pålagde å følgje tilsvarande krav gjennom eit departementsrundskriv frå 2005. Ikkje har eg – og ikkje har nokon andre – registrert særlege problem knytte til gjennomføringa av det. I kommunesektoren har det vore frivillig om klausulane skal nyttast. Då KS gjorde ei spørjeundersøking om bruken av dei, kom det fram at erfaringane var nokså avgrensa, men undersøkinga viste heller ikkje at klausulane har vore så problematiske som ein no skal ha det til.

Det er ikkje uvanleg at nye reglar reiser problemstillingar som kan verke utfordrande på dei reglane gjeld for, og skape ei viss usikkerheit. Eg ser at det òg kan vere tilfellet i denne saka. Men eg vil minne om at vi i tillegg til å gi pålegg òg kjem med verktøy. Frå nyttår av har vi på plass det nye direktoratet for forvaltning og IKT, som får ein eigen seksjon for offentlege innkjøp med stor grad av rettleiing og verktøy for både statlege og kommunale innkjøparar, i tillegg til at Arbeids- og inkluderingsdepartementet har sett i gang eit arbeid som skal samordne alt som har med sosial dumping å gjere.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kåre Fostervold (FrP) [12:43:03]: La meg bare først understreke at jeg tror ingen av opposisjonspartiene er for slavearbeid, selv om vi ser problemet med gjennomføringen av dette forslaget.

Bare for å vise noe av problemstillingen: Jeg har nå fått tak i et utkast til en forskrift som skal følge loven som er sendt ut på høring. Her viser man til at man skal kreve lønn i henhold til «tariffavtale, regulativ eller det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke». Og i neste setning står det: «Dette gjelder også for arbeid som skal utføres i utlandet.»

Da må man jo begynne å lure på om vi er i ferd med å vedta et lovforslag som medfører at hvis f.eks. en kommune skal gå til innkjøp av en modulbarnehage fra f.eks. Estland, må kommunen kreve at arbeiderne i Estland følger norsk tariffavtale, norske arbeidsvilkår, norsk arbeidsmiljølov, norske lønnsforhold, osv. Eller er det andre hensikter som ligger bak her? Blant annet har man etter § 12 i forskriften også et ansvar for å følge opp og ta stikkprøver.

Det hadde vært veldig greit om statsråden kunne klargjøre dette punktet, for det er en del av de spørsmålene vi stiller oss.

Statsråd Heidi Grande Røys [12:44:14]: Det er litt merkeleg å forstå kritikken frå opposisjonen, for representanten Fostervold sa i sitt hovudinnlegg at dette var å skyte sporv med kanonar, mens han sjølv i replikkunden no, og òg representanten Torbjørn Hansen frå Høgre, i stor grad problematiserer og seier kor vanskeleg og forferdeleg dette kjem til å bli.

Ja, vi tek høgd for at dette er krevjande for innkjøparar, det er noko nytt å forhalde seg til. Samtidig er hovudmålet å ha ryddige kontraktar og å sikre like løns- og arbeidsvilkår òg for dei vi hentar inn frå utlandet for å gjere ein viktig jobb i dette landet. Det er det som er det overordna.

Det står tydeleg i proposisjonen at dersom arbeidet skal gjerast i eit anna land, er det dei løns- og arbeidsvilkåra som er normale i det distriktet i det landet der arbeidet vert utført, som gjeld. Det står i proposisjonen, og det er det vi held oss til.

Torbjørn Hansen (H) [12:45:19]: Statsråden holdt et engasjert innlegg mot sosial dumping. Det er fint at Regjeringen i likhet med opposisjonen har et slikt engasje-

ment. Dessverre er dette nok en sak hvor Sosialistisk Venstreparti tror at de kan løse et stort samfunnsproblem bare ved å vedta en lovparagraf i Odelstinget.

Jeg tror behandlingen av denne saken viser ganske klart at dette er et lovforslag som ikke kommer til å ha noen påviselig effekt i forhold til sosial dumping. Derimot kommer forslaget til å ha store konsekvenser for overholdelsen av anbudsregelverket.

Regjeringen har heller ikke foreslått et kontrollsystem som gjør at man vil kunne overvåke om dette faktisk blir fulgt opp. Er det slik at Regjeringen nå foreslår et komplisert regelverk og så legger kontrollansvaret hos kommunesektoren for å unngå å få informasjon om at regelverket ikke blir fulgt opp?

Statsråd Heidi Grande Røys [12:46:11]: Nei, tvert imot, vi legg kontrollansvaret på dei som skal inngå kontraktane. Det er det einaste riktige å gjere. Det er kommunane som skal inngå kontraktane, som må sørge for at ein når ein skriv kontrakt med leverandøren, har løns- og arbeidsvilkår i tråd med det som lovpålegget føreset. Det er forunderleg å høyre at ein på den eine sida seier at dette ikkje kjem til å ha nokon effekt i det heile, medan det på den andre sida ikkje er grenser for kor vanskeleg det vert om dette vert gjennomført.

Eg trur at dei aller fleste kommunane, og òg dei fleste private bedriftene, er veldig opptatt av å få ryddige arbeidsforhold i den norske arbeidsmarknaden. Det er eit konkurransefortrinn for dette landet at vi har ryddige forhold mellom arbeidstakar- og arbeidsgivarorganisasjonane, nedfelte i lov og avtaleforhold. Med denne lova skal vi prøve å unngå å lage eit A-lag og eit B-lag, der B-laget utkonkurrerar dei seriøse norske bedriftene – eller for den del dei seriøse utanlandske bedriftene – som ynskjer å konkurrere på vilkår som gir anstendige løns- og arbeidsvilkår for innbyggjarane.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [12:47:31]: Kampen mot sosial dumping er viktig og krev difor effektive og treffsikre tiltak. Forslaget som vi har til behandling i dag, har samanheng med EØS-avtala. Spørsmålet er då: Ser statsråden at det ville ha vore ein fordel å ha fått behandla tenestedirektivet før me fekk denne saka til behandling?

Når eg først er inne på tenestedirektivet: Stortinget har fleire gonger spurt kva tid det skal koma til behandling i denne salen. Kan statsråden samtidig gje ein liten peikepinn om kva tid Stortinget får seg førelagt tenestedirektivet?

Statsråd Heidi Grande Røys [12:48:13]: Eg registrerer at det er stor tilslutning til arbeidet mot sosial dumping frå alle parti, unntatt Framstegspartiet, i Stortinget. Det er eg veldig glad for. Men det eg er litt lei meg for, er det som representanten Haugen var inne på i sitt innlegg: Viss det er så viktig, burde ein ha teke seg bryet med i alle fall å leggje fram eit alternativ i staden for berre å stemme imot lova. Kva er alternativet viss ein skal vente på all verdas behandling, t.d. når det gjeld tenestedirektivet, som kan ta tid? Eg har ikkje tenkt å kommentere tidsperspek-

tivet på det i dag. Men òg arbeidet med eventuelle andre internasjonale regelverk vil ta tid.

Tida går, og Arbeidstilsynet fortel oss at omfanget av alvorlege tilfelle av sosial dumping aukar. Skal vi då sitje og sjå på? Nei. Denne regjeringa vel no å ta eit aktivt grep – innføre ILO-konvensjonen som vi varsla i Soria Moria, òg i kommunal sektor, slik at heile offentleg sektor er med – i staden for å sitje og vente på at andre skal bli ferdige med eventuelle andre tiltak ute.

Kåre Fostervold (FrP) [12:49:29]: Jeg har egentlig to spørsmål, men jeg tror ikke jeg rekker begge, vi får se.

Det gjelder saken som har vært i EU-domstolen. Nå kan det hende at det begynner å nærme seg en avgjørelse der, eller at noe har kommet, men det er ikke jeg opplyst om. Det er en sak som er veldig lik det forslaget vi har nå i forhold til innvirkning når det gjelder EØS, og vi har sågar holdt innlegg i den saken.

Hvorfor vil ikke statsråden avvente en endelig dom derfra, sånn at vi er sikre på at vi nå ikke er med på å vedta noe som strider mot EØS-retten?

Statsråd Heidi Grande Røys [12:50:10]: Det er fordi vi òg har tenkt over om det er sannsynleg at EØS-reglane skulle vere til hinder for at vi gjer det grepet som vi gjer i dag, og har kome til det motsette. Vi har kome til at alt tyder på at det vi gjer i dag, kan godtakast av EU-retten. Det står som sagt òg i stortingsproposisjonen. Det er m.a. ni EU-medlemer som har ratifisert konvensjonen. Det er i seg sjølv ein sterk indikasjon på at bruk av arbeidsklausular i offentlege kontraktar er eit allment akseptert verkemiddel i offentleg internasjonal rett. Ein kan vise til EU sitt anskaffingsdirektiv, som er gjennomført i norsk rett gjennom forskrift av 7. april 2006 om offentlege anskaffingar, som spesifikt godkjenner kontraktsvilkår som handlar om sosiale omsyn.

Eg trur at her skjer det mykje òg i EU-samanheng, utan at ein slår ned på det. Det er sjølvsaugt signal om at dette er akseptert. Vi vel å gjere dette fordi det er viktig å gjere det. Vi har eit aukande omfang av sosial dumping, og derfor innfører vi ei lov mot det.

Torbjørn Hansen (H) [12:51:27]: Jeg blir litt oppgitt over Regjeringens holdning til innkjøpsregelverket. Statsråden sa nettopp at det vi vedtar i dag, gjør innkjøpsregelverket mer komplisert. Vi vet at innkjøpsregelverket blir brutt systematisk av hele offentlig sektor – fra kommune til fylkeskommune, til statsetatene, sykehusene og opp på direktoratnivå. Det er et enormt samfunnsproblem at de offentlige innkjøpene på 280 milliarder kr ikke blir gjort i samsvar med anbudsregelverket.

Regjeringen kommer så med et nytt og svært komplisert regelverk som vil forverre denne situasjonen, og tar seg ikke engang bryet med å innføre en kontrollordning som gjør at man får sjekket ut at dette vil bli fulgt opp i virkeligheten.

Det er ganske åpenbart at dette ikke vil bli fulgt opp. Da er mitt spørsmål til statsråden: Hvilken betydning har det at Odelstinget vedtar denne lovendringen, når vi allerede nå kan slå fast at dette ikke vil bli fulgt opp av kommunesektoren, slik Kommunenes Sentralforbund har gitt uttrykk for?

Statsråd Heidi Grande Røys [12:52:31]: Eg må seie eg reagerer litt på påstanden frå representanten Torbjørn Hansen om at kommunar og statlege verksemdar systematisk bryt lov om offentlege anskaffingar – det gjer dei ikkje. Men at det finst for mange brot, det er riktig. Kvifor det finst så mange brot, har representanten Torbjørn Hansen og eg diskutert fleire gonger. Det er fleire årsaker til det, fyrst og fremst eit regelverk som var komplisert, som vi har endra. Frå 1. januar i inneverande år fekk vi på plass eit nytt regelverk som har gjennomgått både språkleg opprydding – slik at det vart enklare å forstå – og ikkje minst opprydding i forhold til kompetanse. Med den kommuneøkonomien som førre regjering leverte, er det på desse områda typisk at kommunane måtte kutte i kompetansen og dermed ikkje har tilstrekkeleg kompetanse blant dei tilsette når det gjeld lov om offentlege anskaffingar. Det tredje er mangel på instansar som kan rettleie og lage gode verktøy for offentlege innkjøparar. Det får denne regjeringa òg på plass frå nyttår, gjennom det nye direktoratet, i tillegg til alt det rettleiingsverktøyet som departementet dette året har utarbeidd sjølv.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Gorm Kjernli (A) [12:54:07]: Endringene som er foreslått i lov om offentlige anskaffelser, vil innebære at alle offentlige innkjøpere må kreve at leverandører og underleverandører tilbyr sine ansatte normale lønns- og arbeidsvilkår. Det er et viktig tiltak og et ledd i Regjeringens arbeid mot sosial dumping.

Næringskomiteen har hatt en åpen høring om saken, og der kom flere holdninger til uttrykk. Noen støttet forslaget, andre var kritiske. Flere mente at det var behov for å gjøre enkelte presiseringer i lovteksten. Dette har vi fulgt opp, og flertallet i komiteen foreslår i innstillingen noen endringer i forhold til den opprinnelige lovteksten.

For det første har vi presisert at arbeidstakerne skal sikres lønns- og arbeidsvilkår som ikke er dårligere enn det som følger av landsomfattende tariffavtaler. I proposisjonen fra Regjeringen var det vist til tariffavtaler, noe som ble litt upresist. Under høringen kom det fram at også uorganiserte bedrifter kan ha interne tariffavtaler, f.eks. med utgangspunkt i en tariffavtale fra et annet land. Dette er ikke intensjonen med loven, og derfor mente vi denne presiseringen var nødvendig. Videre har vi foreslått at henvisningen til regulativ skulle fjernes, da også dette ble noe upresist. Med disse endringene mener vi at vi på en god måte har fulgt opp svakheter ved lovteksten som ble påpekt under høringen.

Opposisjonen sier de er tilhengere av tiltak mot sosial dumping, men vil ikke støtte framlegget. Begrunnelsene i merknadene er flere, noen medfører ikke engang riktighet. Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre mener lovforslaget åpner for å kreve norske lønns- og arbeidsvilkår for arbeid som utføres i andre land. Da kan de ikke ha lest proposisjonen, som statsråden var inne på. Der står det tydelig at arbeidstakere skal sikres lønns- og arbeidsvilkår som ikke er mindre fordelaktige enn det som gjelder for samme type arbeid i samme geografiske område. For meg framstår dette som vikarierende argumenter.

Hvordan kan representanten Hansen mene at et lovforslag som stiller krav til at ansatte i leverandørbedriftene skal ha normale lønns- og arbeidsvilkår, er markeringspolitikk? En rekke undersøkelser og oppslag i media viser at en betydelig andel av utenlandske arbeidstakere her i landet, f.eks. innenfor byggebransjen, jobber utenfor tariff. Regjeringen vil gjøre noe med dette, og det er jeg glad for.

Jeg deler Regjeringens syn på at det offentlige som oppdragsgiver har et særskilt ansvar for å opptre seriøst og motvirke sosial dumping. Det er viktig at det offentlige som oppdragsgiver stiller krav til både arbeidsstandard og arbeidsmiljø for arbeidstakerne. Det bidrar vi til gjennom denne lovendringen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 201)

S a k n r . 4

Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i lov om serveringsvirksomhet (serveringsloven) (Innst. O. nr. 12 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 69 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke gis anledning til replikkordskifte, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Inge Ryan (SV) [12:57:54] (ordfører for saken): Vi skal i dag vedta endringer i lov om serveringsvirksomhet. Det er en samlet næringskomite som foreslår disse endringene. Jeg regner ikke med at det blir den helt store debatten en fredags ettermiddag, når man har en samlet komite.

Jeg skal bare kort si hva som er bakgrunnen for disse endringene. Man ønsker ikke at det skal gi noen konkurransemessige fortrinn å drive uryddig. Derfor ønsker vi å stramme opp loven noe og gi stabile rammevilkår for dem som driver innenfor serveringsnæringen.

La meg nevne tre–fire forhold, for å være litt konkret. For det første har det vært slik at de som har drevet med salg av varme pølser i dette landet, har vært unntatt fra denne loven. De blir nå omfattet av loven. Det betyr at gategjøkken og kiosker og andre som oppholder seg på ga-

ten og selger varme pølser, også må forholde seg til loven, slik som andre må. For det andre skjer det endringer i forhold til kommunene. Kommunene får større sjølråderett i forhold til å bestemme åpningstider. Kommunene får også muligheten til midlertidig å stenge serveringssteder. Det ligger også i loven.

Også når det gjelder politiet, er det et par endringer. For det første har de mulighet til å utestenge personer fra serveringssteder. I tillegg har de tidligere hatt lov til å stenge serveringssteder i fire dager, nå blir det utvidet til sju dager.

Her skjer det altså en del endringer. Det er viktige oppryddinger, og det er for så vidt også innstramminger. Men det er bra for næringen, slik at den har stabile rammevilkår og kan drive så seriøst som mulig.

Torbjørn Hansen (H) [12:59:52]: Høyre står sammen med regjeringspartiene i innstillingen til denne proposisjonen, og saksordføreren har redegjort for saken på en god måte.

Jeg skal ikke dra ut debatten, men vil understreke at det er viktig for Høyre at reguleringene i denne sektor gir grunnlag for konkurranse på like vilkår. Det må ikke være slik at de som driver en lovlydig virksomhet, blir konkurrert ut av aktører som tar snarveier på tvers av lover og regler. Derfor har bransjeorganisasjonene vært positive til dette lovforslaget, og det er noe som Høyre legger vekt på.

Høyre mener at lokaldemokratiet bør styrkes. Lokale politikere kjenner de lokale forhold og er valgt av velgerne, som vil ha innflytelse i sine lokalmiljø. Derfor er det et godt prinsipp at åpningstidene for serveringssteder skal fastsettes av det kommunale selvstyret. Høyre har i den anledning gitt uttrykk for i våre merknader i innstillingen at dette også burde gjelde for alkohollovens regler for salgs- og serveringstider, i butikk og på skjenkesteder. Dette er ganske analoge regelverk, og de samme prinsippene bør gjelde på dette området. Men dette er et tema som vi må komme tilbake til på andre måter.

Høyre støtter også skjerpelsen av politiets rett til å stenge et serveringssted fra fire til sju dager, og at kommunen også får større muligheter til å stenge et serveringssted. Det er dessverre nødvendig med sanksjoner som virker i en slik næring, som dessverre også har hatt en kriminalitetsutvikling i de siste årene. I så måte er dette lovforslaget et godt bidrag.

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her teke over presidentplassen igjen.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, sjå side 201)

Etter at det var ringt til votering, sa

presidenten: Odelstinget skal da votere i sakene nr. 1–4.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten har representanten Peter Skovholt Gitmark sett fram eit forslag på vegner av Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å fremme sak for Stortinget hvor man vurderer å fremme nødvendige lov- og forskriftsendringer, slik at Tollvesenet kan få nødvendig myndighet til for eksempel å holde igjen mistenkte, stoppe kontrollobjekter, adgang til å bruke blålys og til å fravike vegtrafikkloven.»

Dette forslaget blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

l o v
om toll og vareførsel (tolloven)

Kapittelinndeling

- Kap. 1 Alminnelige bestemmelser
- Kap. 2 Om tollskyld
- Kap. 3 Trafikken til og fra tollområdet
- Kap. 4 Tollbehandling
  - I. Fellesbestemmelser om tollbehandling
  - II. Deklareringsplikt
  - III. Tollekspedisjon
  - IV. Lagring av ufortollet vare
- Kap. 5 Tollfritak
- Kap. 6 Tollfritak for vare som skal gjenutføres
- Kap. 7 Grunnlag for beregning av toll
  - I. Fellesbestemmelser om beregningsgrunnlag
  - II. Særlige bestemmelser om varens tollverdi
- Kap. 8 Preferansetoll
- Kap. 9 Tollnedsettelse i budsjettåret
- Kap. 10 Handelstiltak
- Kap. 11 Refusjon av toll ved gjenutførsel
- Kap. 12 Særlige forvaltningsregler
- Kap. 13 Alminnelige bestemmelser om tollkontroll
- Kap. 14 Tollsamarbeid med annen stat
- Kap. 15 Tilbakehold av vare som krenker immaterialrettigheter
- Kap. 16 Straff og andre reaksjoner
- Kap. 17 Ikrafttredelse, overgangsbestemmelser og opphevelse av og endringer i andre lover

Kapittel 1 Alminnelige bestemmelser

§ 1-1 Definisjoner

I denne loven menes med:

- a) *Fartøy*: Ethvert transportmiddel til vanns.
- b) *Forpassing*: Sending av ufortollet vare i tollområdet.
- c) *Fortolling*: Tollbehandling som innebærer at ufortollet vare frigjøres fra tollmyndighetenes befatning og går over i fri disponering.
- d) *Fører*: Den som i hvert enkelt tilfelle har kommandoen på et transportmiddel.
- e) *Luftfartøy*: Ethvert transportmiddel i luften.
- f) *Toll*: Pålegg om betaling til statskassen slik som bestemt i Stortingets vedtak om toll og loven her.
- g) *Tollager*: Godkjent lagringssted for ufortollet vare.

h) *Tollekspedisjon*: Tollbehandling som innebærer at tollmyndighetene gir tillatelse til:

- 1. at varen fortolles,
- 2. at varen forpasses,
- 3. at varen transitteres,
- 4. at varen utføres, eller
- 5. at det på annen måte kan disponeres over varen uten at den fortolles.

i) *Tollområdet*: Det norske fastland med tilhørende territorialfarvann, men ikke Svalbard, Jan Mayen og Norges biland.

j) *Tollskyldner*: Enhver som har tollskyld ved fortollet eller ufortollet vare.

k) *Transittering*: Transport av vare under kontroll av tollmyndighetene mellom to steder der minst én landegrense krysses underveis.

l) *Transportmiddel*: Enhver innretning som kan brukes til transport av vare.

m) *Vare*: Alt som behandles som vare etter Stortingets vedtak om toll.

n) *Vareførsel*: Det forhold at en vare innføres til, eller utføres fra, tollområdet.

§ 1-2 Lovens saklige virkeområde – plikt til å svare toll og andre avgifter

(1) Denne loven får anvendelse på enhver vare som innføres til eller utføres fra tollområdet.

(2) Ved innførsel av vare skal det svares toll til statskassen i samsvar med de bestemmelser som er gitt i denne loven, og de satser som er fastsatt i Stortingets vedtak om toll.

(3) Ved innførsel av vare skal det svares avgift til statskassen i samsvar med de bestemmelser som er gitt i:

- a) lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift og Stortingets vedtak om merverdiavgift, og
- b) lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter og Stortingets vedtak om særavgifter.

§ 1-3 Lovens stedlige virkeområde

(1) Denne loven får anvendelse i tollområdet.

(2) Lovens bestemmelser om kontroll og grensetollsamarbeid får også anvendelse i den tilstøtende sone utenfor territorialfarvannet.

(3) Departementet kan gi forskrift om lovens anvendelsesområde etter første og annet ledd, herunder i hvilken utstrekning de enkelte bestemmelsene får anvendelse:

- a) på trafikk til og fra boreplattformer, utvinningsanlegg og lignende på havet, i forbindelse med utforskning og utnyttelse av undersjøiske naturforekomster, og
- b) i særskilte kontrollområder opprettet etter kapittel 14.

§ 1-4 Anvendelse av lovens kontrollbestemmelser på fremmed territorium

(1) Lovens bestemmelser om kontroll kan anvendes på annen stats territorium i den utstrekning avtale med vedkommende stat åpner for dette.

(2) Lovens anvendelse på fremmed territorium skal kunngjøres av departementet i forskrift.

(3) Departementet kan gi forskrift om lovens anvendelse på fremmed territorium etter denne paragraf, herunder fastsette at tollmyndighetene skal gjøre innholdet i forskriften kjent for publikum ved oppslag eller på annen måte, ved de tollsteder som befinner seg i eller i nærheten av vedkommende grenseområde.

§ 1-5 Tollmyndighetenes oppgaver etter denne loven

(1) Tollmyndighetene skal:

- a) beregne og fastsette toll i samsvar med denne loven og etter gjeldende tollsatsar,
- b) beregne og fastsette andre avgifter i den utstrekning det følger av lov eller instruks,
- c) føre kontroll med vareførselen til og fra tollområdet, og med at gjeldende lovbestemmelser om vareførselen overholdes.

(2) Departementet kan gi forskrift om organiseringen av tolltjenesten og tollmyndighetenes oppgaver etter denne loven, herunder om tollmyndighetenes samarbeid med andre forvaltningsorganer.

§ 1-6 Kunngjøring av tollsatsar mv.

(1) Departementet skal på egnet måte kunngjøre:

- a) de ordinære tollsatsar og preferansetollsatsar som gjelder for budsjettåret, slik disse er fastsatt av Stortinget,
- b) forvaltningsvedtak i budsjettåret om generelle endringer av de tollsatsene som Stortinget har fastsatt. Tilsvarende gjelder for tildeling av importrettigheter ved auksjon eller på annen måte etter kapittel 9, og
- c) nye tariffoppdelinger eller endrede tariffoppdelinger.

(2) Kunngjøring i Norsk Lovtidend etter forvaltningsloven § 38 kan unnlates for kunngjøringar etter denne paragraf.

(3) Departementet kan gi forskrift om kunngjøring av tollsatsar og tariffoppdelinger. Forvaltningsloven kapittel VII Om forskrifter gjelder ikke.

§ 1-7 Periodisering

(1) Hvis ikke noe annet er bestemt i denne paragraf, skal toll svares etter tollsatsen som gjelder på det tidspunkt en fullstendig utfylt deklarasjon er mottatt av tollmyndighetene.

(2) For vare som er frigjort før fortolling har funnet sted, skal toll svares etter tollsatsen som gjaldt da varen ble frigjort.

(3) For vare som deklarerer før den innføres, skal likevel toll svares etter gjeldende tollsats på innførselstidspunktet.

(4) For ulovlig innført vare, skal toll svares etter tollsatsen som gjaldt på innførselstidspunktet.

(5) Ved ulovlig disponering av vare som er innrømmet tollfritak etter kapittel 6, skal toll svares etter tollsatsen som gjaldt da fritaket ble innrømmet. Ved annen ulovlig disponering, skal toll svares etter tollsatsen som gjaldt da den ulovlige disponeringen tok til. Tollsatsen skal likevel ikke være lavere enn tollsatsen som ville ha kommet til anvendelse ved lovlig opptreden.

(6) Departementet kan gi forskrift med utfyllende bestemmelser om periodisering etter denne paragraf.

§ 1-8 Forholdet til forvaltningsloven

Forvaltningsloven gjelder for tollmyndighetenes virksomhet hvis ikke annet er bestemt i denne loven.

Kapittel 2 Om tollskyld

§ 2-1 Tollskyld

(1) Tollskyld er en forpliktelse til å svare toll.

(2) For vare som fortolles oppstår tollskyld når:

- a) varen fortolles, eller
  - b) vilkår for tollfritak eller tollnedsettelse ikke lenger er oppfylt.
- (3) For ufortollet vare oppstår tollskyld når:
- a) vilkår for midlertidig tollfritak ikke lenger er oppfylt, eller
  - b) lovens forpliktelser i forbindelse med innførsel, transport, lagring eller annen disponering av varen ikke overholdes.

(4) Departementet kan gi forskrift om når tollskyld oppstår etter denne paragraf.

§ 2-2 Tollskyldner ved fortollet vare

(1) For vare som fortolles, er den deklarererte mottakeren av varen tollskyldner.

(2) Der den deklarererte mottakeren representerer en annen juridisk eller fysisk person, er også den som er representert, tollskyldner.

(3) Den som i forbindelse med deklarereringen av en vare har gitt opplysninger som fører til at tollskyld helt eller delvis ikke oppkreves, er tollskyldner i tillegg til mottakeren, dersom vedkommende visste eller burde ha visst at opplysningene var feilaktige.

(4) Departementet kan gi forskrift om hvem som er tollskyldner etter denne paragraf.

§ 2-3 Tollskyldner ved ufortollet vare

(1) Ved manglende oppfyllelse av vilkår for midlertidig tollfritak etter kapittel 6, er den som er ansvarlig for å oppfylle vilkårene, tollskyldner.

(2) Ved manglende overholdelse av lovens forpliktelser i forbindelse med innførsel, transport, lagring eller annen disponering av varer, er den som er ansvarlig for å overholde forpliktelsene, tollskyldner.

(3) Den som har medvirket til manglende overholdelse av forpliktelsene eller vilkårene er også tollskyldner, dersom medvirkeren visste eller burde ha kjent til den manglende overholdelsen.

(4) Den som har ervervet eller oppbevart varen er også tollskyldner, dersom vedkommende på tidspunktet for mottak av varen visste eller burde ha visst at forpliktelsen eller vilkårene ikke var overholdt.

(5) Departementet kan gi forskrift om hvem som er tollskyldner etter denne paragraf.

§ 2-4 Solidaransvar for tollskyld

(1) Dersom flere tollskyldnere har samme tollskyld, hefter de solidarisk overfor tollmyndighetene.

(2) Departementet kan gi forskrift om solidaransvar for tollskyld etter denne paragraf.

§ 2-5 Tollskyld for vare som sendes i henhold til internasjonal avtale om tollforenklinger

(1) For ufortollet vare som tillates sendt i henhold til internasjonal avtale om tollforenklinger som Norge har tiltrådt, plikter garantisten å svare toll dersom det disponeres over varen i strid med tillatelsen.

(2) Garantistens ansvar etter første ledd gjelder uten hensyn til de øvrige bestemmelsene om tollskyld i dette kapittel.

(3) Departementet kan gi forskrift om garantistens plikt til å svare toll etter denne paragraf.

Kapittel 3 Trafikken til og fra tollområdet

§ 3-1 Melde- og fremleggelsesplikt

(1) Enhver som bringer en vare til eller fra tollområdet, plikter å melde fra om dette til tollmyndighetene, og å fremlegge eller oppgi varen for kontroll. Tilsvarende gjelder plikt til å registrere varen.

(2) Melde-, fremleggelses-, oppgave- og registreringsplikten etter første ledd gjelder likevel ikke person som bare bringer med vare som:

a) ved innførselen er toll- og avgiftsfritt reisegods etter § 5-1 første ledd bokstav a og § 6-1 første ledd bokstav a, og som kan innføres uten spesielle tillatelser, eller

b) ved utførsel er unntatt fra deklareringsplikten etter § 4-11, og som kan utføres uten spesielle tillatelser.

(3) Tollmyndighetene kan innføre forenklede rutiner for pliktene etter første og annet ledd på grenseoverganger, fergeterminaler, flyplasser og andre innpasseringssteder, dersom forholdene ligger til rette for det.

(4) Departementet kan gi forskrift om pliktene etter denne paragraf, herunder om når og hvordan meldingen skal gis og hva meldingen skal inneholde, om forhåndsmelding og om unntak fra pliktene.

§ 3-2 Bestemmelsessted ved ankomst til tollområdet

(1) Føreren av et transportmiddel som ankommer tollområdet på vei til innenriks sted, plikter å sørge for at transportmiddelet går direkte til sted hvor tollmyndighet er stasjonert, med mindre tollmyndighetenes tillatelse til å gå til annet sted er innhentet på forhånd.

(2) Tollmyndighetene kan pålegge fører av fartøy eller luftfartøy å følge bestemte fly- eller seilingsleder, og kan pålegge fører av motorvogn som er på vei til eller fra tollområdet å følge bestemte veier.

(3) Departementet kan gi forskrift om plikter for fører av transportmiddel etter denne paragraf, herunder fremgangsmåte for innhenting av tillatelse, om fly- og seilingsleder, og om unntak fra pliktene.

§ 3-3 Meldeplikt ved ankomst til bestemmelsessted

(1) Føreren av et fartøy eller luftfartøy som ankommer sted i tollområdet, plikter snarest mulig å melde fra til tollmyndighetene om ankomsten. Fører av motorvogn og tog kan pålegges tilsvarende meldeplikt. Melding kan gis av andre på førerens vegne.

(2) Departementet kan gi forskrift om meldeplikten etter første ledd, herunder om når og hvordan melding skal gis, hva meldingen skal inneholde og om unntak fra meldeplikten.

§ 3-4 Lossing

(1) Vare må ikke losses eller på annen måte fjernes fra et transportmiddel som er ankommet tollområdet, før tollmyndighetene har gitt tillatelse til dette. Ved lossing i nødstilfelle plikter føreren snarest mulig å melde fra til tollmyndighetene om lossingen.

(2) Føreren av et transportmiddel som ankommer tollområdet, eller den som handler på dennes vegne, plikter umiddelbart å registrere medbrakt vare etter gjeldende bestemmelser.

(3) Departementet kan gi forskrift om lossing og registrering etter denne paragraf, herunder fastsette at lossing bare kan finne sted ved bestemte steder, til bestemte tider eller i bestemte områder, og om unntak fra plikten til å innhente tillatelse før lossing etter første ledd.

§ 3-5 Lasting

(1) Uten tillatelse fra tollmyndighetene må ingen foreta lasting av vare i fartøy som har bestemmelsessted utenfor tollområdet. Tilsvarende plikt til å innhente tillatelse kan pålegges fører av andre transportmidler. Lastetillatelse kreves ikke for produkter av fiske og fangst som er tatt ombord i fartøy på fiske- og fangstfeltene.

(2) Er varen likevel lastet uten tillatelse fra tollmyndighetene, plikter transportmiddelets fører å losse varen hvis tollmyndighetene finner dette nødvendig for å undersøke varen.

(3) Departementet kan gi forskrift om lasting etter denne paragraf, herunder om at lasting bare kan finne sted ved bestemte steder, til bestemte tider, eller i bestemte områder og om at plikten til å innhente tillatelse også skal gjelde andre nærmere bestemte transportmidler og om unntak fra pliktene.

§ 3-6 Tillatelse, meldeplikt mv. ved videre transport i tollområdet

(1) Så lenge det i et fartøy finnes ufortollet vare, herunder proviant, må føreren ikke la fartøyet gå videre til annet sted i tollområdet før tollmyndighetene har gitt tillatelse til det. §§ 3-2 til 3-4 får tilsvarende anvendelse ved ankomst til et annet sted i tollområdet. Føreren av andre transportmidler kan pålegges en tilsvarende meldeplikt.

(2) Departementet kan gi forskrift om tillatelse og meldeplikt for videre transport i tollområdet etter denne paragraf, herunder om at plikten til å innhente tillatelse også skal gjelde andre nærmere bestemte transportmidler og om unntak fra meldeplikten.

§ 3-7 Meldeplikt ved avreise fra tollområdet – særskilt eksporttillatelse

(1) Før et fartøy eller luftfartøy forlater tollområdet, plikter føreren å melde fra til tollmyndighetene om avreisen. Føreren av landbasert transportmiddel kan pålegges en tilsvarende meldeplikt.

(2) Dersom transportmiddelet medbringer vare som er omfattet av lovgivningen om eksportkontroll, plikter føreren å forsikre seg om at nødvendig eksporttillatelse er gitt før transportmiddelet forlater tollområdet.

(3) Departementet kan gi forskrift om meldeplikt etter denne paragraf, herunder om når og hvordan melding skal gis, hva meldingen skal inneholde, om at plikten til å innhente tillatelse også skal gjelde andre nærmere bestemte transportmidler og om unntak fra meldeplikten.

Kapittel 4 Tollbehandling

I. Fellesbestemmelser om tollbehandling

§ 4-1 Plikt til tollbehandling

(1) Vare som innføres til tollområdet skal enten:

- a) tollekspederes umiddelbart,
- b) legges inn på tollager,
- c) plasseres i frisone,
- d) tilintetgjøres, eller
- e) avstås til tollmyndighetene.

(2) Med tollmyndighetenes godkjennelse, og mot eventuell sikkerhetsstillelse, kan varen likevel ligge midlertidig på losseplassen eller lagres på annen måte.

(3) Departementet kan gi forskrift om tollbehandling etter denne paragraf, herunder om fritak fra plikten til tollbehandling, tollekspedisjonsfrist og om tollmyndighetenes adgang til å kreve dekket omkostninger ved lagerholdet og til å kreve sikkerhet.

§ 4-2 Tilbakehold, lagring og tvangssalg mv.

(1) Tollmyndighetene kan for tollskyldnerens regning holde tilbake eller innhente vare som ikke blir tollekspedert innen fastsatte frister.

(2) Vare som er tilbakeholdt eller innhentet etter første ledd, kan selges etter reglene om tvangssalg i skattebetalingsloven § 14-10.

(3) Tollmyndighetene kan bestemme at varen istedenfor å selges, skal tas hånd om på annen måte, herunder tilintetgjøres. Varen kan tilintetgjøres når tollskyldneren avstår varen til tollmyndighetene eller varen er lite holdbar eller holder på å bli ødelagt, og tilintetgjøring anses nødvendig. Tollskyldneren skal så vidt mulig på forhånd varsles om at varen vil bli tilintetgjort.

(4) Blir varen tilintetgjort, plikter tollskyldneren å dekke omkostningene ved tilintetgjørelsen og de omkostningene som tidligere er påløpt.

(5) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes adgang til å tilbakeholde, innhente, lagre, selge eller tilintetgjøre vare etter denne paragraf, herunder om tollmyndighetenes adgang til å kreve dekket omkostningene knyttet til dette og om varsling.

§ 4-3 Åpnings- og ekspedisjonstid – særskilt vederlag for utførte tolltjenester

(1) Tollmyndighetene skal holde grenseovergangsstedene åpne når trafikkmengden tilsier det, med unntak av tilfeller der det innføres ferdselsforbud.

(2) Tolltjenester skal utføres innen fastsatte åpnings- og ekspedisjonstider.

(3) Tollmyndighetene kan tillate at tolltjenester utføres også utenfor åpnings- og ekspedisjonstiden og utenfor tollstedet. For slike tolltjenester kan det kreves særskilt vederlag. Vederlaget skal ikke overstige de kostnadene som påløper.

(4) Departementet kan gi forskrift om antallet og beligheten av grenseovergangssteder, herunder de enkelte grenseovergangsstedenes åpnings- og ekspedisjonstid, om plikt til å betale særskilt vederlag for visse tolltjenester og om vederlagets beregning og størrelse.

II. Deklareringsplikt

§ 4-10 Deklareringsplikt ved innførsel – ufortollet vare

(1) Enhver som vil disponere over vare som ikke er fortollet, plikter å innhente tollmyndighetenes tillatelse på forhånd.

(2) Søknad om tillatelse som nevnt i første ledd, gis ved at varen deklarerer. Deklaranten skal gi de opplysningene som tollmyndighetene finner nødvendig for at varen kan tollekspederes.

(3) Deklarering etter annet ledd kan skje elektronisk eller på papir. For reisende kan deklarasjon av reisegods til personlig bruk skje muntlig.

(4) Sammen med deklarasjonen skal det fremlegges slik dokumentasjon som tollmyndighetene finner nødvendig. Dokumentene skal vedlegges deklarasjonen, eller gjøres tilgjengelige på den måten som tollmyndighetene bestemmer. Tollmyndighetene kan avvise en deklarasjon inntil alle pliktige dokumenter eller opplysninger er fremlagt.

(5) Departementet kan gi forskrift om deklarantens plikter etter denne paragraf, herunder om deklareringsmåten, dokumenter og øvrige opplysninger som pliktes fremlagt, og om forenklede rutiner som innebærer fritak fra eller lettelse i deklareringsplikten.

§ 4-11 Deklareringsplikt ved utførsel – særskilt eksporttillatelse

(1) Enhver som vil utføre vare, plikter å innhente tollmyndighetenes tillatelse før varen utføres. Søknad om slik tillatelse inngis ved at varen deklarerer. § 4-10 gjelder tilsvarende.

(2) Deklarering skal skje i så god tid at varen kan undersøkes før innlasting i transportmiddel.

(3) Departementet kan gi forskrift om deklareringsplikt etter denne paragraf, herunder om deklareringsmåten, dokumenter og øvrige opplysninger som pliktes fremlagt, og om forenklede rutiner som innebærer fritak fra plikten til å innhente utførselstillatelse.

§ 4-12 *Oppbevaring av meldinger, deklarasjoner, dokumenter mv.*

(1) Den som avgir pliktig melding til tollmyndighetene, herunder deklarasjon, skal oppbevare meldingen eller en kopi av denne. Dette gjelder enten meldingen er gitt på papir, ved bruk av elektronisk datautveksling, eller på annen måte. Tilsvarende gjelder for dokumenter, erklæringer mv. som skal fremlegges etter kapittel 3.

(2) Departementet kan gi forskrift om hvor, på hvilken måte, og hvor lenge meldinger eller meldingskopier og dokumenter og øvrige opplysninger som pliktens fremlagt, skal oppbevares etter denne paragraf, og om fritak fra oppbevaringsplikten.

§ 4-13 *Tillatelse til bruk av elektronisk datautveksling ved deklarerer mv.*

(1) Når noen etter loven her eller etter andre lover skal eller kan gi melding til tollmyndighetene, herunder fremlegge deklarasjon, kan tollmyndighetene gi tillatelse til at slik melding gis ved hjelp av elektronisk datautveksling. Bestemmelsene om deklarerer i denne lov får tilsvarende anvendelse på annen datamaskinassistert kommunikasjon med tollmyndighetene så langt de passer.

(2) Den som har fått tillatelse til å gi melding ved hjelp av elektronisk datautveksling etter første ledd, kan pålegges ikke å benytte annen overføringsmåte overfor tollmyndighetene enn den som fremgår av tillatelsen.

(3) Tillatelsen kan endres eller tilbakekalles dersom innehaveren av tillatelsen gjør seg skyldig i vesentlige eller gjentatte brudd på vilkårene for tillatelsen eller tilsvarende brudd på toll- og vareførsellovgivningen.

(4) Departementet kan gi forskrift om vilkår som må være oppfylt for at det skal kunne gis tillatelse til bruk av elektronisk datautveksling, fremgangsmåten ved endring og tilbakekall av tillatelsen, hvilke typer meldinger som kan overføres elektronisk, hvordan overføringen skal skje, når elektroniske meldinger skal anses være lagt frem, hvilke plikter som kan pålegges brukeren for å ivareta meldingssikkerheten, nettverksleverandørens plikter i forbindelse med utvekslingen og tillatelsens øvrige innhold.

III. Tollekspedisjon

§ 4-20 *Frigjøring av ufortollet vare – fortolling*

(1) Fri disponering av ufortollet vare er betinget av tollmyndighetenes tillatelse. Slik tillatelse gis ved at varen fortolles.

(2) Departementet kan gi forskrift om frigjøring av ufortollet vare etter denne paragraf, herunder om tollekspedisjon, fortolling og om forenklede fortollingsrutiner.

§ 4-21 *Sending av ufortollet vare til sted i tollområdet – forpassing*

(1) Ufortollet vare kan forpasses til nærmere angitt sted i tollområdet dersom tollmyndighetene gir tillatelse til det. Tillatelse til forpassing gis på vilkår som følger av den forpassingsordningen som benyttes.

(2) Den som har fått tillatelse til forpassing, og føreren av det transportmiddel som varen sendes med, plikter å bringe varen til bestemmelsesstedet uten unødig opphold. Ved ankomsten skal varen umiddelbart legges frem for tollmyndighetene i samme mengde og i uendret tilstand.

(3) Departementet kan gi forskrift om forpassingsordninger etter denne paragraf, herunder om sikkerhetsstillelse, låsing og forsegling, bruk av og omkostninger ved tollvakt og ansvar ved brudd på vilkår i forpassingstillatelse.

§ 4-22 *Grensekryssende sending av ufortollet vare – transittering*

(1) Ufortollet vare kan sendes gjennom eller til sted i tollområdet dersom tollmyndighetene gir tillatelse til det. Tillatelse til transittering skal gis på vilkår som følger av den transitteringsordning som benyttes, og i samsvar med internasjonale avtaler som Norge har inngått om slik forsendelse av varer.

(2) Departementet kan gi forskrift om transitteringsordninger etter denne paragraf, herunder om gjennomføring av prosedyrer, elektroniske transitteringssystemer, autorisasjonsordninger og vilkår for disse, og ansvar ved brudd på transitteringstillatelse.

§ 4-23 *Tillatelse til utførsel*

(1) Utførsel av vare er betinget av tollmyndighetenes tillatelse. Slik tillatelse gis ved at varen tollekspederes. Når tillatelse til utførsel er gitt, plikter den som har fått tillatelsen å sørge for at varen utføres.

(2) Departementet kan gi forskrift om tillatelse til utførsel etter denne paragraf, herunder om at tollmyndighetene etter søknad kan tillate at ufortollet vare leveres til salg eller bruk om bord i fartøy eller luftfartøy som skal forlate tollområdet, og tidsfrist for å utføre varen.

§ 4-24 *Annen disponering over ufortollet vare*

(1) Tollmyndighetene kan gi tillatelse til annen form for disponering over ufortollet vare enn det som er nevnt i §§ 4-20 til 4-23.

(2) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes adgang til å gi tillatelse etter første ledd.

§ 4-25 *Adgang til å disponere over tollekspedert vare mv.*

(1) Når en vare er tollekspedert, kan det disponeres over den i samsvar med tollekspedisjonen.

(2) Den som vil disponere over tollekspedert vare på annen måte enn angitt ved tollekspedisjonen, må i samsvar med §§ 4-10 til 4-13 legge frem særskilt deklarasjon om det.

(3) Tollmyndighetene kan nekte tollekspedisjon av en vare inntil pliktige opplysninger eller oppgaver om varen er meddelt.

(4) Departementet kan gi forskrift om tollekspedisjon etter denne paragraf, herunder om utsettelse av, eller fritak fra, deklareringsplikt.

§ 4-26 *Rett til gjenutførsel, avståelse mv.*

(1) Dersom mottakeren ved tollekspedisjon ikke vil motta varen eller ønsker å disponere over varen på annen måte, kan vedkommende, uten hensyn til hva som er opplyst i deklarasjon om ekspedisjonsmåten, gjenutføre varen etter særskilt deklarasjon.

(2) Varen kan avstås til tollmyndighetene, som kan realisere varen til inntekt for statskassen, eller tilintetgjøre den slik som bestemt i § 4-2.

(3) Retten til å gjenutføre eller avstå en vare uten å svare toll gjelder ikke vare som er innført eller disponert over i strid med tollavgivningen eller tollmyndighetenes vedtak. Tollmyndighetene kan likevel tillate at varen gjenutføres eller avstås uten at det svares toll når det foreligger særlige omstendigheter knyttet til innførselen eller disponeringen.

(4) Departementet kan gi forskrift om fremgangsmåten ved gjenutførsel og avståelse etter denne paragraf, herunder om tollmyndighetenes adgang til å kreve dekket omkostninger ved lagerholdet og til å kreve sikkerhet.

§ 4-27 *Tilbakehold ved disponering i strid med tollekspedisjonen*

Tollmyndighetene kan for tollskyldnerens regning holde tilbake eller innhente vare som er disponert over i strid med det som er angitt i tollekspedisjonen. § 4-2 annet til femte ledd gjelder tilsvarende.

IV. Lagring av ufortollet vare

§ 4-30 *Tillatelse til opprettelse og drift av tollager*

(1) Tollmyndighetene kan gi tillatelse til opprettelse og drift av tollager.

(2) Hvis fastsatte vilkår ikke overholdes eller tollagerholderen på annen måte gjør seg skyldig i misbruk, kan tillatelsen suspenderes eller trekkes tilbake.

(3) Departementet kan gi forskrift om tillatelse til tollager etter denne paragraf.

§ 4-31 *Lagringstid mv. på tollager*

(1) Tollmyndighetene kan fastsette hvor lenge en vare kan lagres på tollager eller hos tollmyndighetene.

(2) Er varen ikke tatt ut innen fristens utløp, kan tollmyndighetene tvangsselge varen etter reglene i skattebetalingsloven § 14-10.

(3) Departementet kan gi forskrift om lagringstid etter denne paragraf.

§ 4-32 *Tollagerholderens krav på lagerleie mv.*

(1) Tollagerholderen har tilbakeholdsrett i varen for sitt krav på lagerleie. Tilbakeholdsretten er likevel ikke til hinder for at tollmyndighetene foretar salg etter § 4-31.

(2) Departementet kan gi forskrift om tollagerholderens krav etter denne paragraf.

§ 4-33 *Opprettelse av frisone og frihavn*

(1) Dersom handels- og næringshensyn tilsier det, kan Kongen med Stortingets samtykke gi tillatelse til oppret-

telse av frisone eller frihavn hvor ufortollet vare kan oppbevares, deles, ompakkes eller bearbeides.

(2) Frisone eller frihavn anses å ligge utenfor tollområdet for så vidt gjelder plikten til å svare toll.

(3) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere bestemmelser for den enkelte frisone eller frihavn som er opprettet etter denne paragraf, herunder i hvilken utstrekning det skal tillates industriell virksomhet og handel.

§ 4-34 *Drift av frisone og frihavn*

(1) Brukerne skal bekoste drift av frisone og frihavn.

(2) Det kan stilles betingelser for opprettelsen og driften av frisone og frihavn, herunder om:

- a) loven eller deler av loven skal gjelde for slike områder,
- b) godkjenning av driftsansvarlig for området og den driftsansvarliges ansvar for inngjerding eller annen avgrensning av området, overvåking av området og av trafikken til og fra området, og av personer, transportmidler og varer, og
- c) godkjenning av foretak som ønsker å etablere seg i området.

(3) Departementet kan gi forskrift om drift av frisone og frihavn etter denne paragraf.

Kapittel 5 Tollfritak

§ 5-1 *Vare til personlig bruk*

(1) Toll skal ikke svares for følgende varer:

- a) reisegods,
- b) brukt utstyr tilhørende norske borgere som har avgått ved døden utenfor tollområdet,
- c) flyttegods,
- d) premie og gave,
- e) arvegods.

(2) Tollfritak etter første ledd bokstav a til d er betinget av at varen bare benyttes til personlig formål, og at den ikke utnyttes kommersielt. Tollfritak etter første ledd bokstav e er betinget av at varen har vært benyttet til personlig formål av arvelater.

(3) Departementet kan gi forskrift om vilkår for, og omfanget av, tollfritak etter denne paragraf.

§ 5-2 *Vare til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet*

(1) Toll skal ikke svares for:

- a) proviant og forbruksvare som medbringes og forbrukes om bord i fartøy eller luftfartøy under reise til og fra tollområdet og under opphold der,
- b) proviant som medbringes og forbrukes om bord i tog,
- c) forbruksvare som medbringes og forbrukes om bord i andre transportmidler enn slike som er nevnt i bokstav a,
- d) deler, inventargjenstander og redskaper i fartøy eller luftfartøy som berges til tollområdet,
- e) deler og inventargjenstander til fartøy eller luftfartøy som innføres sammen med dette og beholdes til bruk om bord i det samme fartøyet.

(2) Fritak etter første ledd bokstav a til c gjelder bare dersom transportmiddelet benyttes i ervervsmessig virksomhet, og opphører fra den tid transportmiddelet går over i innenriks trafikk eller blir værende i tollområdet over lengre tid. Fritaket gjelder bare for den mengde som tollmyndighetene finner passende i forhold til fartøyets eller luftfartøyets art, besetningens størrelse, antall passasjerer, og reisen art og oppholdets varighet.

(3) Departementet kan gi forskrift om vilkår for og omfanget av tollfritak etter denne paragraf, herunder om tillatt kvantum proviant dersom transportmiddelet forblir i tollområdet, og om nødvendige kontrollbestemmelser.

§ 5-3 Vare til fremmede makters representasjoner og internasjonale organisasjoner

(1) Toll skal ikke svares for vare bestemt til bruk for:

- a) fremmede makters representasjoner og disses representanter,
- b) militære styrker og kommandoenheter,
- c) andre internasjonale organisasjoner.

(2) Tollfritak etter første ledd gjelder bare når varen benyttes av berettiget bruker, og den ikke overdras til andre.

(3) Departementet kan gi forskrift om vilkår for og omfanget av tollfritak etter denne paragraf.

§ 5-4 Vare fra særlige områder, vare som gjeninnføres mv.

(1) Toll skal ikke svares for:

- a) vare som innføres fra Svalbard eller Jan Mayen med tilhørende farvann, og som er fanget, utvunnet eller tilvirket der,
- b) vare av norsk opprinnelse, eller tidligere fortollet vare, som gjeninnføres fra Svalbard eller Jan Mayen etter bearbeiding eller reparasjon på disse steder, dersom varen innføres direkte derfra, og toll ikke er refundert ved utførselen,
- c) vare fra fangst eller fiske på havet utenfor tollområdet eller fra ubebodde strekninger i polaregnene, og som innføres direkte derfra,
- d) petroleumsprodukt fra norsk del av kontinentalsokkelen som innføres direkte derfra,
- e) vare som er fremstilt eller fortollet her i landet og som gjeninnføres i uforandret stand, dersom toll ikke er refundert ved utførselen,
- f) vare som innføres av grensebefolkningen,
- g) fyll av hoppe som er drektig ved utførsel fra tollområdet, dersom føllet innføres sammen med hoppa etter fylling.

(2) Departementet kan gi forskrift om vilkår for og omfanget av tollfritak etter denne paragraf.

§ 5-5 Ødelagt vare

(1) Toll skal ikke svares for vare som ødelegges før varen er frigjort fra tollmyndighetenes befatning.

(2) Tollfritaket er betinget av at varen, på importørens kostnad, tilintetgjøres under kontroll av tollmyndighetene eller annen offentlig myndighet.

(3) Departementet kan gi forskrift om vilkår for og omfanget av tollfritak etter denne paragraf.

§ 5-6 Vareprøve mv.

(1) Toll skal ikke svares for:

- a) vareprøve, modell og mønster av ubetydelig verdi,
- b) reklamemateriell og reklamefilm,
- c) opplysningsmaterieell fra andre lands turistmyndigheter,
- d) dokument og trykksak fra andre lands myndigheter,
- e) emballasje og lastepall, og utstyr for beskyttelse av last i transportmidler.

(2) Departementet kan gi forskrift om vilkår for og omfanget av fritak etter denne paragraf.

§ 5-7 Vare til teknisk og vitenskapelig bruk mv.

(1) Toll skal ikke svares for:

- a) utskiftbare former og maskinverktøy,
- b) landbruksvarer til teknisk bruk,
- c) vare til undervisning og vitenskapelig bruk ved universiteter, høyskoler og Meteorologisk institutt og dets stasjoner,
- d) vare av utdannende, vitenskapelig og kulturell art,
- e) utstyr til bruk for utenlandske vitenskapelige ekspedisjoner.

(2) Tollfritak etter første ledd gjelder bare når varen benyttes av berettiget bruker, og den ikke overdras til andre.

(3) Departementet kan gi forskrift om vilkår for og omfanget av tollfritak etter denne paragraf.

§ 5-8 Vare til luftfart

(1) Toll skal ikke svares for:

- a) bakkeutstyr, undervisningsmaterieell, flysimulatorer og deler til disse,
- b) luftfartøyer og utstyr og deler til disse.

(2) Departementet kan gi forskrift om vilkår for og omfanget av tollfritak etter denne paragraf.

§ 5-9 Vare av mindre verdi

(1) Toll skal ikke svares for vare av mindre verdi.

(2) Departementet kan gi forskrift om verdigrense, vilkår for og omfanget av tollfritak etter denne paragraf.

Kapittel 6 Tollfritak for vare som skal gjenutføres

§ 6-1 Tollfritak ved midlertidig innførsel, uten sikkerhetsstillelse

(1) Tollfritak gis uten sikkerhetsstillelse ved midlertidig innførsel av:

- a) reisegods til personlig bruk ved midlertidig opphold i tollområdet,
- b) yrkesutstyr av mindre verdi, dersom varen eies og innføres av person bosatt eller hjemmehørende utenfor tollområdet, og utstyret skal brukes til oppdrag i tollområdet av importøren selv eller under dennes ledelse. Med unntak av håndverktøy, omfatter ikke fritaket utstyr som skal benyttes i transport i tollområdet, til industriell produksjon, emballering av varer, utnyttelse av naturrikdommer, eller til oppføring, reparasjon og vedlikehold av bygninger, eller til anleggsarbeid og lignende,

- c) produksjons- og kringkastingsutstyr for radio og fjernsyn dersom varen eies og innføres av person bosatt eller hjemmehørende utenfor tollområdet, dersom utstyret skal brukes til oppdrag i tollområdet av importøren selv eller under dennes ledelse,
- d) varer som innføres i forbindelse med større ulykker og naturkatastrofer hvor det er behov for øyeblikkelig hjelp. Det samme gjelder varer som innføres til bruk for beredskapsøvelser til situasjoner som nevnt i første punktum. Tollmyndighetene kan frafalle kravet om gjenutførsel etter tredje ledd eller betaling av toll for varer som er forbrukt under bergingsforetaket eller øvelsen.

(2) Tollfritak gis uten sikkerhetsstillelse ved midlertidig innførsel av følgende transportmidler og utstyr:

- a) motorvogn, tilhenger, fartøy og luftfartøy, dersom disse ikke er registrert i Norge, og kun er til personlig bruk, og som innføres av person som har fast oppholdssted i et annet land, eller som for øvrig er gitt anledning til slik innførsel,
- b) motorvogn og tilhenger, der transportmiddelet er registrert i utlandet, dersom det brukes til ervervsmessig vare- eller persontransport, fra sted i utlandet til sted i tollområdet, eller fra sted i tollområdet til sted i utlandet. Transportmiddel som er registrert i et annet EØS-land, kan likevel brukes til ervervsmessig varetransport i tollområdet, hvis det foreligger en tillatelse til dette utstedt av rette myndighet i registreringslandet. Transportmiddelet kan ikke eies eller føres av person bosatt i tollområdet,
- c) jernbanemateriell til transport av varer og personer til eller fra tollområdet, dersom det ikke benyttes til annen transport i tollområdet enn den som skjer i forbindelse med materiellets inn- og utførsel,
- d) containere til transport av varer til eller fra tollområdet, dersom containeren ikke benyttes til annen transport i tollområdet enn den som skjer i forbindelse med inn- og utførselen,
- e) reservedeler og lignende som er bestemt til reparasjon av transportmiddel og utstyr nevnt i bokstav a til d, og som etter avsluttet reparasjon skal gjenutføres sammen med transportmiddelet.

(3) Tollfritak etter første og annet ledd er betinget av at transportmiddelet eller varen gjenutføres innen ett år regnet fra innførselen, med mindre fristen er forlenget av tollmyndighetene.

(4) Departementet kan gi forskrift om vilkår for, og omfanget av, tollfritak etter denne paragraf, herunder om tollmyndighetenes adgang til å forlenge gjenutførselsfristen i tredje ledd.

§ 6-2 Tollfritak ved midlertidig innførsel mot sikkerhetsstillelse

(1) Tollfritak gis mot depositum eller annen sikkerhetsstillelse ved midlertidig innførsel av:

- a) yrkesutstyr av en samlet verdi utover det som kan innføres i medhold av § 6-1 første ledd bokstav b, som innføres av person bosatt eller hjemmehørende utenfor tollområdet, og utstyret skal brukes til oppdrag i

tollområdet av importøren selv eller under dennes ledelse. Med unntak av håndverktøy, omfatter ikke fritaket utstyr som skal benyttes til transport i tollområdet, til industriell produksjon, emballering av varer, utnyttelse av naturrikdommer, eller til oppføring, reparasjon og vedlikehold av bygninger, eller til anleggsarbeid og lignende,

- b) vareprøver, modeller, mønstre og lignende som utelukkende innføres for fremvisning eller demonstrasjon med sikte på opptak av bestillinger av tilsvarende varer fra utlandet,
- c) utstyr for sirkus, tivoli eller lignende virksomhet, som innføres av omreisende artister,
- d) utstyr og materiell som innføres til bruk ved teaterforestillinger og internasjonale kongresser, offisielle festligheter, idrettsstevner og lignende arrangementer av internasjonal karakter,
- e) varer som innføres for prøving, kontroll, testing og lignende i forbindelse med godkjenning av varer, og varer som innføres for prøving og testing av varer som skal utføres,
- f) spesialverktøy, spesialinstrumenter, modeller og mønstre som innføres til bruk ved fremstilling av en bestemt vare eller vareparti som skal utføres, forutsatt at varene er stilt til disposisjon uten vederlag av vedkommende utenlandske kjøper av varen eller varepartiet,
- g) instrumenter, apparater og lignende som innføres til bruk ved vitenskapelige forsøk,
- h) dyr for avlsformål,
- i) positiv kinematografisk film, filmkopi og tilsvarende medium, som innføres utelukkende for fremvisning for sensurmyndighet eller eventuell kjøper eller leier,
- j) varer som er bestemt til fremvisning eller demonstrasjon eller som skal brukes ved utstillinger, varemesser og lignende. Fritaket omfatter ikke varer som stilles ut i butikkløkal og på varemesser som arrangeres i den hensikt å selge innførte varer, og heller ikke for alkoholholdige drikkevarer, tobakkvarer eller brensel,
- k) velferdsmateriell som innføres til bruk om bord i skip i internasjonal trafikk, eller ved velferdsstasjoner for utenlandske sjøfolk.

(2) Tollfritak etter første ledd bokstav a til i er betinget av at varen eies av person bosatt eller hjemmehørende utenfor tollområdet.

(3) Tollfritak etter første ledd er betinget av at varen gjenutføres innen ett år regnet fra innførselen.

(4) Departementet kan gi forskrift om tollfritak etter denne paragraf, herunder om tollmyndighetenes adgang til å fravike eller stille andre vilkår, og om gjenutførselsfrist.

§ 6-3 Industrivare som innføres for reparasjon eller bearbeiding og deretter gjenutføres

(1) Tollfritak kan gis mot depositum eller annen sikkerhetsstillelse for industrivare som innføres for bearbeiding eller reparasjon, og som senere skal gjenutføres, dersom:

- a) den opprinnelige varen kan identifiseres i det bearbejdede produkt,
- b) varen gjenutføres innen ett år etter innførselen, og
- c) eieren av varen er bosatt eller hjemmehørende i utlandet.

(2) Vilkaoret i første ledd bokstav c kan fravikes dersom varen tilhører norsk skip i utenriks fart, eller varen gjenutføres til bruk i forbindelse med utforskning og utnyttelse av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor tollområdet.

(3) Fritak i første ledd gjelder tilsvarende for deler og lignende som enten blir forbrukt i forbindelse med at varen bearbejdes eller repareres, eller som gjenutføres sammen med varen.

(4) Departementet kan gi forskrift om tollfritak etter denne paragraf, herunder om tollmyndighetenes adgang til å fravike de vilkår som er nevnt i første ledd, og om gjenutførselsfrist.

§ 6-4 Landbruksvare som innføres for bearbejding og deretter gjenutføres

(1) Tollfritak kan gis mot depositum eller annen sikkerhetsstillelse for landbruksvare som en virksomhet innfører for å la den bearbejdes og deretter gjenutføres, selv om den innførte varen ikke kan identifiseres ved gjenutførselen.

(2) Tollfritak etter første ledd er betinget av at den bearbejdede vare gjenutføres innen seks måneder regnet fra innførselen.

(3) Departementet kan gi forskrift om tollfritak etter denne paragraf, herunder om at det på forhånd må søkes om tillatelse til bearbejdingen, om at det kan stilles krav til virksomhetens produksjonsforhold, lagerhold og organisering, om hva som skal regnes som vare av samme kvalitet og samme slag, og om gjenutførselsfrist og krav til behandlingen av restprodukter.

§ 6-5 Vare som tilintetgjøres i stedet for å bli gjenutført

(1) Vilkaoret om gjenutførsel etter dette kapittel kan frafalles dersom varen blir tilintetgjort i samsvar med § 4-2 tredje ledd.

(2) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes adgang til å frafalle kravet om gjenutførsel etter denne paragraf.

Kapittel 7 Grunnlag for beregning av toll

I. Fellesbestemmelser om beregningsgrunnlaget

§ 7-1 Toll etter vekt, volum og stykk (spesifikk toll)

(1) Dersom det etter Stortingets tollvedtak skal svares toll etter vekt, skal varens faktiske nettovekt legges til grunn, med mindre det følger av vedtaket at varens innpakning skal inngå i beregningsgrunnlaget ved beregningen.

(2) Dersom det etter Stortingets tollvedtak skal svares toll etter volum, skal varens faktiske volum legges til grunn ved beregningen.

(3) Dersom det etter Stortingets tollvedtak skal svares toll per stykk, skal det faktiske antall enheter legges til grunn ved beregningen.

(4) Departementet kan gi forskrift om spesifikk toll etter denne paragraf.

§ 7-2 Toll etter verdi (ad valorem-toll) – forholdet til WTO-avtalen

Dersom det etter Stortingets tollvedtak skal svares toll etter verdi, skal verdien fastsettes etter reglene i §§ 7-10 til 7-20 og i samsvar med WTO-avtalen om gjennomføring av artikkel VII i Generalavtalen om tolltariffer og handel 1994.

§ 7-3 Innsigelse mot vekt eller kvantum – manko

Etter at varen er utlevert, kan det ikke reises innsigelse mot den vekt eller det kvantum tollmyndighetene har lagt til grunn ved tollekspedisjonen. Dersom det kan godtgjøres at det forelår manko ved innførselen, kan det likevel reises innsigelse om dette.

§ 7-4 Beregningsgrunnlag for vare som gjeninnføres etter bearbejding eller reparasjon (utenlands bearbejding)

(1) Dersom en vare som tidligere er fortollet eller har norsk opprinnelse blir gjeninnført etter at den er reparert, bearbejdet eller brukt til fremstilling av annen vare utenfor tollområdet, skal beregningsgrunnlaget fastsettes slik:

- a) Dersom toll skal beregnes på grunnlag av verdi, svares toll av kostnaden ved at varen ble reparert eller bearbejdet, tillegg transportkostnaden.
- b) Dersom toll skal beregnes på grunnlag av vekt, volum eller stykk, svares toll med åtte prosent av beregningsgrunnlaget som nevnt i bokstav a.
- c) Dersom bearbejding er utført uten vederlag, settes beregningsgrunnlaget til null.

(2) Vilkår for beregning etter første ledd er at:

- a) varen gjeninnføres innen ett år etter utførselen,
- b) gjeninnførselen foretas av den samme fysiske eller juridiske person som utførte varen,
- c) det ikke er refundert toll ved utførselen, og
- d) eventuelt krav om tollrefusjon frafalles.

(3) Departementet kan gi forskrift om beregningsgrunnlaget for vare som gjeninnføres etter bestemmelsene her, herunder om adgangen til å dispensere fra vilkårene, og om at slike varer kan innføres tollfritt på visse vilkår.

(4) For landbruksvarer som gjeninnføres etter bearbejding i utlandet, svares toll i samsvar med bestemmelser fastsatt av departementet i forskrift.

§ 7-5 Nedsettelse av beregningsgrunnlaget der varen er skadet eller bedervet

(1) Beregningsgrunnlaget for toll kan settes ned dersom varen er blitt forringet som følge av skade eller bedervelse:

- a) under transport fra utlandet til sted i tollområdet,
- b) i tollmyndighetenes besittelse,
- c) under utlevering av varen fra tollmyndighetene,

d) under forsendelse som var under tollkontroll, eller
e) mens varen var lagt inn på lager godkjent for ufortol-
lede varer.

(2) Beregningsgrunnlaget skal nedsettes forholdsmes-
sig etter verdiforringelsen som skaden eller bedervelsen
har medført.

(3) Departementet kan gi forskrift om nedsettelse av
beregningsgrunnlaget etter denne paragraf.

§ 7-6 *Tilsidesettelse av deklartert beregningsgrunnlag*

(1) Er beregningsgrunnlag ikke deklartert, eller er det
grunn til å tvile på at deklartert beregningsgrunnlag er rik-
tig, kan tollmyndighetene fastsette beregningsgrunnlaget.

(2) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighete-
nes adgang til å fastsette beregningsgrunnlaget etter den-
ne paragraf.

II. *Særlige bestemmelser om varens tollverdi*

§ 7-10 *Varens transaksjonsverdi*

(1) Tollverdien av en innført vare er transaksjonsver-
dien, det vil si den pris som faktisk er betalt eller skal be-
tales for varen ved salg for eksport til Norge, justert i sam-
svar med bestemmelsene i §§ 7-17 og 7-18, forutsatt at:

a) det ikke er noen andre begrensninger med hensyn til
kjøperens råderett over, eller bruk av, varen enn slike
som:

1. er pålagt eller foreskrevet ved lov eller av norske
myndigheter,
2. begrenser det geografiske området hvor varen kan
videreselges, eller
3. ikke virker vesentlig inn på varens verdi,

b) salget eller prisen ikke er gjenstand for vilkår eller
vederlag som det ikke kan fastsettes en verdi for,

c) ingen del av utbyttet ved kjøperens senere videresalg,
rådighet over eller bruk av varen direkte eller indi-
rekte tilfaller selgeren, med mindre det kan foretas til-
svarende justering i samsvar med bestemmelsene i
§ 7-17, og

d) kjøperen og selgeren ikke er avhengige av hverandre,
eller når de er avhengige av hverandre, at transak-
sjonsverdien kan godtas som tollverdi etter bestem-
melser i forskrift. Avhengighet foreligger dersom en
person direkte eller indirekte eier, kontrollerer eller
innehar fem prosent eller mer av de stemmeberetti-
gdede aksjer hos dem begge. Avhengighet foreligger
også dersom kjøper og selger

1. er funksjonærer eller ledere i hverandres forretning-
er,
2. juridisk behandles som forretningspartnere,
3. er arbeidsgiver og arbeidstaker,
4. tilhører samme familie,
5. direkte eller indirekte kontrollerer den andre,
6. direkte eller indirekte kontrolleres av samme tredje
person,
7. sammen, direkte eller indirekte, kontrollerer en
tredje person.

e) Kjøper og selger som har et økonomisk interessedel-
lesskap ved at den ene er eneagent, eneforhandler
eller eneimportør for den andre, skal anses å være
avhengig av hverandre dersom de er omfattet av bok-
stav d.

(2) Prisen som nevnt i første ledd skal omfatte alle be-
talingene som er en betingelse for salget av varen.

(3) Prisen som nevnt i første ledd må være den som
gjelder i et eksportsalg hvor varen sendes til en kjøper i
Norge.

(4) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere be-
stemmelser som utfyller første ledd bokstav d, om i hvilke
tilfeller transaksjonsverdien kan godtas for beregning av
tollverdi selv om det foreligger avhengighet.

§ 7-11 *Transaksjonsverdien av identisk vare*

(1) Hvis tollverdien av innført vare ikke kan fastsettes
etter § 7-10, skal tollverdien være transaksjonsverdien av
identiske varer solgt for eksport til Norge i samme omset-
ningsledd, og i vesentlig samme mengde og på samme
eller omtrent samme tidspunkt som de varer som forelig-
ger til verdifastsettelse.

(2) Med identiske varer menes varer som i alle måter
er like, herunder fysiske egenskaper, kvalitet og omdøm-
me, og som er produsert i samme land som varene som
foreligger til verdifastsettelse. Mindre ytre forskjeller skal
ikke utelukke varene fra å bli betraktet som identiske.

(3) Departementet kan gi forskrift om fastsettelse av
transaksjonsverdien etter denne paragraf, herunder om
adgangen til å fravike vilkårene om samme omsetnings-
ledd og samme mengde som nevnt i første ledd.

§ 7-12 *Transaksjonsverdien av lignende varer*

(1) Hvis tollverdien av innført vare ikke kan fastsettes
etter §§ 7-10 eller 7-11, skal tollverdien være transak-
sjonsverdien av lignende varer solgt for eksport til Norge
i samme omsetningsledd, og i vesentlig samme mengde
og på samme eller omtrent samme tidspunkt som varen
som foreligger til verdifastsettelse.

(2) Med lignende varer menes varer som selv om de
ikke i alle måter er like, har lik beskaffenhet og lik mate-
rialsammensetning som gjør at de kan utføre samme funk-
sjoner og erstatte hverandre handelsmessig.

(3) Departementet kan gi forskrift om transaksjonsver-
dien etter denne paragraf, herunder om adgangen til å fra-
vike kravene til samme omsetningsledd og samme meng-
de som nevnt i første ledd.

§ 7-13 *Deklarantens valg mellom § 7-14 og § 7-15*

(1) Hvis tollverdien av innført vare ikke kan fastsettes
etter bestemmelsene i §§ 7-10, 7-11 eller 7-12, skal toll-
verdien fastsettes etter bestemmelsen i § 7-14, eller når
tollverdien ikke kan fastsettes etter denne paragraf, etter
§ 7-15.

(2) Den som deklarerer varen overfor tollmyndighete-
ne, kan velge å benytte regelen i § 7-15 i stedet for regelen
i § 7-14.

§ 7-14 Tollverdi fastsatt med utgangspunkt i salgspris i Norge

(1) Hvis innført vare eller identiske eller lignende varer blir solgt i Norge i den stand de ble innført, skal tollverdien fastsettes med utgangspunkt i enhetsprisen som de innførte, identiske eller lignende varer er solgt for i størst samlet mengde i første omsetningsledd, på eller omkring innførselstidspunktet for varen som skal verdifastsettes, til personer som ikke er avhengige av selgeren.

(2) Enhetsprisen etter første ledd skal reduseres med:

- a) provisjoner som vanligvis betales eller er avtalt at skal betales, eller de tillegg som vanligvis gjøres for fortjeneste og alminnelige kostnader i forbindelse med salg i Norge av varer av samme kategori eller slag,
- b) vanlige kostnader for transport og assurance i Norge, og
- c) toll og andre interne avgifter som skal svares i Norge.

(3) Departementet kan gi forskrift om fastsettelse av tollverdi etter denne paragraf, herunder om de fradrag som kan gjøres i enhetsprisen etter annet ledd.

§ 7-15 Utrechnet tollverdi

(1) Utrechnet tollverdi av innført vare er summen av:

- a) kostnaden eller verdien av materialer, produksjon eller annen bearbeiding ved fremstilling av den innførte varen,
- b) fortjeneste og alminnelige kostnader som tilsvare det som vanligvis beregnes av produsenter i eksportlandet ved salg for eksport til Norge av varer av samme kategori eller slag, og
- c) transport- og forsikringskostnaden for den innførte varen frem til innførselsstedet, og kostnader for lasting og håndtering som er forbundet med forannevnte transport av varen, slik som bestemt i § 7-17 første ledd bokstav e og f.

(2) Departementet kan gi forskrift om utregnet tollverdi etter denne paragraf.

§ 7-16 Alternativ tollverdi

(1) Hvis tollverdien av innført vare ikke kan fastsettes etter bestemmelsene i §§ 7-10 til 7-15, skal tollverdien fastsettes på grunnlag av opplysninger som er tilgjengelige i Norge og i samsvar med prinsippene i §§ 7-10 til 7-15.

(2) Tollverdien etter første ledd skal ikke fastsettes på grunnlag av:

- a) salgsprisen i Norge på varer som er produsert her,
- b) et system som foreskriver at den høyeste av to alternative verdier godtas for tollformål,
- c) prisen på varer på hjemmemarkedet i eksportlandet,
- d) produksjonskostnaden, unntatt beregnede verdier som er fastsatt for identiske eller lignende varer i samsvar med bestemmelsene i § 7-15,
- e) prisen på varer for eksport til et annet land enn Norge,
- f) minimumstollverdier, eller
- g) vilkårlige eller fiktive verdier.

(3) Departementet kan gi forskrift om fastsettelse av tollverdi etter denne paragraf.

§ 7-17 Poster som inngår i tollverdien fastsatt etter § 7-10

(1) Ved fastsettelse av tollverdien etter § 7-10, skal det til prisen som faktisk er betalt eller skal betales for den innførte varen, legges:

- a) følgende kostnader, i den utstrekning de er pålagt kjøperen, men ikke er tatt med i prisen som faktisk er betalt eller skal betales for varen:

1. provisjoner og meglersalær, unntatt innkjøpsprovisjoner,
2. kostnader for emballasje, i den utstrekning emballasjen tollmessig anses som del av varen, og
3. innpakningskostnader, både for arbeid og materialer,

- b) verdien av følgende varer og tjenester, når kjøperen har levert dem direkte eller indirekte, gratis eller til redusert kostnad, til bruk i forbindelse med produksjonen og salget for eksport av varen:

1. materialer, komponenter, deler og lignende artikler som inngår i den innførte varen,
2. verktøy, matriser, former og lignende artikler som er brukt i produksjonen av varen,
3. materialer som er medgått i produksjonen av varen, og
4. konstruksjonsarbeid, utviklingsarbeid, arbeid utført av kunstnere, formgivning, tegninger og skisser utført annensteds enn i Norge, og som er nødvendige for produksjonen av varen,

- c) vederlag for immaterielle rettigheter som er knyttet til varen som skal verdifastsettes og som kjøperen må yte, direkte eller indirekte, som en betingelse for salget. Ytes vederlaget for immaterialrettigheten til en annen enn selger, skal vederlaget også legges til dersom det ytes til en person som står i et avhengighetsforhold til selgeren,

- d) verdien av utbyttet ved et videresalg, rådighet over eller bruk av den innførte varen, som direkte eller indirekte tilfaller selgeren,

- e) transport- og forsikringskostnaden for varen til innførselsstedet, og

- f) kostnader for lasting og håndtering som er forbundet med transporten av varen.

(2) Tillegg etter første ledd skal bare gjøres når dette kan baseres på grunnlag av objektive og kvantifiserbare opplysninger. Det skal ikke gjøres andre tillegg til prisen som faktisk er betalt eller skal betales, enn de som er nevnt i første ledd.

(3) Departementet kan gi forskrift om kostnader som inngår i tollverdien etter denne paragraf.

§ 7-18 Poster som ikke skal inngå i tollverdien fastsatt etter § 7-10

(1) Tollverdien fastsatt etter § 7-10, jf. § 7-17, skal ikke omfatte følgende poster, såfremt de er adskilt eller kan adskilles fra prisen som faktisk er betalt eller skal betales for den innførte varen:

- a) vederlag for konstruksjon, oppføring, montering, vedlikehold eller teknisk bistand, som er utført i Norge på de innførte varer,

- b) vederlag for transport eller forsikring av varene i Norge,
- c) toll og avgifter i Norge,
- d) renter som kjøperen betaler etter skriftlig finansieringsordning om kjøpet av den innførte varen, uansett om finansieringen ytes av selgeren eller andre, og kjøperen på anmodning kan påvise:
  1. at slike varer faktisk selges til den pris som kjøperen faktisk har betalt eller skal betale, og
  2. at den angitte rentesats ikke overstiger det rentenivå som er vanlig for slike transaksjoner i det land og på det tidspunkt finansieringen ytes,
- e) innkjøpsprovisjon,
- f) vederlag for retten til å reproducere de innførte varer i Norge, og
- g) avgifter pålagt varen i eksportlandet, såfremt det godtgjøres at varen er blitt eller vil bli fritatt fra disse til kjøperens fordel.
  - (2) Departementet kan gi forskrift om kostnader som ikke skal inngå i tollverdien etter denne paragraf.

§ 7-19 Omregningskurs

- (1) Dersom omregning av valuta er nødvendig for å fastsette tollverdien, skal den omregningskursen som til enhver tid er fastsatt av tollmyndighetene anvendes.
- (2) Departementet kan gi forskrift om omregningskurs etter denne paragraf.

§ 7-20 Utsatt endelig verdifastsettelse

- (1) Tollmyndighetene kan i særlige tilfeller gi tillatelse til at endelig fastsettelse av tollverdien utsettes, eller at en del av tollverdien deklarerer i ettertid.
- (2) Dersom det er gitt tillatelse til utsettelse etter første ledd, kan importøren få utlevert varen dersom importøren stiller tilstrekkelig sikkerhet for toll som kan påløpe.
- (3) Departementet kan gi forskrift om utsettelse av endelig verdifastsettelse og utlevering etter denne paragraf.

Kapittel 8 Preferansetoll

§ 8-1 Preferansetoll

Med preferansetoll menes tollreduksjon, tollfrihet eller annen tollbegunstigelse gitt på grunnlag av frihandelsavtale som Norge har inngått med annen stat eller gruppe av stater, bilateral eller unilateral erklæring i tilknytning til slik avtale, eller særlig ordning som Norge ensidig har etablert overfor visse stater.

§ 8-2 Innrømmelse av preferansetoll på grunnlag av frihandelsavtale mv.

- (1) Preferansetoll gis for varer som omfattes av frihandelsavtale som Norge har inngått og som er i kraft for Norge, eller av annen ordning inngått i tilknytning til slik avtale.
- (2) Preferansetoll etter første ledd er betinget av at varen har opprinnelse innenfor vedkommende avtales virkeområde. Varens opprinnelsesstatus fastsettes etter avtalens opprinnelsesregler og bestemmelsene i loven her.

- (3) Departementet skal i forskrift kunngjøre en oversikt over de frihandelsavtaler som Norge til enhver tid er bundet av.

§ 8-3 Innrømmelse av preferansetoll på grunnlag av det generelle preferansesystemet for utviklingsland – GSP

- (1) Preferansetoll gis for vare som omfattes av ordning som Norge ensidig har etablert som et generelt preferansesystem (GSP) til tollbegunstigelse av en gruppe stater.
- (2) Preferansetoll etter første ledd er betinget av at varen har opprinnelse innenfor ordningens virkeområde. Opprinnelsesstatus fastsettes etter opprinnelsesreglene for ordningen, og etter reglene i loven her.
- (3) Departementet skal i forskrift kunngjøre en oversikt over de land som til enhver tid er omfattet av ordningen med ensidig preferansetoll.
- (4) Departementet kan gi forskrift om et generelt preferansesystem etter denne paragraf, herunder om en sikkerhetsmekanisme for tilfeller der preferansesystemet utløser vesentlige markedsforstyrrelser.

§ 8-4 Preferensielle opprinnelsesregler

- (1) Dersom en vares opprinnelse skal fastsettes med sikte på preferansetollbehandling, skal opprinnelsesreglene i gjeldende frihandelsavtaler, eller i det generelle preferansesystemet for utviklingsland (GSP) eller annen preferanseordning legges til grunn.
- (2) Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av opprinnelsesreglene som følger av gjeldende frihandelsavtaler, det generelle preferansesystemet for utviklingsland (GSP) og andre preferanseordninger som skal gjelde ved innførsel og utførsel av opprinnelsesprodukter.

§ 8-5 Krav om preferansetoll og dokumentasjon av opprinnelse

- (1) Krav om preferansetoll må fremsettes under tollbehandlingen, og kravet må kunne legitimeres med nødvendig dokumentasjon for varens opprinnelse.
- (2) Dokumentasjon som nevnt i første ledd må tilfredsstille nærmere angitte formkrav, og må oppbevares for kontrollformål i minst ti år regnet fra fortollingstidspunktet.
- (3) Departementet kan gi forskrift om fremsettelse av krav om preferansetoll og om fremleggelse av opprinnelsesbevis etter denne paragraf, herunder om tollmyndighetenes adgang til å gjøre unntak i enkelttilfeller.

§ 8-6 Ikke-preferensielle opprinnelsesregler

- (1) Dersom en vares opprinnelse skal fastsettes uten at dette følger av særskilt avtale om tollpreferansebehandling med fremmed stat eller organisasjon, skal opprinnelsesreglene i annet, tredje og fjerde ledd legges til grunn, hvis ikke annet følger av Norges folkerettslige forpliktelser. Reglene i annet, tredje og fjerde ledd får også anvendelse ved tollmessig bestevilkårsbehandling etter Generalavtalen om tolltariffer og handel artikkel I, og ved utstedelse av opprinnelsesbevis for vare som ikke omfattes av frihandelsavtale eller av ensidig preferanseordning.

(2) En vare skal anses å ha sin opprinnelse i det land der den er fremstilt i sin helhet, eller der den sist var gjenstand for vesentlig bearbeidelse. Et lands territorium omfatter også dets sjøterritorium.

(3) Som vare fremstilt i sin helhet i et land anses:

- a) mineralske produkter som er utvunnet i landet,
- b) vegetabiliske produkter som er høstet i landet,
- c) levende dyr som er født og alet i landet,
- d) produkter av levende dyr som er alet i landet og produkter fra jakt, fiske og fangst i landet,
- e) produkter fra havfiske og andre produkter som tas opp fra havet utenfor et lands sjøterritorium, av fartøy som er registrert i landet eller i landets skipsregister og som seiler under landets flagg,
- f) varer som er fremstilt om bord i fabrikkskip av produkter som nevnt i bokstav e, og som har sin opprinnelse i det landet, forutsatt at disse fabrikkskipene er registrert i landet eller i landets skipsregister og seiler under landets flagg,
- g) produkter hentet fra havbunnen eller havundergrunnen utenfor sjøterritoriet, forutsatt at dette landet har enerett på utnyttelsen av den aktuelle havbunn eller havundergrunn,
- h) avfall og skrap fremkommet etter produksjonsprosesser i et land, og brukte gjenstander dersom de er samlet inn i landet og bare kan brukes til gjenvinning av råmaterialer,
- i) varer som er fremstilt i landet utelukkende av varer nevnt i bokstav a til h, eller av biprodukter fra disse på ethvert trinn i produksjonen.

(4) Dersom flere land har deltatt i produksjonen av en vare, skal opprinnelseslandet være det landet der den siste vesentlige og økonomisk begrunnede bearbeidelse eller foredling finner sted, og som resulterer i fremstillingen av et nytt produkt, eller som representerer et vesentlig trinn i fremstillingen av et produkt. Ompakking, sortering, blanding eller mindre endringer regnes ikke som bearbeidelse.

(5) Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av opprinnelsesreglene etter denne paragraf, herunder krav til opprinnelsesbevis og utvidelse av reglenes anvendelsesområde til opprinnelsesmerking, offentlige innkjøp og handelsstatistikk.

Kapittel 9 Tollnedsettelse i budsjettåret

§ 9-1 Nedsettelse av tollsats på landbruksvarer

(1) For å legge til rette for innførsel av landbruksvarer som supplement til norsk produksjon, og for å møte forbrukernes og næringsmiddelindustriens behov, kan departementet sette ned ordinære tollsatter, såfremt avtale med fremmed stat eller internasjonal organisasjon ikke er til hinder for det. Tollnedsettelsene skal ivareta hensynet til avsetningsgrunnlaget for norsk produksjon av landbruksvarer og hindre uønskede markedsforstyrrelser. Nedsettelse kan skje:

- a) i form av en generell nedsettelse etter § 9-2,
- b) i form av individuelle nedsettelse etter søknad etter § 9-3, eller

c) ved fastsettelse av tollkvoter der tollkvoteandelene tildeles ved auksjon eller på annen måte etter § 9-4.

(2) Vedtak om nedsettelse av tollsats som nevnt i første ledd, skal angi det eller de vareslag som omfattes, og skal opplyse om den periode nedsettelsen gjelder for.

(3) §§ 9-2 til 9-4 kan gis tilsvarende anvendelse ved innrømmelse av preferansetoll for landbruksvarer etter kapittel 8.

§ 9-2 Generell nedsettelse av tollsats på landbruksvarer

(1) Med generell nedsettelse av tollsats på landbruksvarer menes forvaltningsvedtak om å sette ned tollsatsen på en bestemt landbruksvare, uten kvantitative begrensninger, for en nærmere angitt periode, men likevel begrenset til utgangen av vedkommende budsjettår.

(2) Departementet kan på forhånd kunngjøre vedtak om endring av tollsats etter denne paragraf. Kunngjøringen skal angi tidspunktet for iverksettelsen av vedtaket.

(3) Departementet kan gi forskrift om generelle nedsettelse av tollsats etter denne paragraf, herunder om saksbehandling, opplysningsplikt, kontroll, administrative sanksjoner, gyldighetsperiode og kunngjøring av nedsettelsesvedtak, og i hvilken utstrekning slik kunngjøring skal ha troverdighet.

§ 9-3 Individuell nedsettelse av tollsats på landbruksvarer og bearbeidede landbruksvarer etter søknad

(1) Med individuell nedsettelse av tollsats menes i denne paragraf enkeltvedtak om å sette ned tollsatsen på en angitt mengde av en bestemt landbruksvare eller bearbeidet landbruksvare, innenfor et angitt tidsrom, og der vedtaket er rettet mot én eller flere bestemte fysiske eller juridiske personer som har søkt om dette.

(2) Vedtak om nedsettelse av tollsats skal treffes på grunnlag av søknad. Vedtaket skal angi den vare og det kvantum som omfattes, den periode nedsettelsen gjelder for, og den berettigede fysiske eller juridiske person.

(3) Departementet kan gi forskrift om nedsettelse av tollsats etter denne paragraf, herunder om saksbehandling, opplysningsplikt, kontroll, administrative sanksjoner og gyldighetsperiode.

§ 9-4 Tildeling av tollkvoteandeler for landbruksvarer ved auksjon eller på annen måte

(1) Tollkvoteandeler skal tildeles ved auksjon, dersom departementet anser at markedsforholdene ligger til rette for det, og avtale med fremmed stat eller organisasjon ikke er til hinder for det. Regler om tildeling av tollkvoter på annen måte enn ved auksjon gis av departementet i forskrift.

(2) Med tollkvote menes en fastsatt mengde av en vare som tillates innført med nedsatt tollsats, innenfor et angitt tidsrom. En tollkvote kan fastsettes på grunnlag av avtale med fremmed stat eller organisasjon, eller av eget tiltak. Med tollkvoteandel menes rettighet til å innføre en viss mengde av en vare innenfor en tollkvote.

(3) Auksjon over tollkvoteandel skal utlyses i god tid før auksjonen holdes. I utlysningen skal det opplyses om fristen for auksjonsåpning og auksjonsavslutning og om

hvordan tollkvoteandelene skal fordeles blant dem som får tilslag. Det skal ikke angis hvem som deltar i budrundene. Umiddelbart etter auksjonsavslutning skal det gis opplysning om antall budgivere, høyeste bud, og hvem som fikk tilslag.

(4) Tollkvoteandel kjøpt på auksjon kan overdras.

(5) Departementet kan gi forskrift om tildeling av tollkvoteandeler, herunder om saksbehandling, opplysningsplikt, kontroll, administrative sanksjoner, gyldighetsperiode og forhåndsgodkjennelse av anbydere, og om avhendelse av kvoteandel.

§ 9-5 Nedsettelse av tollsats på industrivarer etter søknad

(1) Med nedsettelse av tollsats etter søknad menes i denne paragraf enkeltvedtak om å sette ned ordinær tollsats eller preferansetollsats på en angitt mengde av en bestemt industrivarer, innenfor et angitt tidsrom, og der vedtaket er rettet mot én eller flere bestemte fysiske eller juridiske personer.

(2) Departementet kan treffe enkeltvedtak om nedsettelse av den fastsatte tollsats på industrivarer, dersom det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da Stortinget fastsatte satsen, og der anvendelse av tollsatsen i det enkelte tilfellet får en utilsiktet og klart urimelig virkning.

(3) Vedtak om tollnedsettelse skal angi det varenummer og det kvantum som omfattes, den periode nedsettelsen gjelder for, og den berettigede fysiske eller juridiske person.

(4) Departementet kan gi forskrift om nedsettelse av tollsats på industrivarer etter denne paragraf, herunder om søknadsbehandling og frister, og om vilkår for nedsettelsen.

Kapittel 10 Handelstiltak

§ 10-1 Handelstiltak mot dumping (antidumpingtiltak)

(1) Finner departementet at det foreligger dumping, og at dumpingene volder eller truer med å volde vesentlig skade for næringsvirksomhet i tollområdet eller vesentlig forsinkelse av slik virksomhet, kan Kongen, innenfor de rammer som følger av avtale med fremmed stat eller internasjonal organisasjon, eller av folkeretten, iverksette antidumpingtiltak. Slikt tiltak kan også iverksettes etter anmodning fra et tredjeland, der dumpingene volder eller truer med å volde vesentlig skade for en næringsvirksomhet i vedkommende land.

(2) Antidumpingtiltak i form av en særskilt antidumpingtoll må ikke pålegges utover hva som antas å motsvare dumpingmarginen, slik denne beregnes etter § 10-2. Antidumpingtoll pålegges innførsel av dumpet vare som har forårsaket skade, unntatt varer fra leverandører som har gitt pristilsagn. Dersom det er praktisk mulig, skal det fremgå av pålegget hvilke leverandører tiltaket retter seg mot.

(3) Antidumpingtiltaket skal bare gjelde så lenge det er nødvendig for å motvirke skade som følger av dumping, og tiltaket skal reduseres dersom en nærmere vurdering tilsier dette. Når det er grunn til det, skal myndighetene av

eget tiltak eller på anmodning, vurdere om det etter en viss tid er nødvendig å opprettholde tiltaket.

(4) Antidumpingtiltak kan iverksettes som midlertidig tiltak. Tiltaket kan tidligst iverksettes 60 dager etter at formelle undersøkelser ble innledet og kunngjort. Et midlertidig tiltak skal vare så kort som mulig og ikke lenger enn fire måneder. Dersom eksportører som representerer en betydelig andel av den aktuelle handelen ber om det, kan tiltaket vare i inntil seks måneder. Varigheten kan utvides til henholdsvis seks og ni måneder dersom undersøkelsen viser at en toll som er lavere enn dumpingsmarginen, vil være tilstrekkelig til at det ikke påføres noen skade.

(5) Antidumpingtiltak skal oppheves senest fem år etter den dag det ble iverksatt, med mindre det på grunnlag av en fornyet gjennomgang er sannsynliggjort at dumpingene og skaden fortsetter eller vil oppstå på ny.

(6) Søksmål om gyldigheten av vedtak om å iverksette antidumpingtiltak behandles i Oslo tingrett som førsteinstans. Retten skal påse at saksbehandlingen påskyndes.

(7) Departementet skal i forskrift kunngjøre iverksettelse av antidumpingtiltak. Dersom det er mulig, skal kunngjøringen opplyse om hvilke leverandører som er omfattet.

(8) Departementet kan gi forskrift om antidumpingtiltak etter denne paragraf.

§ 10-2 Definisjon av dumping

(1) Med dumping menes innførsel av vare:

- til en pris som er lavere enn den under vanlige handelsforhold sammenlignbare pris ved salg av tilsvarende vare bestemt til forbruk i vedkommende eksportland, eller
- hvis slik hjemmemarkedspris i eksportlandet ikke foreligger, til en pris som enten:

- er lavere enn den under vanlige handelsforhold høyeste sammenlignbare eksportpris for tilsvarende vare som utføres til noe annet land, eller
- er lavere enn hva det koster å fremstille varen i opprinnelseslandet med et rimelig tillegg for administrasjons- og salgskostnader og generelle kostnader samt fortjeneste.

(2) Ved sammenligning av prisene skal det tas hensyn til ulikheter i salgs- og leveringsvilkår, transportkostnader, beskatning, og andre forhold av betydning for sammenligningen.

(3) Definisjonen i første ledd kan fravikes dersom antidumpingtiltaket iverksettes innenfor folkerettslige rammer som åpner for dette.

§ 10-3 Handelstiltak mot subsidier (utjevningstiltak)

(1) Finner departementet at det foreligger direkte eller indirekte subsidiering av varer som eksporteres til Norge, og at subsidieringen volder eller truer med å volde vesentlig skade, kan Kongen, innenfor de rammer som følger av avtale med fremmed stat eller internasjonal organisasjon, eller av folkeretten, iverksette utjevningstiltak.

(2) Utjevningstiltak i form av en særskilt utjevningstoll må ikke overstige hva som antas å motsvare den subsidie som er fastslått, beregnet per enhet av den subsidierte og

eksporterte varen. Vedtak etter første ledd skal uttrykkelig gjøre rede for utregningsmåten i det enkelte tilfelle, og den skal være i samsvar med de avtaleforpliktelser som gjelder. Utjevningstoll skal pålegges all subsidiert vare som har forårsaket skade, unntatt varer fra leverandører som har gitt avkall på de aktuelle subsidiene, eller som har gitt pristilsagn.

(3) Utjevningstiltaket skal bare gjelde så lenge det er nødvendig for å motvirke den skade som subsidiene forårsaker. Tiltaket skal reduseres dersom en nærmere vurdering tilsier dette.

(4) Utjevningstiltak kan iverksettes som midlertidige tiltak. Tiltaket kan tidligst iverksettes 60 dager etter at formelle undersøkelser ble innledet og kunngjort. Slikt midlertidig tiltak kan ikke vare lenger enn 120 dager.

(5) Søksmål om gyldigheten av vedtak om å iverksette utjevningstiltak behandles i Oslo tingrett som førsteinstans. Retten skal påse at saksbehandlingen påskyndes.

(6) Departementet skal i forskrift kunngjøre iverksettelse av utjevningstiltak. Dersom det er mulig, skal kunngjøringen opplyse om hvilke leverandører som er omfattet av tiltaket.

(7) Departementet kan gi forskrift om handelstiltak etter denne paragraf.

§ 10-4 Definisjon av subsidier

(1) Med subsidier menes økonomisk bidrag fra offentlig myndighet når det gis en fordel ved at:

- a) det offentlige praksis innebærer direkte pengeoverføringer (gave, lån, kapitaltilførsel mv.), eller potensielle direkte overføringer av penger eller forpliktelser (lånegarantier mv.),
- b) offentlige krav som ellers er forfalt, frafalles eller ikke innkreves,
- c) det offentlige leverer varer eller yter tjenester ut over generell infrastruktur, eller kjøper varer,
- d) det offentlige foretar innbetalinger til en finansieringsordning, eller overlater til, eller pålegger, en privat aktør en eller flere oppgaver som vanligvis hører under det offentlige, og som er beskrevet under bokstav a til c, og dette uten reell grunn avviker fra den praksis det offentlige vanligvis følger,
- e) det gis en eller annen form for inntekts- eller prisstøtte som direkte eller indirekte bevirker økning i eksporten av en vare.

(2) Definisjonen i første ledd kan fravikes såfremt utjevningstiltaket iverksettes innenfor folkerettslige rammer som åpner for dette.

§ 10-5 Beskyttelsestiltak og mottiltak

(1) Finner departementet at en vare som følge av en uforutsett utvikling blir importert i slik økende mengde og under slike forhold at dette volder, eller truer med å volde, alvorlig skade for norske produsenter av lignende eller konkurrerende varer, kan Kongen innenfor de rammer som følger av avtale med fremmed stat eller internasjonal organisasjon, eller av folkeretten, iverksette beskyttelsestiltak.

(2) Undersøkelser om det er grunn til å iverksette beskyttelsestiltak eller mottiltak etter første ledd, skal gjennomføres slik som bestemt i § 12-8. Undersøkelsesmyndighetene kan innhente opplysninger etter § 12-5.

(3) Beskyttelsestiltak skal bare anvendes så langt det er nødvendig for å hindre eller rette opp alvorlig skade og å lette nødvendige tilpasninger. Tiltaket skal iverksettes i form av en særskilt toll på angjeldende varer uten hensyn til deres opprinnelse, eller ved kvantitative reguleringer som kan fordeles slik at berørte land gis en forholdsmessig andel. Beskyttelsestiltak skal ikke anvendes utover en periode på fire år, hvis ikke det på nytt fastslås at tiltak fortsatt er nødvendig. Midlertidig beskyttelsestiltak kan iverksettes med inntil 200 dagers varighet.

(4) Kongen kan iverksette avtale med annen stat om handelskompensasjon for negative virkninger av beskyttelsestiltak som nevnt i første ledd.

(5) Dersom norske produsenter rammes av andre lands beskyttelsestiltak, kan Kongen iverksette mottiltak i form av rebalanserende tiltak, herunder opphevelse av tollmessige innrømmelser.

(6) Vilkårene nevnt i første og annet ledd kan fravikes såfremt beskyttelsestiltaket iverksettes innenfor folkerettslige rammer som åpner for dette.

(7) Departementet skal i forskrift kunngjøre iverksettelse av beskyttelsestiltak og mottiltak etter denne paragraf.

(8) Departementet kan gi forskrift om beskyttelsestiltak og mottiltak etter denne paragraf.

§ 10-6 Spesielle beskyttelsestiltak for landbruksvarer

(1) Dersom den importerte mengde av en landbruksvare overstiger et nærmere bestemt referansenivå, eller importprisen for en vare faller under en nærmere bestemt referansepris, kan Kongen innenfor rammene av avtale med fremmed stat eller internasjonal organisasjon, iverksette spesielle beskyttelsestiltak, herunder pålegge en særskilt toll på vedkommende vare i tillegg til ordinær toll.

(2) Undersøkelser av om det er grunn til å iverksette beskyttelsestiltak eller mottiltak etter første ledd, skal gjennomføres slik som bestemt i § 12-9. Undersøkelsesmyndighetene kan innhente opplysninger etter § 12-5.

(3) Volumbasert beskyttelsestoll etter denne paragraf kan ikke overstige en tredjedel av den ordinære tollsatsen som gjelder for det året tiltaket ble truffet for.

(4) Departementet skal i forskrift kunngjøre iverksettelse av beskyttelsestiltak etter denne paragraf.

(5) Departementet kan gi forskrift om økning av toll etter denne paragraf.

§ 10-7 Opphevelse av innrømmelser eller andre forpliktelser

(1) Kongen kan, i tilfeller hvor Tvisteløsningsorganet i Verdens Handelsorganisasjon gir Norge rett til å oppheve innrømmelser eller andre forpliktelser etter WTO-avtalen, iverksette de tiltak som Tvisteløsningsorganet har gitt sin tilslutning til, herunder endre gjeldende tollsatser.

(2) Departementet skal i forskrift kunngjøre vedtak om tiltak etter første ledd.

(3) Departementet kan gi forskrift om opphevelse av innrømmelser eller andre forpliktelser etter WTO-avtalen etter denne paragraf. Det samme gjelder opphevelse av innrømmelser eller vedtak i tvistorgan under andre handelsavtaler enn WTO.

Kapittel 11 Refusjon av toll ved gjenutførsel

§ 11-1 Tollrefusjon ved gjenutførsel av vare benyttet ved reparasjon eller bearbeiding

(1) Toll kan refunderes for vare som næringsdrivende tidligere har innført og fortollet, dersom varen benyttes som råvare, hjelpestoff eller halvfabrikata i næringsvirksomhet i forbindelse med virksomhetens fremstilling, reparasjon eller bearbeiding av ferdigvare, og ferdigvaren:

- a) utføres,
- b) legges inn på tollager, når varen er bestemt for slik utførsel som nevnt i denne paragraf, eller
- c) utføres til slik bruk mv. utenfor tollområdet som angitt i § 11-2 første ledd bokstav b og c.

(2) Tollrefusjonen skal svare til den toll som er betalt for de anvendte varer som nevnt i første ledd. Toll kan refunderes også der det er benyttet andre varer enn de som er dokumentert innført, dersom varene er av samme slag som de innførte.

(3) Tollrefusjon etter denne bestemmelsen er betinget av at den innførte varen gjenutføres eller legges inn på tollager innen to år etter innførselen. Krav om refusjon må være mottatt av tollmyndighetene senest ett år etter at varen ble gjenutført eller lagt inn på tollager.

(4) Toll kan refunderes for svinnet, dersom svinnet ikke kan utnyttes for andre formål.

(5) Departementet kan gi forskrift om refusjon av toll ved gjenutførsel av vare etter denne paragraf, herunder om tollmyndighetenes adgang til å gi fristuttsettelse, fastsette minstebeløp, stille nærmere vilkår og frafalle vilkåret om gjenutførsel eller innlegg på tollager.

§ 11-2 Tollrefusjon ved gjenutførsel av vare i uendret tilstand mv.

(1) Toll kan refunderes for innført vare som er fortollet, dersom varen i uendret og ubrukt tilstand:

- a) gjenutføres i forbindelse med salg til kjøper utenfor tollområdet,
- b) gjenutføres til bruk eller salg om bord i fartøy eller luftfartøy, dersom slike varer og mengder kunne vært tildelt ufortollet etter § 4-23, eller,
- c) legges inn på tollager, når varen er bestemt for utførsel som nevnt i denne paragraf.

(2) Toll kan refunderes for innført vare som er fortollet, dersom varen gjenutføres til bruk i forbindelse med utforsking og utnyttelse av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor tollområdet. Dette gjelder likevel bare dersom slike varer og mengder kunne vært tildelt ufortollet etter § 4-23.

(3) Tollrefusjon etter denne paragraf er betinget av at den innførte varen gjenutføres eller legges inn på tollager innen to år etter innførselen. Krav om refusjon må være

mottatt av tollmyndighetene senest ett år etter at varen ble gjenutført eller lagt inn på tollager.

(4) Departementet kan gi forskrift om tollrefusjon etter denne paragraf, herunder om tollmyndighetenes adgang til å gi fristuttsettelse, fastsette minstebeløp, stille nærmere vilkår og frafalle vilkåret om gjenutførsel eller innlegg på tollager.

§ 11-3 Delvis tollrefusjon

(1) Toll kan delvis refunderes i følgende tilfelle:

- a) Ved gjenutførsel av rullende jernbanemateriell og reservedeler til slikt materiell som har vært innført til midlertidig bruk, og som ikke kan innføres tollfritt etter § 6-1 annet ledd bokstav c og e. Tollen skal refunderes med fradrag av to prosent for hver måned eller del av måned regnet fra tidspunktet da varen ble innført.
- b) Ved gjenutførsel av vare som har vært innført midlertidig til leie eller lån, eller som utenlandske foretak, institusjoner eller personer har innført og benyttet i forbindelse med et oppdrag i tollområdet, og varen ikke kunne ha vært innført midlertidig etter bestemmelsene i kapittel 6. Tollen skal refunderes med fradrag av fem prosent for hver måned eller del av måned regnet fra tidspunktet da varen ble innført.

(2) Departementet kan gi forskrift om delvis tollrefusjon etter denne paragraf, herunder om tollmyndighetenes adgang til å gi fristuttsettelse, fastsette minstebeløp og frafalle vilkåret om gjenutførsel.

§ 11-4 Gjenutførsel ved feil eller særlige omstendigheter

(1) Toll kan refunderes for vare som gjenutføres fordi den er feilsendt, feilbestilt, levert for sent eller ikke er i samsvar med bestillingen. Toll kan tilbakebetales i andre tilfeller dersom det foreligger særlige grunner.

(2) Det er et vilkår for tollrefusjon etter denne paragraf at den innførte varen gjenutføres eller legges inn på tollager innen to år etter innførselen. Krav om refusjon må være mottatt av tollmyndighetene senest ett år etter at varen ble gjenutført eller lagt inn på tollager.

(3) Departementet kan gi forskrift om tollrefusjon etter denne paragraf, herunder om adgangen til å gi fristuttsettelse, fastsette minstebeløp, stille nærmere vilkår og frafalle vilkåret om gjenutførsel eller innlegg på tollager.

§ 11-5 Kompensasjon for toll til fiske- og fangstfartøy registrert i Norge

(1) Det kan utbetales kompensasjon for toll på proviant som er forbrukt om bord i fiske- og fangstfartøy registrert i Norge, og som driver fiske eller fangst i fjerne farvann.

(2) Med fjerne farvann menes havområder hvor avstanden til norskekysten er 250 nautiske mil eller mer. Nordsjøen, Skagerrak, Kattegat og Østersjøen regnes ikke som fjerne farvann.

(3) Departementet kan gi forskrift om kompensasjon etter denne paragraf, herunder om søknadsfrister, kompensasjonsbeløp og nærmere vilkår for kompensasjon.

Kapittel 12 Særlige forvaltningsregler

§ 12-1 Taushetsplikt

(1) Enhver som har eller har hatt verv, stilling eller oppdrag knyttet til tollforvaltningen, skal hindre at uvedkommende får adgang eller kjennskap til det vedkommende i sitt arbeid har fått vite om noens formues- eller inntektsforhold eller andre økonomiske, bedriftsmessige eller personlige forhold. Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysningene i en sak gjøres kjent for sakens parter eller deres representanter. Den som tiltrer verv, stilling eller oppdrag skal avgi skriftlig erklæring om at denne kjenner og vil overholde taushetsplikten.

(2) Taushetsplikten etter første ledd er ikke til hinder for at opplysninger gis:

- a) til offentlig myndighet som kan ha bruk for dem i sitt arbeid med toll, skatt, avgifter, trygder, tilskudd eller bidrag av offentlige midler,
- b) til offentlig myndighet for bruk i forbindelse med håndheving av lovgivningen om inn- og utførsel av varer, regnskapsplikt og regnskapsførere, revisjonsvesen, valutaregulering eller aksjeselskaper, eller som reviderer offentlig virksomhet,
- c) til offentlig myndighet for bruk til statistikkformål,
- d) til offentlig myndighet når det er nødvendig for å innhente ytterligere opplysninger,
- e) til offentlig oppnevnt granskningskommisjon,
- f) til politi, påtalemyndighet eller skattemyndighet i forbindelse med samarbeid med sikte på å bekjempe, hindre og undersøke overtredelser av tolllovgivningen. Gjelder opplysningene straffbare handlinger utenfor tollmyndighetenes forvaltningsområde, kan opplysninger bare gis når det foreligger skjellig grunn til mistanke om overtredelse som kan medføre høyere straff enn fengsel i seks måneder,
- g) til andre ifølge lovpåbud som fastsetter eller klart forutsetter at taushetsplikten ikke skal være til hinder for å gi opplysningene, eller
- h) i forbindelse med utveksling av informasjon (samordning) som forutsatt i lov 6. juni 1997 nr. 35 om Oppgaveregisteret.

(3) Departementet kan uten hinder av første ledd godkjenne at opplysninger gis:

- a) til forskningsformål i samsvar med forvaltningsloven § 13 d,
- b) som vitneprov eller ved dokumentfremleggelse under rettergang.

(4) Hvis opplysninger gis med hjemmel i annet ledd eller tredje ledd bokstav a, til noen som ikke selv har like streng eller tilsvarende taushetsplikt etter annen lov, gjelder taushetsplikten etter første ledd tilsvarende for den som får opplysningene. Den som gir opplysningene skal samtidig gjøre oppmerksom på dette. Opplysningene kan likevel brukes til det formål som begrunnet at de ble gitt.

(5) Forvaltningsloven §§ 13 til 13 e gjelder ikke som utfyllende bestemmelser for taushetsplikten etter denne paragraf.

(6) Informasjonsutveksling med fremmed stat eller til organisasjon på mandat fra De forente nasjoner (FN) som

Norge har akseptert som offentlig myndighet, er ikke omfattet av denne bestemmelse.

§ 12-2 Andre offentlige myndigheters opplysningsplikt

(1) Offentlige myndigheter, innretninger og tjenestepersonell plikter etter krav fra tollmyndighetene å gi opplysninger som kan ha betydning for tollmyndighetene i deres kontrollvirksomhet. I nødvendig utstrekning skal opplysningene gis i form av utskrift av protokoll, kopi av dokumenter mv.

(2) Uten hinder av taushetsplikt skal myndigheter som fastsetter eller innkrever skatt eller avgifter, eller som utbetaler erstatninger eller tilskudd, eller utsteder lisenser for import eller eksport av varer etter krav fra tollmyndighetene, gi opplysninger om de fastsatte, innkrevde eller utbetalte beløp og om grunnlaget for disse.

(3) Departementet kan gi forskrift om andre offentlige myndigheters opplysningsplikt etter denne paragraf.

§ 12-3 Underrettnings- og hjelpeplikt overfor tollmyndighetene

(1) Politiet og militære myndigheter skal yte tollmyndighetene nødvendig hjelp og beskyttelse under utførelsen av tolltjenesten.

(2) Havnevesenets tjenestepersonell, fyrvoktere og statsloser som under sin tjeneste eller i stillings medfør får kjennskap til overtredelser av toll- og vareførsellovgivningen eller forhold som viser at slike overtredelser tilsettes, skal søke å hindre overtredelsen, og uten ugrunnet opphold underrette tollmyndighetene eller påtalemyndigheten.

(3) Statsloser har etter krav fra tollmyndighetene plikt til å gi opplysninger de har om fartøyer langs kysten og i norske farvann.

(4) Opplysninger som nevnt i annet og tredje ledd kan gis uten hinder av fastsatt taushetsplikt.

(5) Departementet kan gi forskrift om underrettnings- og hjelpeplikt etter denne paragraf.

§ 12-4 Opplysninger om abonnent til telefonnummer mv.

(1) Når særlige hensyn gjør det nødvendig, og det er mistanke om overtredelse av tolloven eller bestemmelser gitt i medhold av tolloven, kan tollmyndighetene pålegge tilbyder av tilgang til elektronisk kommunikasjonsnett eller -tjeneste, å opplyse om navn og adresse til en abonnent som ikke har offentlig telefonnummer, telefaksnummer eller personsøkernummer.

(2) Departementet kan gi forskrift om opplysningsplikt etter denne paragraf.

§ 12-5 Opplysningsplikt i handelstiltaksaker

(1) Dersom det vurderes å iverksette handelstiltak mot visse vareslag etter loven kapittel 10, eller forlenge allerede iverksatte tiltak, kan departementet, eller den myndighet departementet bestemmer, innhente eller la innhente nærmere opplysninger om priser, produksjon, omsetning, fortjeneste og andre forhold vedrørende slike eller lignende vareslag, utenlandske så vel som innenlandske.

(2) Plikt til å fremlegge opplysninger som nevnt i første ledd, påhviler enhver som innfører, produserer, bearbeider eller omsetter slike varer. Opplysningsplikt har også:

- a) myndigheter som har til oppgave å føre kontroll med at bestemmelsene i konkurranselovgevingen overholdes, og
- b) myndigheter som har til oppgave å gjennomføre regulering og kontroll av vareførselen.

(3) Opplysningspliktige etter første og annet ledd kan meddele opplysninger uten hinder av den taushetsplikt som ellers påhviler dem. Taushetsplikten er heller ikke til hinder for at regnskapsmateriale, bøker og dokumenter som befinner seg hos slike myndigheter, blir kontrollert etter § 13-4.

(4) Departementet kan gi forskrift om undersøkelsesmyndighet og opplysningsplikt etter denne paragraf.

§ 12-6 Undersøkelser mv. i antidumpingsaker

(1) Klage over dumpingimport skal rettes til departementet, og vedlegges nødvendig bevismateriale. Vedtak om ileggelse av antidumpingtiltak og midlertidige tiltak skal bare treffes etter forutgående formelle undersøkelser. Innledning og avslutning av slike undersøkelser skal departementet kunngjøre, og berørte parter skal orienteres. Departementet kan som ledd i saksforberedelsen, innhente råd fra et særlig oppnevnt utvalg, og overlate til andre tilsyns- eller kontrollmyndigheter å foreta undersøkelser.

(2) Undersøkelsene skal umiddelbart innstilles dersom det ikke foreligger tilstrekkelige bevis, der dumpingmarginen er minimal, eller volumet er ubetydelig. De berørte parter skal gjøres kjent med de opplysninger som er fremlagt, og gis anledning til å legge frem ytterligere bevismateriale som måtte ha relevans. Undersøkelsene skal normalt være avsluttet innen ett år, og i alle tilfeller innen 18 måneder etter at de er igangsatt.

(3) Opplysninger overgitt undersøkelsesmyndighetene under forutsetning om fortrolighet, skal undergis taushetsplikt så langt annet ikke følger av lov.

(4) Departementet kan gi forskrift om saksbehandling i dumpingsaker etter denne paragraf, herunder om undersøkelsesprosedyrer, notifikasjon, kunngjøring og iverksettelse av vedtak om antidumpingtiltak og om betaling og tilbakebetaling.

§ 12-7 Undersøkelser mv. i subsidiesaker

(1) Klage over subsidiert import skal rettes til departementet og vedlegges nødvendig bevismateriale. Vedtak om ileggelse av utjevningstiltak og midlertidige tiltak skal bare treffes etter forutgående formelle undersøkelser. Innledning og avslutning av slike undersøkelser skal departementet kunngjøre, og berørte parter skal orienteres. Departementet kan som ledd i saksforberedelsen innhente råd fra et særlig oppnevnt utvalg, og overlate til andre tilsyns- eller kontrollmyndigheter å foreta undersøkelser.

(2) Undersøkelsene skal umiddelbart innstilles dersom det ikke foreligger tilstrekkelige bevis, dersom subsidieandelen er minimal, eller volumet er ubetydelig. De berørte parter skal gjøres kjent med de opplysninger som er

fremlagt, og gis anledning til å legge frem ytterligere bevismateriale som måtte ha relevans. Undersøkelsene skal normalt være avsluttet innen ett år, og i alle tilfeller innen 18 måneder etter at de er igangsatt.

(3) Opplysninger overgitt undersøkelsesmyndighetene under forutsetning om fortrolighet, skal undergis taushetsplikt så langt annet ikke følger av lov.

(4) Departementet kan gi forskrift om saksbehandling i subsidiesaker etter denne paragraf, herunder om undersøkelsesprosedyrer, notifikasjon, kunngjøring og iverksettelse av vedtak om utjevningstiltak, og om betaling og tilbakebetaling.

§ 12-8 Undersøkelser mv. i beskyttelsestiltakssaker

(1) Beskyttelsestiltak kan iverksettes bare etter forutgående formelle undersøkelser. Innledning og avslutning av slike undersøkelser skal kunngjøres av departementet, og det samme gjelder iverksettelse av beskyttelsestiltak, sammen med opplysninger om omfang og periode vedtaket gjelder for. Fra kunngjøring til iverksettelse skal det gå minst to dager.

(2) Departementet kan som ledd i saksforberedelsen innhente råd fra et særlig oppnevnt utvalg, og overlate til andre tilsyns- eller kontrollmyndigheter å foreta undersøkelser.

(3) Opplysninger overgitt undersøkelsesmyndighetene under forutsetning om fortrolighet, skal undergis taushetsplikt så langt annet ikke følger av lov.

(4) Departementet kan gi forskrift om undersøkelse og saksbehandling i saker om beskyttelsestiltak etter denne paragraf, herunder om undersøkelsesprosedyrer, notifikasjon, kunngjøring og iverksettelse av vedtak om tiltak og om betaling og tilbakebetaling.

§ 12-9 Undersøkelser mv. i beskyttelsestiltakssaker for landbruksvarer

(1) Særlige beskyttelsestiltak for landbruksvarer kan iverksettes bare etter forutgående formelle undersøkelser. Innledning og avslutning av slike undersøkelser skal departementet kunngjøre, og det samme gjelder iverksettelse av slike beskyttelsestiltak, sammen med opplysninger om omfang og periode vedtaket gjelder for. Fra kunngjøring til iverksettelse skal det gå minst to dager.

(3) Opplysninger overgitt undersøkelsesmyndighetene under forutsetning om fortrolighet, skal undergis taushetsplikt så langt annet ikke følger av lov.

(4) Departementet kan gi forskrift om undersøkelse og saksbehandling i saker om særlige beskyttelsestiltak etter denne paragraf, herunder om undersøkelsesprosedyrer, notifikasjon, kunngjøring og iverksettelse av vedtak om tiltak og om betaling og tilbakebetaling.

§ 12-10 Endring av tollmyndighetenes vedtak til ugunst

(1) Når det ved innførsel av en vare er beregnet for lite eller ikke beregnet toll, kan tollmyndighetene treffe vedtak om endring til ugunst.

(2) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes adgang til å treffe vedtak om endring til ugunst.

§ 12-11 Endring av tollmyndighetenes vedtak til gunst

(1) Når det ved innførsel av en vare er beregnet for mye toll, skal tollmyndighetene treffe vedtak om endring til gunst.

(2) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes adgang til å treffe vedtak om endring til gunst.

§ 12-12 Frister for endring av tollmyndighetenes vedtak

(1) Vedtak om endring til ugunst må treffes innen tre år etter fortollingen. Fristen er likevel tre år fra tollmyndighetene oppdaget feilen dersom tollskyldneren eller noen som representerer tollskyldneren, forsettlig eller uaktsomt har gitt uriktige eller mangelfulle opplysninger.

(2) Når en vare ikke er fortollet, er fristen for å treffe vedtak om endring til ugunst tre år fra tollmyndighetene oppdaget feilen.

(3) Vedtak om endring til ugunst må i alle tilfeller treffes innen ti år etter innførselstidspunktet.

(4) Krav om endring til gunst må fremsettes innen tre år etter fortollingen.

(5) Departementet kan gi forskrift om endringsfrister etter denne paragraf, herunder om tollmyndighetenes adgang til å treffe vedtak om endring til gunst der den uriktige beregningen skyldes tollmyndighetenes forhold.

§ 12-13 Bindende forhåndsuttalelser

(1) Tollmyndighetene kan etter søknad gi bindende forhåndsuttalelse om klassifisering av varer.

(2) Departementet kan gi forskrift om forhåndsuttalelser etter første ledd.

Kapittel 13 Alminnelige bestemmelser om tollkontroll

§ 13-1 Tollmyndighetenes undersøkelser mv.

(1) For å bringe på det rene om en vare er eller søkes unndratt tollmyndighetenes kontroll, kan tollmyndighetene foreta undersøkelse:

- a) utendørs når undersøkelsen skjer i umiddelbar tilknytning til forfølgelse av et forhold som antas å innebære en slik unndragelse av kontrollen,
- b) utendørs i områder hvor lossing eller lasting foregår eller antas å ha foregått,
- c) i lager eller andre bygninger på steder hvor lossing eller lasting foregår eller har foregått,
- d) av tog i tollområdet,
- e) på person som:
  1. ferdes til eller fra grensen for tollområdet,
  2. befinner seg i, eller underveis fra eller til, transportmiddel som er underveis fra eller til grensen for tollområdet,
  3. forlater lagringsplasser for ufortollede varer,
  4. befinner seg på, eller underveis fra eller til, anløpssted for fartøy eller landingsplass for luftfartøy i utenriks trafikk,
  5. befinner seg på sted og under forhold hvor tollmyndighetene kan foreta undersøkelse etter bokstav a til c, og som mistenkes for å unndra vare fra kontroll.

(2) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes kontrollvirksomhet etter denne paragraf.

§ 13-2 Tollmyndighetenes adgang utendørs

(1) Tollmyndighetene skal under sin kontrollvirksomhet gis uhindret adgang utendørs langs kysten, i havneområder, til jernbanelinjer med tilhørende stasjonsområder, til landingsplasser for luftfartøyer, og til områder som støter til riksgrensen.

(2) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes kontrollvirksomhet etter denne paragraf.

§ 13-3 Kontroll av vareførsel mv.

(1) Tollmyndighetene kan stanse og undersøke:

- a) fartøy og luftfartøy som befinner seg i tollområdet,
- b) ethvert annet transportmiddel som er underveis til eller fra grensen for tollområdet,
- c) vareførsel til eller fra tollområdet uten bruk av transportmiddel,
- d) vareførsel til eller fra anløpssted for fartøy eller landingsplass for luftfartøy.

(2) Tollmyndighetene kan treffe de tiltak som anses nødvendige for gjennomføring av kontrollen med transportmidler og vareførsel som nevnt i første ledd.

(3) Mottakeren av varen eller den som har omsorg for varen på dennes vegne, skal gis anledning til å være til stede ved undersøkelser som nevnt i første ledd, hvis ikke det vil føre til uforholdsmessige forsinkelser eller vansker for øvrig.

(4) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes kontrollvirksomhet etter denne paragraf.

§ 13-4 Kontroll av dokumenter mv.

(1) For å kontrollere riktigheten av dokumenter, erklæringer, eller andre opplysninger som pliktes gitt etter denne lov, kan tollmyndighetene eller den myndighet departementet bestemmer, foreta eller la foreta undersøkelse av bedriftslokale som helt eller delvis disponeres av den opplysningspliktige. Når det kreves skal den opplysningspliktige uten opphold gi innsyn i, legge frem, utlevere eller sende inn registrerte regnskapsopplysninger, regnskapsmateriale, kontrakter, korrespondanse, styre- og forhandlingsprotokoller, og andre dokumenter av betydning for kontrollen. Tollmyndighetene kan også ta ut nødvendige prøver av varer for undersøkelse. Slike prøver kan tas uten vederlag.

(2) Om nødvendig kan det kreves hjelp av politiet til å få utlevert regnskapsmateriale, bøker, dokumenter, varer mv.

(3) Første og annet ledd gjelder tilsvarende overfor importør, eksportør eller produsent, i forbindelse med kontroll av utferdige fakturaer, opprinnelsesbevis eller andre særlige legitimasjonsdokumenter.

(4) Dersom Riksrevisjonen krever det skal den opplysningspliktige uten opphold legge frem dokumenter og erklæringer som legitimerer data overført ved hjelp av elektronisk databehandling.

(5) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes kontroll etter denne paragraf.

§ 13-5 Kontroll med tollager

(1) Tollmyndighetene skal til enhver tid ha uhindret adgang til ethvert område eller bygning som er godkjent som tollager, og andre steder hvor tollmyndighetene har gitt tillatelse til lagring av ufortollede varer. Tollmyndighetene kan foreta de undersøkelser som anses nødvendige.

(2) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes kontroll etter denne paragraf.

§ 13-6 Tollmyndighetenes adgang til å bruke makt

(1) Nektet tollmyndighetene adgang til transportmiddel, sted eller område, hvor tollmyndighetene etter loven har rett til å ferdes eller foreta undersøkelser, kan tollmyndighetene skaffe seg adgang med makt. Maktbruken må være nødvendig, og stå i forhold til situasjonens alvor, tjenestehandlingens formål og omstendighetene for øvrig.

(2) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes adgang til å bruke makt etter denne paragraf.

§ 13-7 Plikt til å medvirke ved tollkontroll

(1) Enhver som befinner seg på et sted og under forhold som nevnt i §§ 13-1 og 13-3, skal stanse når tollmyndighetene ved tegn eller på annen måte krever det. Vedkommende skal gi de opplysningene og yte den hjelpen som tollmyndighetene finner nødvendig for at de kan gjennomføre kontrollen. Vedkommende skal vise frem varer som han eller hun bringer med når tollmyndighetene krever det.

(2) Departementet kan gi forskrift om medvirkningsplikten etter denne paragraf.

§ 13-8 Tollvakt

(1) Dersom tollmyndighetene finner at betryggende kontroll med et transportmiddel bare kan skje ved hjelp av tollvakt, skal den ansvarlige for transportmiddelet dekke ekstraomkostningene med dette. Tollskyldneren har samme plikt når tollvakt er nødvendig for kontroll med varer som blir liggende på losse- eller lasteplass eller i lagerskur.

(2) Tollmyndighetene kan kreve at det stilles sikkerhet for betaling av utgiftene. I tilfelle som nevnt i første ledd første punktum, kan transportmiddelet tilbakeholdes inn til sikkerhetsstillelse eller betaling skjer.

(3) Når tollmyndighetene krever det, skal den ansvarlige sørge for at tollvakten skaffes passende oppholdssted, og i fartøy også køyeplass.

(4) Departementet kan gi forskrift om tollvakt etter denne paragraf.

§ 13-9 Bruk av tollsegl

(1) Dersom kontrollformål tilsier det, kan tollmyndighetene benytte tollsegl.

(2) Departementet kan gi forskrift om bruk av tollsegl etter denne paragraf.

Kapittel 14 Tollsamarbeid med annen stat

§ 14-1 Håndhevelse av annen stats tollbestemmelser i kontrollområde på norsk område

(1) Etter overenskomst om tollsamarbeid eller annen gjensidig bistand med annen stat, kan den andre statens

regler om toll og vareførsel anvendes og håndheves under utøvelse av tolltjeneste for den andre staten. Også andre bestemmelser kan håndheves, dersom overenskomsten gir grunnlag for det. Adgangen etter første og annet punktum gjelder innenfor særskilte fastsatte kontrollområder på norsk område etter § 14-2.

(2) Håndhevelse etter første ledd kan foretas av den annen stats tjenestepersonell eller av norsk tjenestepersonell, eller av begge staters tjenestepersonell.

(3) Tvangsmidler etter den annen stats lovgivning kan bare anvendes på norsk område ved undersøkelser i umiddelbar sammenheng med en overtredelse av § 16-2 om ulovlig vareførsel, eller forsøk på slik overtredelse.

(4) Er en vare gjenstand for inndragning etter begge staters lovgivning, skal inndragningen fortrinnsvis skje til fordel for den stat der beslaget fant sted, hvis ikke annet i det enkelte tilfelle blir avtalt mellom de to staters myndigheter.

(5) Departementet kan gi forskrift om håndhevelse av annen stats tollbestemmelser etter denne paragraf.

§ 14-2 Fastsettelse av særskilt kontrollområde

(1) Til gjennomføring av overenskomst med annen stat om tollsamarbeid eller annen gjensidig bistand i tollsaker, kan det fastsettes et særskilt kontrollområde:

a) langs grensen mot vedkommende stat som tilsvare et lignende område på denne statens område. Kontrollområdets bredde på norsk område må ikke overstige 15 kilometer,

b) andre steder på norsk område, som omfatter veistrekninger, jernbanestrekninger med ett eller flere stasjonsområder, landingsplasser for luftfartøyer, skipsleder eller havneområder, når tollsamarbeidet om kontroll med vei-, jernbane-, luft- eller sjøtrafikken gjør dette nødvendig.

(2) §§ 14-1, 14-3 (2), 14-4 (1) og 14-5 gjelder også utenfor kontrollområdene, dersom formålet er å undersøke om det foreligger forsøk på ulovlig vareførsel, og forfølgelsen av den mistenkte ut over kontrollområdet skjer i umiddelbar sammenheng med gjerningen.

(3) Departementet kan gi forskrift om utstrekningen av de særskilte kontrollområder etter denne paragraf, herunder om tollmyndighetenes kontrollvirksomhet i og utenfor disse kontrollområdene.

§ 14-3 Håndhevelse av norske tollbestemmelser på annen stats territorium

(1) Norske bestemmelser om toll, inn- og utførsel og andre bestemmelser om trafikken som tollmyndighetene håndhever, kan etter overenskomst med annen stat anvendes på denne statens område.

(2) Den andre statens tjenestepersonell kan gis myndighet til, helt eller delvis, å håndheve bestemmelser som nevnt i første ledd på den annen stats område, eller i kontrollområde på norsk område.

(3) Departementet kan gi forskrift om håndhevelse av norske tollbestemmelser etter denne paragraf, herunder om i hvilken utstrekning tollmyndighet skal overføres til fremmed stats tjenestepersonell.

§ 14-4 Tjenestepersonell som utøver annen stats tollmyndighet

(1) Tjenestepersonell som utøver annen stats tollmyndighet innen kontroller på norsk område, etter overenskomst med vedkommende stat, skal anses som offentlig tjenestepersonell etter straffeloven kapittel 12 og 34. Straffeloven kapittel 34 gjelder også for handlinger foretatt på annen stats territorium, overfor tjenestepersonell som utfører norsk tolltjeneste etter overenskomst med annen stat.

(2) Norsk tjenestepersonell som utfører annen stats tolltjeneste etter overenskomst om tollsamarbeid med annet stat, skal under slik tjeneste anses som offentlig tjenestepersonell etter straffeloven kapittel 11 og 33 og etter lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m.

(3) Annen stats tjenestepersonell som utfører norsk tolltjeneste etter overenskomst om tollsamarbeid med vedkommende annen stat, er ikke underlagt norsk straffel- eller disiplinærmyndighet for handlinger foretatt under slik tjeneste. Deres fullmakt til å utføre norsk tolltjeneste kan tas tilbake av vedkommende norske myndighet.

(4) Departementet kan gi forskrift om tolltjenestepersonells utførelse av annen stats tollmyndighet etter denne paragraf.

§ 14-5 Overgivelse av person til annen stats kontrollmyndighet mv.

(1) Den som i forbindelse med iverksatt eller tilsiktet iverksatt handling, pågripes innen kontrollsonen på norsk territorium, fordi vedkommende med skjellig grunn mistenkes for brudd på annens stats tollbestemmelser, jf. § 14-1 første ledd, kan umiddelbart føres til den annen stats toll- eller politimyndighet, dersom det ikke foreligger spesielle grunner mot det, og:

- a) den mistenkte er ukjent og unndrar seg å oppgi navn og hjemsted, eller det er skjellig grunn til mistanke om at den mistenktes opplysninger er uriktige,
- b) den mistenkte ikke har hjemsted i Norge eller den annen stat, og det er skjellig grunn til å frykte for at den mistenkte ved å begi seg til en tredje stat vil unndra seg rettergang og straff,
- c) det ellers med skjellig grunn kan antas at den mistenkte vil unndra seg rettergang og straff, eller ved unndragelse av bevis eller på annen måte vil vanskeliggjøre sakens utredning.

(2) Dersom lovbruddet er begått før overlevering som nevnt i første ledd fra annen stat til norsk toll- eller politimyndighet, må den overleverte ikke straffefølgjes eller straffes for annet lovbrudd enn overtredelse av de bestemmelser som er nevnt i § 14-1 første ledd. Dette gjelder likevel ikke dersom:

- a) særskilt tillatelse er gitt av den stat der den overleverte er pågrepet,
- b) den overleverte selv i rettsmøte har samtykket i det,
- c) den overleverte har unnlatt å forlate landet innen en måned etter rettergang og gjennomført straff eller annen reaksjon som måtte være ilagt den overleverte for lovbrudd som har vært årsak til overleveringen,

d) den overleverte har vendt tilbake til landet etter å ha forlatt det.

(3) Den overleverte må ikke utleveres til en tredje stat, hvis ikke den stat hvor den overleverte er pågrepet, har gitt tillatelse til det.

(4) Bestemmelsene i annet og tredje ledd gjelder ikke norsk statsborger med hjemsted i Norge.

(5) Departementet kan gi forskrift om overføring og utlevering av person etter denne paragraf.

§ 14-6 Bruk av annen stats tollsegl

(1) Utøves norsk tollmyndighet etter overenskomst med annen stat om tollsamarbeid eller annen gjensidig bistand i tollsaker, kan den annen stats tollsegl benyttes som norsk tollsegl.

(2) Departementet kan gi forskrift om bruk av tollsegl etter denne paragraf.

§ 14-7 Hjelp fra andre norske myndigheter

(1) § 12-3 første ledd skal gjelde tilsvarende når annen stats tolltjenestepersonell utfører norsk eller fremmed stats tolltjeneste på norsk område, etter overenskomst med annen stat om tollsamarbeid eller annen gjensidig bistand i tollsaker.

(2) Departementet kan gi forskrift om hjelpeplikt etter denne paragraf.

§ 14-8 Utveksling av opplysninger med annen stat

(1) Til gjennomføring av overenskomst med annen stat om tollsamarbeid eller annen gjensidig bistand i tollsaker, kan tollmyndighetene, uten hinder av taushetsplikt, utveksle opplysninger til bruk for vedkommende stats myndigheter for å sikre oppkreving av toll og avgifter, overholdelse av bestemmelser om transittering og vareførsel, og hindre og forfølge overtredelser av nevnte bestemmelser.

(2) Bestemmelser i lov om plikt til å gi opplysninger til bruk for myndighetene ved utskrivning av skatt eller offentlig avgift, gjelder tilsvarende, når det med hjemmel i overenskomst med fremmed stat innhentes opplysninger til bruk for utenlandsk tollmyndighet.

(3) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes utveksling av opplysninger med annen stat etter denne paragraf, herunder fastsette at tollmyndighetene under forbehold om gjensidighet kan utveksle slike opplysninger med tollmyndighet i annen stat uten at formell overenskomst med vedkommende stat er inngått.

§ 14-9 Innkreving av krav utskrevet av myndighet i annen stat

(1) Til gjennomføring av overenskomst med annen stat om tollsamarbeid eller annen gjensidig bistand i tollsaker, kan tvangskraftige krav på toll og avgifter som er utskrevet av myndighet i annen stat, innkreves av norske myndigheter etter de regler som gjelder for tilsvarende eller lignende norske krav.

(2) Departementet kan gi forskrift om innkreving av krav som nevnt i første ledd.

Kapittel 15 Tilbakehold av varer som krenker immaterialrettigheter

§ 15-1 Varsel og tilbakehold av varer før midlertidig forføyning

(1) Tollmyndighetene kan uten hinder av taushetsplikt varsle rettighetshaveren dersom det foreligger begrunnet mistanke om at innførsel eller utførsel av varer under tollbehandling vil utgjøre et inngrep i en immateriell rettighet. Tollmyndighetene kan holde varene tilbake i inntil fem virkedager regnet fra da varselet ble gitt.

(2) Mottaker eller dennes representant skal varsles når tollmyndighetene varsler rettighetshaver eller holder tilbake varer etter første ledd.

(3) Departementet kan gi forskrift om at rettighetshaver oppfordres til å gi tollmyndighetene opplysninger med sikte på å avdekke varer som nevnt i første ledd og om hvem som skal motta varsel på vegne av rettighetshaver.

§ 15-2 Midlertidig forføyning

(1) I midlertidige forføyninger til sikring av immaterialrettigheter etter tvisteloven § 34-7, skal det angis hvilke varer tollmyndighetene skal holde tilbake og i hvor lang tid tollmyndighetene skal søke å avdekke slike varer. Retten underretter tollmyndighetene om forføyningen. Er saksøkeren pålagt å stille sikkerhet for mulig erstatning til varens eier eller mottaker, underrettes tollmyndighetene først når saksøkeren har stilt sikkerhet. I underretningen skal retten ta med de tilleggsopplysninger om varene som den har kjennskap til og som kan hjelpe tollmyndighetene til å avdekke varer som skal holdes tilbake.

(2) Når tollmyndighetene har mottatt underretning fra tingretten om å holde angitte varer tilbake fra frigjøring, skal tollmyndighetene søke å avdekke slike varer som mottas til tollbehandling.

(3) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes kontroll av varer som skal holdes tilbake til sikring av immaterialrettigheter etter denne paragraf.

§ 15-3 Varsel mv. ved tilbakehold av varer etter midlertidig forføyning

(1) Når tollmyndighetene har avdekket varer som skal holdes tilbake, skal de straks varsle tingretten, saksøkeren, mottakeren av varen og i tilfelle den som representerer mottakeren overfor tollmyndighetene, eller som på mottakerens vegne har omsorg for varen ved innførsel. I varselet skal det opplyses om at varene blir holdt tilbake i samsvar med den midlertidige forføyningen inntil retten eller saksøkeren bestemmer annet, eller retten gir beskjed om at forføyningen er rettskraftig opphevet eller falt bort.

(2) Dersom retten mottar melding fra tollmyndighetene om at de har til tollbehandling varer som ikke skal frigjøres, skal retten straks sette en kort frist for saksøkeren til å reise søksmål mot mottakeren av varen om det krav forføyningen skal sikre, med mindre retten allerede har fastsatt en slik frist. Retten kan etter begjæring beslutte at en part skal ha adgang til å undersøke varene hos tollmyndighetene. Er forføyningen besluttet uten

innkalling til muntlig forhandling, kan mottakeren av varen og enhver annen som er rammet av forføyningen, kreve etterfølgende muntlig forhandling som nevnt i tvisteloven § 32-8.

(3) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes varsling av tiltak til sikring av immaterialrettigheter etter denne paragraf.

§ 15-4 Deklarering ved tilbakehold av varer og ansvar for skyldig lagerleie

(1) Tollmyndighetenes tilbakeholdelse av varer endrer ikke plikten til å deklare varene og til å svare toll og omkostninger. Saksøkeren er ansvarlig, ved siden av mottakeren av varen, for skyldig lagerleie, og skal varsles etter skattebetalingsloven § 4-10 på samme måte som mottakeren av varen før varen kan tvangsselges på grunn av manglende betaling av lagerleie.

(2) Varen kan ikke tvangsselges etter §§ 4-2, 4-27 og 4-32 før forføyningen kan oppheves.

§ 15-5 Opphevelse og bortfall av forføyning

(1) Opphever retten forføyningen, eller treffer den avgjørelse om at forføyningen er falt bort, skal den underrettede tollmyndighetene om det når avgjørelsen er rettskraftig. I tilfeller som nevnt i tvisteloven § 34-6 kan tollmyndighetene anmode retten om å treffe avgjørelse om at forføyningen er falt bort.

(2) Departementet kan gi forskrift om opphevelse og bortfall av midlertidig forføyning etter denne paragraf.

Kapittel 16 Straff og andre reaksjoner

§ 16-1 Alminnelige bestemmelser om straff

(1) Både uaktsomme og forsettlig overtreddelser av §§ 16-2 til 16-7 er straffbare.

(2) Forsøk er straffbart. Forsøk straffes på samme måte som fullbyrdet overtreddelse.

(3) Medvirkning er straffbar. Medvirkeren straffes på samme måte som hovedmannen.

(4) Overtredelser nevnt i §§ 16-2 til 16-6 er forseelser.

§ 16-2 Ulovlig vareførsel

(1) Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder eller begge deler straffes den som i strid med bestemmelser gitt i eller med hjemmel i denne lov, innfører eller utfører en vare utenom tollmyndighetenes kontroll, eller som disponerer over en vare i strid med noen bestemmelse gitt i eller med hjemmel i denne lov.

(2) Som ulovlig innførsel eller utførsel regnes også det forhold å ikke oppgi til tollmyndighetene en vare som finnes i transportmiddel, når man er pliktig til det. Det samme gjelder når en vare for å unndras riktig tollbehandling, er gitt et villedende utseende eller er gjemt inne i eller blant andre varer.

(3) På samme måte som i første ledd straffes fører av transportmiddel som ikke på forsvarlig måte søker å hindre at en vare ulovlig føres ut fra, eller inn i, transportmiddelet.

§ 16-3 Forberedelse til ulovlig vareførsel

Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder eller begge deler straffes den som inngår avtale med noen i inn- eller utland med sikte på inn- eller utførsel av en vare i strid med bestemmelse gitt i eller med hjemmel i denne lov.

§ 16-4 Heleri av ulovlig innført vare mv.

Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder eller begge deler straffes den som transporterer, oppbevarer, skjuler, avhender, overlater til andre eller erverver en vare som er innført eller disponert over i strid med bestemmelser gitt i eller med hjemmel i denne lov.

§ 16-5 Motarbeiding av tollmyndighetene

(1) Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder eller begge deler straffes den som i strid med bestemmelser gitt i eller med hjemmel i denne lov, unnlater å følge fastsatte kontrollbestemmelser eller pålagte kontrolltiltak, unnlater å yte pliktig bistand eller unnlater å gi pliktige erklæringer eller deklarasjoner.

(2) På samme måte straffes den som gir uriktige erklæringer, uriktige opplysninger eller legger frem uriktige legitimasjonsdokumenter eller på andre måter søker å villede tollmyndighetene.

(3) På samme måte straffes den som i Norge utsteder eller foranlediger utstedt uriktig opprinnelsesbevis, faktura eller annet uriktig legitimasjonsdokument som er bestemt til å tjene som bevis ved tollekspedisjon av en vare i et annet land.

§ 16-6 Straff for brudd på lås eller segl mv.

(1) Den som rettsstridig bryter:

- a) tollmyndighetenes lås eller segl,
- b) lås eller segl påsatt eller godkjent av utenlandsk tollmyndighet som Norge etter konvensjon er forpliktet til å godta, eller
- c) annen stats tollsegl som er benyttet etter § 14-6 straffes med bøter eller fengsel inntil 6 måneder eller begge deler.

(2) Er lås eller segl som nevnt i første ledd rettsstridig brutt, straffes den som er ansvarlig for låsen eller seglet med bøter hvis bruddet skyldes forsømmelse fra vedkommendes side eller hvis vedkommende ikke etter bruddet har truffet forsvarlige tiltak for å hindre at noen vare kunne fjernes eller forandres.

(3) Bestemmelsene i første og annet ledd får tilsvarende anvendelse når noen rettsstridig skaffer seg adgang til en vare som er under lås eller segl, selv om låsen eller seglet ikke er blitt brutt.

§ 16-7 Særlig grov overtredelse

(1) Straffen for særlig grov overtredelse av §§ 16-2 til 16-6 er bøter eller fengsel inntil 2 år, men fengsel inntil 6 år ved forsettlig eller grovt uaktsom overtredelse.

(2) Ved avgjørelsen av om overtredelsen skal regnes som særlig grov, legges vekt på om overtredelsen har stort omfang, om inn- og utførsel av varen er forbudt eller underlagt særlige vilkår, om de varer overtredelsen gjelder var bestemt til å omsettes av lovovertrederen, om denne tidlige-

re er dømt for overtredelse av tollovgivningen eller om det foreligger andre omstendigheter av særlig skjerpene art.

§ 16-8 Inndragning

(1) Dersom eieren av en vare som har vært gjenstand for overtredelse etter dette kapittel, ikke er kjent eller har ukjent oppholdssted i Norge, og heller ikke lovovertrederen er kjent eller har ukjent oppholdssted i Norge, tilfaller varen statskassen, såfremt eieren ikke har meldt seg innen 1 måned etter at varen kom i det offentliges besittelse.

(2) Departementet kan gi forskrift om inndragning etter denne paragraf.

§ 16-9 Forenklet forelegg

(1) For tollovertredelser av mindre alvorlig art kan bøtelegging på stedet eller i ettertid, skje ved forenklet forelegg etter faste bøtesatser. I slikt forelegg kan straffebudet og det straffbare forhold betegnes ved stikkord eller på lignende måte.

(2) Forelegget skal omfatte inndragning av de varer som har vært gjenstand for tollovertredelsen. I stedet for varene kan inndras det beløp som svarer til varenes verdi.

(3) Tolltjenestepersonell kan gis myndighet til å utferdige forenklet forelegg.

(4) Forelegg som er skrevet ut på stedet, faller bort dersom det ikke straks vedtas. Er siktede under 18 år, kan det gis en kort frist for vedtagelsen av forelegget. For forelegg som er skrevet ut i ettertid, gjelder straffeprosessloven § 256 nr. 5 tilsvarende. Slikt forelegg faller bort dersom det ikke vedtas innen fristen.

(5) Påtalemyndigheten kan til gunst for siktede oppheve et vedtatt forelegg.

(6) Departementet kan gi forskrift om bruk av forenklet forelegg etter denne paragraf, herunder hvilke tollovertredelser ordningen skal omfatte, bøtesatser, subsidiær fengselsstraff, inndragning og fremgangsmåten når forelegget skrives ut i ettertid.

§ 16-10 Tilleggstoll

(1) Tollskyldneren kan ilegges tilleggstoll med inntil 60 prosent av toll fastsatt etter denne lov og Stortingets vedtak om toll, dersom tollskyldneren forsettlig eller uaktsomt har overtrådt denne lov eller forskrifter gitt i medhold av denne lov, og statskassen er eller kunne ha vært unndratt toll.

(2) Tilsvarende gjelder hvor det i forbindelse med tollekspedering er unnlatt gitt pliktige opplysninger eller er gitt uriktige opplysninger.

(3) Tilleggstoll kan ilegges inntil 3 år regnet fra det tidspunkt tollmyndighetene oppdaget feilen, men ikke senere enn 10 år fra innførselstidspunktet.

(4) Departementet kan gi forskrift om tilleggstoll etter denne paragraf.

§ 16-11 Adgangen til å representere mottaker eller avsender

(1) Personer som har opptrådt i strid med denne lov eller forskrifter gitt i medhold av denne lov eller i strid med meddelt tillatelse, eller som har gjort seg skyldig i

annet straffbart forhold overfor tollmyndighetene, kan forbyes adgang til å representere mottakeren eller avsenderen av varer.

(2) Departementet kan gi forskrift om adgangen til å representere mottaker eller avsender etter denne paragraf.

§ 16-12 Tilbakehold av ting til sikring av inndragningsbeløp og bøter

(1) Transportmiddel og andre ting som har vært brukt ved overtredelse som nevnt i dette kapittel, kan tilbakeholdes til sikring av inndragningsbeløp og bøter som eieren eller noen i tjeneste på transportmiddelet er eller antas å ville bli ilagt i anledning av overtredelsen, såfremt overtredelsen gjelder en vare som er toll- eller avgiftspliktig ved innførsel.

(2) Ting som er tilbakeholdt med hjemmel i denne paragraf, kan selges til dekning av det beløp tilbakeholdelsen gjelder og påløpte omkostninger dersom beløpet ikke er betalt eller sikret på annen måte innen 1 måned etter at fastsettelsen av kravet er blitt endelig. Salget kan skje etter reglene om tvangssalg i skattebetalingsloven § 14-10.

§ 16-13 Beslag og pågripelse

(1) Foreligger skjellig grunn til mistanke om overtredelse som nevnt i dette kapittel, kan tollmyndighetene beslaglegge vare det kan bli tale om å inndra. Er overtredelsen av den art at den kan gi anledning til inndragning av transportmiddel eller hel eller delvis inndragning av last i transportmiddelet, plikter føreren og den øvrige besetning etter krav fra tollmyndighetene å føre transportmiddelet til det sted som tollmyndighetene bestemmer.

(2) Når vilkårene for pågripelse etter reglene i straffeprosessloven er til stede, kan pågripelse foretas av tollmyndighetene, som snarest mulig skal overlevere den pågrepne til politiet.

§ 16-14 Behandling av beslag

(1) Tollmyndighetene kan ta beslaglagt vare i forvaring.

(2) Vare som er utsatt for hurtig bedervelse, og levende dyr, kan straks utleveres eieren mot betaling av toll og offentlige avgifter, og deponering av et beløp som svarer til varens verdi eller mot annen sikkerhet. Såfremt eieren ikke vil overta varen, eller eieren er ukjent, kan varen selges etter reglene om tvangssalg i skattebetalingsloven § 14-10.

(3) Tollmyndighetene kan bestemme at varen istedenfor å selges, kan tilintetgjøres eller tas hånd om på annen måte. Blir varen tilintetgjort, plikter tollskyldneren å dekke omkostningene ved tilintetgjørelsen og de omkostninger som tidligere er påløpt.

(4) Departementet kan gi forskrift om beslag, forvaring, utlevering, salg og tilintetgjøring etter denne paragraf, herunder at også andre varer kan utleveres eieren på vilkår som nevnt i annet ledd, og om tollmyndighetenes adgang til å kreve dekket omkostninger.

Kapittel 17 Ikrafttredelse, overgangsbestemmelser og opphevelse av og endringer i andre lover

§ 17-1 Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

§ 17-2 Overgangsbestemmelser

(1) Forskrifter og instruksjer gitt med hjemmel i tolltariffens innledende bestemmelser eller lov 10. juni 1966 nr. 5 om toll (tolloven), gjelder fortsatt så langt de passer, inntil departementet opphever eller endrer dem i medhold av denne lov eller ved særskilt bestemmelse.

(2) Enkeltvedtak truffet i medhold av tolltariffens innledende bestemmelser eller lov 10. juni 1966 nr. 5 om toll (tolloven), opprettholdes i den perioden som er forutsatt i vedtakene, inntil de blir opphevet eller endret i medhold av denne lov eller ved særskilt bestemmelse.

(3) Departementet kan ellers gi nødvendige overgangsbestemmelser.

§ 17-3 Endring i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. Lov 10. juni 1966 nr. 5 om toll (tolloven) oppheves.
2. I lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) gjøres følgende endringer:

§ 62 første ledd annet punktum skal lyde:

Grunnlaget for avgiftens beregning fastsettes i samsvar med *bestemmelsene i tolloven §§ 7-10 til 7-20*.

§ 64 første ledd skal lyde:

Avgiften skal betales av den som etter *tolloven §§ 2-2 og 2-3 er tollskyldner*. *Tolloven §§ 12-10 til 12-12 og § 16-10 får tilsvarende anvendelse på avgift etter denne lov*.

§ 65 skal lyde:

Tolloven § 1-5 får tilsvarende anvendelse på avgift etter denne lov.

3. I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) skal § 67 annet ledd bokstav d lyde:

d) forbrytelse mot militær straffelov § 34 annet ledd annet straffalternativ, jf. tredje ledd, *tolloven § 16-7*, merverdiavgiftsloven § 72, ligningsloven § 12-1, utlendingsloven § 47 annet ledd, jf. femte ledd, regnskapsloven § 8-5 første ledd første og tredje punktum, jf. tredje ledd første punktum a, og bokføringsloven § 15 første ledd første og tredje punktum, jf. tredje ledd første punktum.

4. I lov 13. juni 1997 nr. 42 om Kystvakten (kystvaktloven) skal § 10 lyde:

Kystvakten kan føre kontroll med at bestemmelser gitt i eller i medhold av *tolloven* blir overholdt.

5. I lov 17. juni 2005 nr. 90 om meklings og rettergang i sivile tvister (tvisteloven) skal § 34-7 lyde:

(1) Til sikring av immaterialrettigheter kan retten som midlertidig forføyning mot *mottakeren eller dennes representant*, beslutte at *tollmyndighetene* skal holde varer tilbake fra frigjøring, når innførsel eller utførsel av varene vil utgjøre et inngrep i en immaterialrettighet. Retten kan beslutte dette selv om *mottakeren eller dennes representant* er ukjent. Forføyningen skal i så fall besluttes uten innkalling til muntlig forhandling, og det skal ikke fastsettes en frist for saksøkeren til å reise søksmål om kravet. Fra det tidspunkt *tollmyndighetene* holder varer tilbake i samsvar med forføyningen, får *mottakeren eller dennes representant* stilling som saksøkt.

(2) For midlertidige forføyninger etter paragrafen her gjelder i tillegg til loven her reglene i *tolloven §§ 15-1 til 15-5*. § 34-4 gjelder ikke.

6. I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven) gjøres følgende endringer:

§ 10-51 bokstav f skal lyde:

f) tilleggsavgift etter ligningsloven § 10-2, tilleggsavgift etter lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift §§ 64 og 73, lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver § 44, lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter § 3 og § 4 første ledd, lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter § 3, og tilleggstoll etter *tolloven § 16-10*.

§ 14-10 skal lyde:

(1) Salg av varer mv. etter *tolloven §§ 4-2, 4-31, 16-12 og 16-14* skal skje gjennom namsmyndighetene etter reglene om tvangssalg i tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 8 så langt de passer.

(2) Tollregionen kan begjære varen solgt 14 dager etter at skriftlig varsel er sendt *tollskyldneren*. Ved salg etter *tolloven § 4-2 tredje ledd og § 16-14 skal tollskyldneren* om mulig varsles. Har *tollskyldneren* ukjent adresse, kan salget skje 14 dager etter at varene er hentet inn eller tilbakeholdt etter *tolloven §§ 4-2 og 16-12*, eller når fristen tollregionen har satt for tollekspedisjon av varene er utløpt.

(3) Tollregionen kan velge mellom å selge varene i for-tollet eller uførtollet stand.

(4) Salget avsluttes ved at salgssummen utbetales til de berettigede. Kostnadene ved tvangssalg dekkes forlods av salgssummen. Deretter dekkes kravet på toll, særavgifter og merverdiavgift før omkostningene ved lagerholdet. Panthavere og andre innehavere av begrensede rettigheter skal deretter ha dekning etter prioritet. Ved salg etter *tolloven § 16-12* skal inndragningsbeløpet eller boten dekkes før krav etter tredje og fjerde punktum. Rettigheter som er rettsgyldig sikret i varen, skal likevel dekkes før de beløp tilbakeholdelsen gjelder, hvis ikke rettighetshaveren forsto eller burde forstått at varen skulle brukes til en overtredelse som nevnt i *tolloven kapittel 16*.

(5) Etter at samtlige krav er dekket, skal *tollskyldneren* ha et eventuelt overskytende beløp dersom han melder seg innen tre måneder etter at salget fant sted. Etter utløpet av denne fristen tilfaller beløpet statskassen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

I o v

om endringer i lov 21. desember 2005 nr. 123 om Statens pensjonsfond

I

I lov 21. desember 2005 nr. 123 om Statens pensjonsfond gjøres følgende endringer:

§ 3 annet og tredje ledd skal lyde:

Kontantstrømmen framkommer som summen av postene i annet punktum, fratrukket postene i tredje punktum. I kontantstrømmen inngår:

1. de samlede skatte- og avgiftsinntekter av petroleumsvirksomheten som innkreves ifølge lov 13. juni 1975 nr. 35 om *skattlegging* av undersjøiske petroleumsforkomster m.v. og lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet
2. avgiftsinntekter ved utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen
3. avgiftsinntekter ved utslipp av NO_x i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen
4. inntekter som følge av Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, definert som driftsinntekter og andre inntekter fratrukket driftsutgifter og andre direkte utgifter
5. statlige inntekter på nettooverskuddsavtaler i enkelte utvinningstillatelser
6. utbytte fra *StatoilHydro ASA*
7. overføringer fra Petroleumsforsikringsfondet
8. statens inntekter i forbindelse med fjerning eller annen disponering av innretninger på kontinentalsokkelen
9. statens eventuelle kjøp av andeler som ledd i Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten

Følgende poster trekkes fra:

1. statens direkte investeringer i petroleumsvirksomheten
2. statens utgifter til Petroleumsforsikringsfondet
3. statens utgifter i forbindelse med fjerning eller annen disponering av innretninger på kontinentalsokkelen

4. statens eventuelle kjøp av andeler som ledd i Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten

Netto finanstransaksjoner knyttet til petroleumsvirksomheten framkommer som summen av brutto inntekter ved salg av aksjer i *StatoilHydro* ASA, fratrukket følgende poster:

1. statlig kjøp av aksjer i *StatoilHydro* ASA, definert som markedsprisen staten betaler for aksjene
2. statlig kapitalinnskudd i *StatoilHydro* ASA og selskap som ivaretar statens interesser i petroleumsvirksomheten

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Presidenten: Framstegspartiet, Høgre og Venstre har varsla at dei vil røyste imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei vedteken med 45 mot 32 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.09.06)

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

Framstegspartiet, Høgre og Venstre har varsla at dei vil røyste imot.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei vedtekne med 46 mot 31 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.09.40)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har representanten Kåre Fostervold sett fram eit forslag på vegner av Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Ot.prp. nr. 7 (2007-2008) Om lov om endring i lov 16. juli 1999 nr. 69 om offentlige anskaffelser – bifalles ikke.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og tilrådinga frå komiteen.

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

l o v

om endring i lov 16. juli 1999 nr. 69 om offentlige anskaffelser

I

I lov 16. juli 1999 nr. 69 om offentlige anskaffelser skal ny § 11a lyde:

§ 11a Lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter

Kongen kan ved forskrift pålegge statlige, kommunale og fylkeskommunale myndigheter og offentligrettslige organer å ta inn klausuler i tjeneste- og bygge- og anleggskontrakter som inngås etter denne lov, som skal sikre lønns- og arbeidsvilkår som ikke er dårligere enn det som følger av gjeldende landsomfattende tariffavtale eller det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke.

Kongen kan ved forskrift pålegge oppdragsgivere å føre tilsyn med at klausulene blir overholdt, og iverksette tiltak overfor leverandøren ved manglende etterlevelse av klausulene.

II

Loven trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Ved alternativt votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre blei tilrådinga vedteken med 41 mot 36 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.10.40)

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei vedtekne med 43 mot 34 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.11.07)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

l o v

om endringer i lov 13. juni 1997 nr. 55 om serveringsvirksomhet (serveringsloven)

I

I lov 13. juni 1997 nr. 55 om serveringsvirksomhet (serveringsloven) skal det gjerast desse endringane:

§ 2 første ledd skal lyde:

Loven gjelder etablering og drift av *alle* serveringssteder der det foregår servering av mat og/eller drikke og hvor forholdene ligger til rette for fortæring på stedet.

§ 3 nytt tredje ledd skal lyde:

Kommunen kan sette som vilkår for bevillingen at krav i §§ 3 og 5 oppfylles innen en nærmere fastsatt tidsfrist.

§ 4 skal lyde:

§ 4 *Daglig leder*

Serveringsstedet skal ha en *daglig leder* som har det reelle ansvar for den daglige drift av serveringsstedet. *Daglig leder* må være myndig.

§ 5 første ledd skal lyde:

Serveringsstedets *daglige leder* må ha gjennomført en etablererprøve.

§ 6 skal lyde:

§ 6 *Krav til vandel*

Bevillingshaver, *daglig leder* og personer som har *vesentlig innflytelse på virksomheten*, må ha utvist *uklanderlig vandel* i forhold til straffelovgivningen, skatte- og avgiftslovgivningen, regnskapslovgivningen, lov om forbud mot diskriminering på grunnlag av etnisitet, religion mv. Personer som nevnt i første punktum må heller ikke ha begått lovbrudd i forhold til annen lovgivning på en måte som vil være uforenlig med drift av serveringssted.

Person som eier en vesentlig del av virksomheten eller av selskap som driver virksomheten eller som oppbeholder en vesentlig del av dens avkastning eller i kraft av sin stilling som leder har vesentlig innflytelse på den, vil alltid anses å ha vesentlig innflytelse på virksomheten.

Ved vurderingen av bevillingshavers og andre persons vandel etter første ledd kan det ikke tas hensyn til forhold som er eldre enn fem år.

§ 7 skal lyde:

§ 7 *Konsolidering av eierandeler*

I vurderingen av om en person har *vesentlig innflytelse på virksomheten*, regnes vedkommendes eierandeler eller stemmer sammen med eierandeler eller stemmer som tilhører følgende personer:

- 1) ektefelle eller person som vedkommende bor sammen med i ekteskapslignende forhold,
- 2) slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje samt søsken,
- 3) ektefelle til person som nevnt i nr. 2 eller person som bor i ekteskapslignende forhold sammen med person som nevnt i nr. 2.

§ 8 skal lyde:

§ 8 *Krav til søknaden*

Den som vil etablere et serveringssted skal sende skriftlig søknad til kommunen. Søknaden skal inneholde følgende opplysninger:

- a) navn og adresse på den for hvis regning serveringsstedet skal drives. Dersom serveringsstedet drives av en

juridisk person, skal det også gis opplysninger om organisasjonsnummer og eiersammensetning,

- b) angivelse av det sted hvor serveringsstedet skal drives,
- c) navn og adresse på *daglig leder* og personer som etter § 6 har *vesentlig innflytelse på virksomheten*,
- d) dokumentasjon av faglige kvalifikasjoner i henhold til § 5,
- e) skatteattest for den for hvis regning serveringsstedet skal drives.

I tillegg kan kommunen, når den finner det påkrevet, kreve fremlagt:

- a) *leiekontrakt*,
- b) *finansieringsplan*,
- c) *driftbudsjett* og
- d) *likviditetsbudsjett*.

Opplysningene som nevnt i andre ledd må kreves uten ugrunnet opphold etter at kommunen har mottatt søknad om serveringsbevilling.

Serveringssteder som er børsnoterte, plikter ikke å legge frem informasjon som er taushetsbelagt etter verdipapirhandelloven og børsloven med forskrifter.

§ 11 skal lyde:

§ 11 *Opplysnings- og meldeplikt*

Politiet, skatte- og avgiftsmyndighetene, tollmyndighetene, *Mattilsynet*, *Arbeidstilsynet*, *Likestillings- og diskrimineringsombudet* og *Likestillings- og diskrimineringsnemnda* plikter uten hinder av taushetsplikt å gi de opplysninger som kommunen anser nødvendige for behandling av saker etter denne lov.

Dersom politiet, skatte- og avgiftsmyndighetene, tollmyndighetene, *Mattilsynet*, *Arbeidstilsynet*, *Likestillings- og diskrimineringsombudet* eller *Likestillings- og diskrimineringsnemnda* avdekker forhold som de har grunn til å anta har vesentlig betydning for bevillingsspørsmålet eller i vurderingen av om stedet bør stenges etter §§ 18 eller 19, plikter de av eget tiltak og uten hinder av taushetsplikt, å informere kommunen om dette.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om opplysnings- og meldeplikten.

§ 13 nytt tredje ledd skal lyde:

Politiet kan foreta nødvendig inspeksjon av serveringssteder ved mistanke om lovbrudd knyttet til serveringsvirksomheten.

§ 13 noverande tredje ledd blir fjerde ledd.

§14 første ledd bokstav a skal lyde:

- a) skifte av *daglig leder*,

§ 15 nytt første ledd skal lyde:

Kommunen kan i forskrift fastsette åpningstider for de serveringsstedene som ligger i kommunen.

§ 15 tredje ledd skal lyde:

Vedtaket om å innskrenke åpningstidene *fastsatt etter kommunale forskrifter* kan tidligst tre i kraft tre måneder etter at vedtaket er truffet.

I § 16 skal overskrifta lyde:

§ 16 *Ordensvakter og bortvisning av gjester*

§ 16 nytt andre og tredje ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om godkjenning av ordensvakter.

Personer som gjentagne ganger har brutt serveringsstedets ordensregler eller forstyrrer ro og orden i virksomheten, kan i særlige tilfeller nektes adgang for kortere eller lengre tid. Beslutning om bortvisning skal være skriftlig, begrunnet og angi hvor lenge utestengingen skal vare. Beslutning om bortvisning foretas av politiet.

§ 17 første ledd skal lyde:

Politiet kan stenge et serveringssted for inntil syv dager dersom det er nødvendig:

- for å stanse forstyrrelser av den offentlige ro og orden eller når omstendighetene gir grunn til frykt for slike forstyrrelser,
- for å ivareta enkeltpersoners eller allmennhetens sikkerhet,
- for å avverge eller stanse lovbrudd.

§ 18 skal lyde:

§ 18 *Suspensjon av bevilling*

Kommunen kan straks sette en serveringsbevilling ut av kraft *midlertidig* dersom dette er nødvendig for å avverge eller stanse lovbrudd, og det er skjellig grunn til å tro at bevillingen vil bli kalt tilbake etter § 19, eller at bevillingshaveren vil bli fradømt retten til å drive serveringsstedet etter straffelovens § 29 første ledd bokstav b).

Kommunen kan straks stenge et serveringssted inntil videre dersom dette er nødvendig for å stanse brudd på lovgivning som nevnt i § 6 første ledd. Slik stenging skal opphøre når forholdene som lå til grunn for stengingsvedtaket, er rettet.

§ 19 andre ledd skal lyde:

I vurderingen av om serveringsbevilling bør tilbakekalles skal det blant annet legges vekt på overtredelsens art, overtredelsens grovhet, om det foreligger gjentagelser, om *noen tilknyttet serveringsstedet, jf. § 6 første ledd*, kan klandres for overtredelsen og hva som er gjort for å rette opp forholdet.

§ 21 første ledd ny bokstav e skal lyde:

e) unnlater å melde endringer til kommunen etter § 14.

II

- Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.
- Gjeldende åpningstidsbestemmelser ved ikrafttredelsen av denne endringslov gis virkning inntil det er fastsatt kommunale forskrifter, dog ikke lenger enn ett år.
- Endringen i § 3 gjelder ikke for serveringssteder som før ikrafttredelsen av denne loven ikke var omfattet av lovens virkeområde, jf. § 2.

- Kravet etter § 5 om etablererpøve gjelder ikke for daglig leder i virksomhet som er i drift ved ikrafttredelsen av denne endringslov.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

S a k n r . 5

Referat

- (25) Lagtingets presidentskap melder at Lagtinget har antatt Odelstingets vedtak til
  - lov om endringer i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (Besl. O. nr. 2 (2007-2008))
  - lov om studentsamskipnader (Besl. O. nr. 3 (2007-2008))
  - lov om endringer i opplæringslova (Besl. O. nr. 4 (2007-2008))
  - lov om endringer i lov 21. november 1952 nr. 2 om betaling og innkreving av skatt (Besl. O. nr. 5 (2007-2008))
  - lov om endring i lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver (Besl. O. nr. 6 (2007-2008))
  - lov om endringer i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift (Besl. O. nr. 7 (2007-2008))
  - lov om endringer i lov 6. juni 1975 nr. 29 om eidegdomsskatt til kommunane (Besl. O. nr. 8 (2007-2008))
  - lov om endring i lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift (Besl. O. nr. 9 (2007-2008))
  - lov om endringer i lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) (Besl. O. nr. 10 (2007-2008))
  - lov om endringer i lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard (Besl. O. nr. 11 (2007-2008))
  - lov om endringer i lov 29. november 1996 nr. 69 om skattlegging av personer på Jan Mayen (Besl. O. nr. 12 (2007-2008))
  - lov om endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (Besl. O. nr. 13 (2007-2008))
  - lov om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) (Besl. O. nr. 14 (2007-2008))
  - lov om endringer i lov 12. desember 2003 nr. 108 om kompensasjon av merverdiavgift for kommu-

- ner, fylkeskommuner mv. (Besl. O. nr. 15 (2007-2008))
15. lov om endringer i lov 10. desember 2004 nr. 77 om endringer i skatte- og avgiftslovgivningen mv. (Besl. O. nr. 16 (2007-2008))
16. lov om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven) (Besl. O. nr. 17 (2007-2008))
17. lov om endringer i lov 15. desember 2006 nr. 73 om endringer i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift (Besl. O. nr. 18 (2007-2008))
18. lov om endringer i lov 15. desember 2006 nr. 77 om endringer i lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (Besl. O. nr. 19 (2007-2008))
19. lov om endringer i lov 15. desember 2006 nr. 85 om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (Besl. O. nr. 20 (2007-2008))
20. lov om endringer i lov 29. juni 2007 nr. 81 om samvirkeforetak § 164 om endringer i andre lover (Besl. O. nr. 21 (2007-2008))
21. lov om endringer i lov 24. februar 1995 nr. 11 om lotterier m.v. (overføring av oppgaver fra politiet til Lotteritilsynet) (Besl. O. nr. 22 (2007-2008))
22. lov om endringer i lov 24. februar 1995 nr. 11 om lotterier m.v. (handheving av forbudet mot pyramidespill) (Besl. O. nr. 23 (2007-2008))
23. lov om endringer i pasientrettighetsloven m.m. (ventetidsgaranti for barn og unge under 23 år med psykiske lidelser eller rusmiddelavhengighet og justeringer etter rusreformen) (Besl. O. nr. 24 (2007-2008))
24. lov om endring i lov 9. februar 1973 nr. 6 om transplantasjon, sykehusobduksjon og avgivelse av lik m.m. (forlengelse av midlertidig forbud mot xenotransplantasjon) (Besl. O. nr. 25 (2007-2008))
25. lov om endringer i lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven) og om samtykke til ratifikasjon av den internasjonale konvensjon 2001 om erstatningsansvar for bunkersoljesølskade (Besl. O. nr. 26 (2007-2008))
26. om lov om endringer i straffeprosessloven og tvisteloven m.m. (Besl. O. nr. 27 (2007-2008))
27. lov om endring i lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass (endring av gebyr for pass til personer over 16 år) (Besl. O. nr. 28 (2007-2008))
28. lov om endringer i lov 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell (Besl. O. nr. 29 (2007-2008))
29. lov om endringer i folketrygdloven mv. (Besl. O. nr. 30 (2007-2008))
30. lov om endringer i lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) (Besl. O. nr. 31 (2007-2008))
- og at lovvedtakene er sendt Kongen.
Samr.: Blir lagd ved protokollen.
- Presidenten:** Dermed er dagens kart ferdigbehandla. Ber nokon om ordet i samsvar med forretningsordens § 37 a før møtet blir heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 13.13.
